

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Loca Infesta,|| Hoc est:|| De Infestis,|| Ob Molestantes||
Daemoniorvm Et Defvncto-||rvm Hominvm Spiritvs,
Locis,|| Liber Vnvs.||**

Thyraeus, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1598

VD16 T 1247

Capita Tertiae Partis, De modis & rationibus, quibus loca liberantur à molestis infestantium Spirituum: sed principio inquiritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61332)

DE LOCIS
INFESTIS TERTIA PARS
DISPUTATIONIS:

IN QVA

MODI, QUIBVS LOCA AB INFESTATIONE Spirituum molestantium purgari possint, examinantur & discutuntur.

ISAGOGE IN TERTIAM DISPUTATIONIS partem, de locis infestis.

Tertia Disputationis pars restat, quæ ut præcipua est, ita diligentius persequenda. In hac modi, quibus Spiritus proscribuntur, & loca ab ipsorum molestia liberantur, exponendi sunt. Et hoc quidem præstabimus, si initio quædam, quæ ad hanc rem viam sternunt, explicauerimus: qualia sunt, An ratione aliqua possint à Spirituum infestatione purgari loca: Et, An illa ratio sit una, an multiplex: Reiecerimus etiam modos, quæ vel cum superstitione aliqua coniuncti sunt, & ob id prohibiti: vel parum ad profligandos Spiritus valere putantur. Sed ad rem.

CAP.

C A P . L I V .

*Esse aliquam rationem, qua molestantes Spiritus
proscribantur, & loca ab ipsorum infesta-
tione liberentur.*

Ausæ, cur loca ab infestatione spirituum liberari neque-
ant, si quæ sunt, ex duobus Capitis peti debent: ex spi-
rituum conditione & potestate: vel conditione homi-
num, & infirmitate vitium humanarum. Et conditio quidem
idecirco prohibere intelligi potest; quod alia sit hominum,
alia spirituum ratio; ut ob id, quamuis etiam superiorum vi-
rium homines essent, conditione tamen naturæ prohiberentur
qui, quam in Spiritus agere; quod nihil possit corpus in Spiritum:
potestate autem prohiberentur, si non tantæ hominum sint vires,
quantæ Spirituum.

Et viros, in de homines prohibiti videntur; ne se suaque loca à
Spirituum infestatione vindicent: sed tamen neutro prohibiti
sunt. Hoc si non aliis rationibus, certè *exemplis* iis docetur, quibus
aliàs à nobis demonstratum est per homines, ab humanis corpo-
ribus, expelli Spiritus Dæmoniorum. de his in Disput. de Dæ-
moniacis.

Illis addi possunt *alia*, nostro argumento propria. Refert B.
Augustinus domum Hesperij per presbyterum quendam: Meta-
phraites aliam, per Theodorum Sicæorum Archimandritam: B.
Gregorius Thermas Angulares per Germanum Capuanum Epis-
copum Glycas castellum Regis Persarum, per Antistitem: An-
toninus agrum Bingensem, per Moguntinum clerum: Chroni-
con Hirtaugiense Vormaticensem agrum, per viros religiosos, à
Spiritibus molestia liberatos esse. quemadmodum hæc longius
persecuti sumus Capite primo huius Disputationis.

Nec homines hî *natura conditio* prohibet. Non ita corpus est
homo; ut præter corpus sit nihil. etiam Spiritu instructus est.
Quemadmodum ad sublunares res & caducas corpore; ita ad æ-
thereos Spiritus, animo, qui corpori inclusus est, accedit.

Nec prohibetur *viribus natura*. Esto Spirituum sint quidam,
quorum potestas omnem creatam potestatem superet: non ta-
men omnium illa conditio est. Etiam humanis Spiritibus loca in-
festa sunt; quibus, an fortè inferiores sunt, qui corporibus sunt in-
clusi homines, hos Spiritus habentes?

Z 3:

Sunt..

6. Sint etiam omnibus Spiritibus inferiores homines; nec dum tamen ipsis facultas in Spiritus, viribus & robore potiores. neganda est. Quoniam, quod per vires naturæ non possunt, possunt dono gratiæ, illius; qui in Spiritus omnes potestatem habet omnem, & Pater Spirituum dicitur.
7. Qui olim Dæmonibus imperabant, potentissimis Spiritibus, Apolloli, homines erant; & homines multò Spiritibus inferiores: & si naturæ ipsorum conditionem attendas iisdem nobiscum necessitatibus subiecti: sed tamen nullo loco in ipsorum præsentia tuti erant Spiritus. Quidni igitur & iam eadem est penes aliquos in Spiritus potestas?
8. Magna vis Ecclesia est relicta à Christo; nõ in homines solùm; verùm etiam in Spiritus. Potestas hæc quamdiu Ecclesia perdurat, perdurabit. Vtrumque hæc Christi oratio docet: *Signa eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo Dæmonia eijcient.* Marci ultimo. Negari igitur non debet esse aliquam, qua Spiritus profigantur, rationem.
9. Sed etsi potestas hæc Ecclesiæ relicta non esset, non idcirco nulla ratio à Dæmonum infestatione nos expediendi nobis suppeteret. quoniam quod nec viribus possumus naturalibus; nec gratuitis diuinæ clementiæ donis: id possumus ad Deum facta oratione; oratione, firmissimo præsidio, in qua omnium rerum consequendarum spem certissimam vult esse constituendam Seruator mundi. Ioan. 16.

CAP. LV.

Non unam esse rationem, loca à Spirituum molestiis liberandi: sed variam atque multiplicem.

1. **N**on una (si ad Deum orationem dempseris) ratio est, qua loca à Spirituum infestatione liberantur. Sed nec una, qua liberantur esse potest. Prius illud, quamvis ex posteriori clarum sit, & manifestum; ostendunt modi varij, quos ab aliis atque aliis obseruatos legimus. posterius ratione demonstrandum erit.

2. Aliis modis loca purgavit Presbyter, cuius meminit B. Augustinus; aliis Theodorus Sicæorum Archimandrita: aliis Germanus Episcopus Capuanus: aliis Clerus Moguntinus. Presbyter Augustini Sacrificio corporis Christi: Theodorus aqua lustrali; Germanus Capuanus oratione facta ad deum: Clerus Moguntinus

aus Litanis &c. quemadmodum primo Capite copiosius demonstratum est.

Quod *veò nec vna ratio omnibus locis valeat*; primam quidem hoc probat, quod aliquos his rationibus pulsos obseruamus; apud quos alia rationes nihil valuerunt. Notum est in Castello Regis Persarum quosuis à Rege accersitos, nihil adhibitis omnibus machinis effecisse: Antilitem vero Crucis signo omne phantasma dispulisse; vt Glycas refert. Nec dubium, quin multa tentarint, qui balnea Spectris infesta (quorum Gregorius Nyssenus meminit) sunt ingressi; & tamen eorum plurimi à Spectris trucidati: Diaconus verò Gregorij Neocæsariensis solo signo Crucis munitus exiit illæsus. Exempla hæc ad longum habes capite 1.

Est deinde pro hac re Christi ad suos Apostolos responsio. Cùm enim illi frustra in Spiritu quodam eiiciendo occupati fuissent, huiusque rei causam à Domino sciscitarentur: intellexerunt quoddam esse genus Spirituum, quod non quacunque ratione, sed ieiunio tantùm & oratione pelleretur Matth. 17.

Diuersissimarum naturarum sunt Spiritus; diuersissimarum sunt conditionum. Sunt quidam boni: sunt alij mali. Quibus rationibus illi iuuantur; hi non pelluntur. Quæ hos terrent, illa alios possunt afficere, & recreare.

Quoniam verò boni sunt Spiritus, vel mali; qui molestant; aliquis duplicem rationem, qua loca purgantur, putauerit constituendam: Verùm duplex hæc ratio non sufficit; propterea, quòd quamuis vnus generis sint omnes Spiritus boni; non vnus tamen, sed diuersorum sunt mali; vt pote naturis distinctissimi.

Adde, quod nec Spirituum tantum hæc ratio habenda sit; sed locorum etiam loca quædam diximus esse propter homines infesta; quæ per se infesta non sunt: in his purgandis, non tam Spirituum, qui infestant; quam hominum, propter quos infestant, ratio habenda est. sunt alia infesta per se: hic fortè locorum etiam ratio habenda.

Ergò vt materiam rerum dicendarum ad certa Capita reuocemus; duo modi distinguendi sunt; quibus loca expurgari possunt. Vnus est, qui ad loca propter homines infesta pertinet: alter, quo loca per se infesta liberantur. Posterior hic rursus duplex est. Nam vel constat nobis de Spirituum conditione: vel illa nos latet. Rursus cum constat alius modus est qui seruit malis Spiritibus proscribendis; alius qui pellendis & ablegandis bonis. Posterior hic diuidi non debet: quoniam vna omnium Spirituum bonorum, de quibus nostra Disputatio est, conditio, vnus finis, idem propositum.

Prior pro ratione Spirituum (malorum enim Spirituum quidam humani sunt, quidam Dæmones) rursus diuiditur. *Quinq;* igitur modi explicandi, & excutiendi sunt; ex quibus tres seruiunt Spiritibus notis, ex *per se* infestis locis proscibendis: duo præscribendis Spiritibus aut *ignotis*, aut qui certos homines persequuntur. Itaq; primus erit, quo Dæmonibus molestantibus occurritur. Secundus, quo à molestia purgandorum Spirituum contingit liberari. Tertius, quo pugnatur contra damnatorum hominum Spiritus. Quartus, quo agitur cum Spectris, de quorum conditione, qualia nam sint, nobis non constat. Quintus, quo subuenitur hominibus, qui se sequentes & persequentes patiuntur Spiritus. Hi modi omnes explicandi: si prius quosdam inanes & perniciosos reiecerimus.

NOTATIO.

Etsi modi, quos reijciendos diximus, prius, quàm veros & bonos proponamus, atq; probemus, duplicis sunt generis. Quidam videntur seruire omnibus Spiritibus, Spirituumq; vexationibus tollendis: quidam certis tantum, hominum videlicet. Priores illi quinque sunt: sicq; indigitari possunt: Oratio aduersa, externa arma, ignis ardens, incensum lumen, & obserata fores. Posteriores sunt quatuor, quorum duo tantum Dæmonum infestationibus obstaculo esse dicuntur: Sanguis scilicet innocentium effusus, & suffimenta quedam, duo prohibere reditum & molestias Spirituum humanorum. A priorum primo faciamus initium, oratione inquam aduersa.

CAP.

CAP. LVI.

An blasphemijs, conuitijs, atque diris imprecationibus, loca à Spirituum infestationibus liberentur.

Habent quidam hanc consuetudinem, vt si quando infestantes Spiritus patiuntur, à quorum molestia liberari volunt: ad blasphemias confugiant, & imprecationes; dirisque omnibus Spiritus deuocent. Et quia mox à molestia liberantur; hanc certissimam, & indubitatam volūt esse rationem: quasi non semper loca liberantur, certò tamen Spiritus profligentur, & ne hominibus molesti sint, prohibeantur. Vfus hac Apolonius Tyaneus, vt in vita eius scribit Philostratus lib. 2. cap. 2. Apfi enim Cauarum cum Damide & sociis transeunti, Lamia, inquit, Phantasma occurrit, modò in hanc, modò in aliam figuram se conuertens; quandoque ab oculis repente euanescebat. Apolonius autem quidnam id esset agnoscens, grauiusq; & contumeliosis verbis illud increpans, socios, vt idem facerent hortabatur. Id enim contra eiusmodi inuisiones optimum esse medicamentum. Eius diuis cum socij paruisset stridens, Phantasma celeriter, tanquam idolum, aufigit. Ita ille. Pro hoc facit, quod lib. 9. Decad. 1. de Rebus Oceanicis refert Petrus Martyr, noctu, & sæpissimè in itineribus, præcipueque viis publicis mortuos occurrere viuus. contra quos si viator intrepidus steterit; dissoluitur Phantasma: si verò pertimescat, illum ita ad eundo perterret; vt sæpius ea formidine multi debilitentur ac stupeant. Hoc Martyr.

Vtrum hi Deum offendant; quantum item peccatum committant; nostrum non est definire. Quod præsens Disputatio postulat, docemus hanc rationem prorsus inanem esse & temerariam; propterea quod nec exemplo Sanctorum hominum sit probata: nec sacrarum Scripturarum autoritate confirmata: nec ratione vel causa vlla, quæ vel ex conditione huiusmodi, vel ex ipsorum Spirituum natura peti potest, astruatur.

Varios modos ad loca à Dæmonum infestatione liberanda sanctos homines adhibuisse dubium non est. Eorum quosdam superius recensuimus; alios referemus postea: hunc, qui blasphemijs constat, & imprecationibus, ab aliquo vel vsurpatum, vel probatum esse nec legimus, nec audiimus.

Scriptura variorum meminerunt Spirituum. Eisdem modos, quibus profligantur, suggerunt: vbi huius vel meminerint, locus

Aa

nullus

nullus assignari potest: cuius tamen, si in reali qua, certè in hæc Spirituum profligatione, autoritate vti oporteret.

5. Ea huius modi, quem damnamus, *conditio est*; vt nihil possit in Spiritus. Quid possunt voces asperius prolatae? quid voluntas vexam proferentis, & dira imprecantis? Nihil à corporeis rebus patiuntur Spiritus, Voluntas dira imprecantis, imprecantis malum est; non Spiritus, cui imprecatio fit.
6. Varia (vt diximus) sunt genera Spirituum, qui loca infestant; sed tamen ita affecti *omnes*, vt vel his recreentur imprecationibus & blasphemis: vel malè afficiantur, recreantur mali: efficiuntur malè boni. Quod si igitur boni his pelluntur; cur adhibentur ad omnes omnino Spiritus profligandos? etiam malos, qui ex his voluptatem capiunt?
7. Sed nec modus hic, *per se*, ad bonos Spiritus pellendos valet. Quamuis enim hi dira imprecantibus cedere possunt; non tamè cedere coguntur. Nec in blasphemia voce; nec in diris imprecationibus; nec in vlla, quæ ab homine proficiscitur, oratione (nisi alicui diuinitus potestas collata sit, quod hic non est) hæc vis est, vt villos omnino Spiritus profligare & proscribere valeat.
8. At experientia probatum est rationem hanc plurimum valere: Spiritibus silentium esse impositum: loca à molestiis libera reddita. Concedo *ad* prolatas blasphemias Spiritus siluisse: loca molestiis fuisse liberata: Nego *propter* blasphemias, & imprecationes aut siluisse Spiritus, aut liberata loca. Aliud est siluisse Spiritus, *dum* blasphematur Deus, & ipsi diris deuocentur; aliud *propter* blasphemias hæc facta esse; blasphemisq; hanc vim, vt Spiritibus silentium imponant, & discessum vrgant, inesse.
9. Quod si vel silent Spiritus; vel molesti esse desinunt ad blasphemias & imprecationes: non hoc fit; quia illam vim blasphemiam habent, & imprecationes, quam Spiritus sustinere nequeant. longè *alia* sunt rationes, quæ Spiritus hic mouent: & aliæ quidem bonos, aliæ malos.
10. *Bonos due potissimum*. Prior est, quod quemadmodum ipsi Deum offendere nolunt; ita ne ab aliis offendatur, desiderant. Quocirca & diligentissimè cauent, ne vllam ipsi aliis vel causam vel occasionem præbeant malè agendi. Altera est, quod ab his blasphemis, & mali precatoribus nullum subsidium sperent; & ob id si ultra molesti esse nolint.
- III. *At hæc rationes non mouent malos Spiritus*. Non cessant ab infestando; quia voti alicuius compotes fieri nequeunt. Nihil enim petunt. Non cessant;

cessant; quia nolunt Dei offensam. Hanc maximè expètant. Cur igitur? quia Dei offensam expetunt, & desiderant. Quærunt omnes modos, & rationes Deum offendendi. Apud blasphemos igitur, atque improbos, & incontinentis linguæ homines, tumultus excitant, locaque infestant; ut ipsos ad blasphemias prouocent & impellant: maluntq; non molesti esse cum Dei offensa; quàm molesti esse sine Dei offensa. quod egregiè suo silentio assequuntur.

CAP. LVII.

An gladijs, lanceis, alijsq; armorum generibus Spiritus profligentur, & loca reddantur ab ipsorum infestatione libera.

Econ quidam nocte præteriens monumentum, cum videret Spiritum, accurrit lancea traicodurus: Quò fugis, inquit, anima bis mortua. Ita Plutarchus in Laconicis. Et Aeneæ adversus Spiritus ferrum tribuit Sibylla apud Virgilium lib. 6. Ipso enim ad inferos descendente

Sub pedibus mugire solum, & iuga cæpta moueri

Sylvarum visq; canes ululare per umbram

Aduent ante Dea. Procul ò procul este profani,

Conclamat vates totoq; abstulit loco.

Tuq; inuade viam, vaginaq; eripe ferrum.

Nunc animis opus est Aeneæ: nunc pectore firmo.

Sic Vlysses

cum stricto gladio sedentem, nec vsquam prope ad sacrum cruorem Umbras accedere permittentem, quam Tiresiam audierit, scribit Homerus lib. 11. Odyssæ.

Laconem hunc Vlysses & Aeneam quidam nostris temporibus imitantur: & si gladijs instructi sint atq; lanceis, alioque armorum genere, se tutos esse ab insultibus & impugnationibus Spirituum arbitrantur: hancque Spiritus profligandi rationem censent esse expeditissimam. Et in Virgilium scribit Hortensius hoc modo: *Multi asserunt Dæmones ferri aciem reformidare. & re ipsa compertum est. Et noui quibus hoc ipsum nocturnis horis accidit; sed cum magna aduersæ valetudinis consuetudine. ne, ita Hortensius.*

Vtrum hi se in errore versari intelligant, asserere difficile est: *versari in grauissimò dubium nullum debet esse viro Christiano.* Quamobrem verò? quia impossibile, ut Spiritus, quales quales sunt, à gladijs, hastisque quid patiantur, nisi vel prorsus corpore sint, vel saltem corpora sibi habeant naturaliter vnita:

Aa 2

Hoc

Hoc porro, sine grauiſſimo errore, ſentit nemo: quales quales ſunt, qui olim id docuerunt. de quibus vide Rodeginum Cælium lib. 1. cap. 29.

4. Proſcripta eſt ex Catholicorum animis ſententia Platonis, qui teſte B. Auguſtino, 8. de Ciuitate cap. 14. 15. 16. docet, Dæmones eſſe genere animalia, animo paſſiua, mente rationalia, corpore aërea, tempore aterna. Non audiuntur Tertullianus libro de Carne Chriſti, & Origenes lib. 2. Periarchon, cap. 2. & 3. & quicumque aut hos, aut Platonem ſecuti ſunt, ſubſtantiamque corpoream Spiritibus tribuunt.

5. Damnaſi ſunt veteres Philoſophi; quorum 1. de Anima à textu 20. ad 35. meminit Ariſtoteles, Democritus & Leucippus: qui animas dixerunt eſſe ignes, ex rotundis atomis conſtantes: Empedocles, qui ex quatuor putauit conſtari elementis: Diogenes, qui aërem dixit: Hippon, qui aquam: Critias, qui ſanguinem.

6. Non corpora ſunt Dæmones; non corpora habent ſibi naturaliter vnita. Non corpora ſunt animæ: non naturaliter ſibi habent aliqua vnita, poſtquam propria ſemel depoſuerunt.

7. Pro Dæmonibus hic militant Sacra Literæ, quæ Angelos omnes (quocirca & Dæmones) Spiritus compellant. Quid quod Dæmon in Euangelio immundus dicatur Spiritus? Lucæ 11.

8. Conſenſus eſt hic Doctorum, & Patrum Eccleſiæ, præſertim in Oecumenico Concilio Lateranenſi; vbi ſic legimus (habetur Cap: firmiter de ſumma Trinitate) Vnum eſt vniuerſorum principium; Creator omnium inuiſibilem & viſibilem, Spiritualem & corporale: qui ſua omnipotenti virtute ſimul ab initio tēporis vtramque; de nihilo condidit creaturam; Spiritualem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam, quaſi communem, ex Spiritu & corpore conſtitutam. Hæc Concilium. Quibus diſtinguit naturam corpoream à Spirituali; docetque Spiritualem, non corpoream, eſſe Angelos; & magis etiam ipſo homine Spirituales.

9. Nec pro hoc argumento deſiderantur rationes. Si corpora vel habent, vel ſunt Angeli; quomodo fieri potuit, vt in vno homine: quemadmodum S. Lucas cap. 11. refert 666. fuerint Dæmones? potuitne vnus homo tot corporum eſſe capax? Rurſus, quomodo breuiſſimo temporis ſpatio, maxima conſiciunt ſpatia? quemadmodum Iob 1. quidam circuiſſe dicitur & perambulafſe totam terram? Et qui cælos mouent Angeli, ſi Spiritus non ſunt, ſed corpora; quibus antris & locis ſe continent? Præterea, qui in cælo creati, poſt peccata de cælo deiecti ſunt; quomodo ſine cæli

ruptu-

ruptura ad inferos penetrarunt? Et qui tanto tempore cælos mo-
uerunt, quomodo non aliquando fatigantur? Hoc de Angelis.

Non minoribus præfidiis docetur Animas hominum à concreti-
one corporea esse alienissimas Primò, quæ hîc seruiunt Scriptu-
ræ, illæ sunt, quæ animas Spiritus vocant. Quot verò sunt illæ?
Ecclesiastici 12 dicitur: Reuertitur puluis in terram suam, vnde exiuit;
& Spiritus redibit ad Deum, qui dedit illum: Et Matth. 10. Nolite time-
re eos, qui occidunt corpus; animã autem non possunt occidere: Et Lucæ 23.
In manus tuas commendo Spiritum meum. Et Rom. 8. Spiritus Sanctus
reddit testimonium Spiritui nostro: Et Galat. 5. Caro concupiscit aduer-
sus Spiritum.

Nec hic communis Ecclesiæ consensus desideratur. Hoc, vt alia
omittam, probat Concilium Lateranense, 1285. Patrum, sub Inno-
centio III. vbi definitur hominem corpore constare & Spiritu.
Hic quia corpus contra Spiritum distinguitur; hoc ipso probatur ani-
mus esse Spiritus; quia negatur esse corpus.

Si rationes pro hoc argumento quæruntur, plures reddi pos-
sunt. Vna nobis aut altera contenti sumus. Potestné fieri, vt duo sint
in eodem loco corpora? At in eodem cum corpore loco est anima.
Aut igitur corpus non est corpus; aut animus non est corpus. Præ-
terea, si corpus est anima; nullã profectò extra se posita corpora,
qualiacunque etiam illa sint, intelliget, propterea, quòd, vt Phi-
losophi loquuntur, *intus existens prohibeat extraneum*. Cui verò hoc,
vel per somnium in mentem venit?

Quæ cum ita sint: cum nec corpora sint infestantes Spiritus;
nec corpora habeant sibi naturaliter vnita; cur nos gladiis atque
fustibus aduersus ipsos armamus? Non fugit Laconis lanceam spe-
ctrum quod ex monumentis prodibat. Nec vmbraë terrebantur
ferro Vlyssis aut Aene. Non gladios hodie fugiunt, qui nos mo-
lestant Spiritus. Si fugiunt; fugiunt, quia volunt; non quia fuge-
re coguntur. Atque hoc Aeneam eundem aliquando docuit Si-
bylla, vt ob id prius ironicè locuta credatur. Sic enim de hac re
Virgilius sexto A Eneid.

Corripit hîc subita trepidus formidine ferrum
Aeneas, strictam que aciem venientibus offert.
Et ni docta comes, tenues sine corpore vitas
Admoneat volitare caua sub imagine formæ;
Irruat, & frustra ferro diuerberet Vmbra. Fugiunt igitur
aciem ferri Spiritus; non quia coguntur, sed quia volunt.

Voluntatis autem ipsorum aliæ atque aliæ sunt causæ; pro vt

alia atque alia est conditio Spirituum. Propositum est *malis* simulata fuga adducere in errorem. Propositum est *bonis* errorem cauere: & ibi subsidium non postulare, vbi subsidij consequendi nulla spes esse videtur.

CAP. LVIII.

An igne incenso, siue in ipsos proiecto abigantur Spiritus: & loca, quæ infesta reddunt, cogantur deserere.

1. **C**onem ad Spiritus abigendos & proscribendos plurimum valere, quamuis (nisi fallor) nullus sit, qui docuerit; ex duobus tamen quis, vt credat, posset induci. Alterum est, quod igne Spiritus omnes, qui molesti sunt torqueantur. Alterum, quod non rebus tantum aduersis; verum etiam aduersarum rerum signis terreantur, illaque detestentur: vt ob hæc credendum sit, vel fugere Spiritus, quod nostro igne crucientur; vel si non cruciantur, ad eius conspectum non subsistere; quod nostro tanquam signo, infernalis ignis in memoriam veniat.
2. Hæc confirmant, quæ de S. Ambrosio in eius vita scribit S. Paulinus. Miserat ad Ambrosium internecandum Demones Imperatrix Iustina. Sed frustra. Renunciarunt enim Spiritus Nequam, se non solum ad ipsum minimè appropinquare potuisse; verum etiam nec ad fores domus, in qua manebat Episcopus, habuisse accessum; propterea, quod *ignis insuperabilis* omne illud ædificium communiret, vt etiam longe positi vrerentur. Hæc Paulinus, teste Cesare Baronio 4. Annalium tomo.
3. Posset argumentum hoc illudi, si dicatur; vel verum non esse apud inferos ignem, qui Spiritus torquet: vel ipsos illo igne non verè ac propriè torqueri; vel certè extra infernum, igne infernali non torqueri.
4. Veruntamen nullum horum dici debet à veritatis studioso, & communioris Doctorum sententiæ amante. *Verus est ignis*, quo torquentur Spiritus. *Verè illo igne torquentur*. Torquentur illo etiam *extra* communem damnatorum locum existentes, & nobiscum conuersantes.
5. *Verum ignem esse* (vt in Patrum sententiis recensendis molestus non sum) vel illud non leue est argumentum; quod eius frequens, & sub proprio ignis nomine, in scripturis fiat mentio. Marci 9. damnati dicuntur *mitedi in ignem inextinguibilem*. Ioan. 15. *Palmetes*

res, qui fructum non fert, *conijcitur in ignem, & ardet.* Apocal. 14. *Ignem & sulphure cruciantur, qui adorauerunt bestiam.* Isaïæ ultimo, præuaricatorum pœna docetur esse ignis, qui non exstinguitur. Denique Dominus in tremendo illo iudicio, eos, qui à sinistris eius stabunt, missurus est in ignem; qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Matth. 25.

Quod autem verè *miseros torqueat*, his ipsis, iam allatis locis doceri potest. *Cruciandos* hoc igne & sulphure docet sanctissimus Ioannes: & *arsuros* Dominus similitudine palmitis. Si vero *paratus est Diabolo, & Angelis eius*; ut ex eo voluptatem capiant, paratus dici potest? illi scilicet, qui ob peccata grauissima grauissimis sunt digni supplicijs? & in ignem, ut puniantur, mittuntur? *Miris*, inquit B. Augustinus 20. de Ciuit. capit. 10. *sed tamen veris modis pœna ignis corpori affligit Spiritus.*

An verò in inferno tantùm hoc igne torquentur? Torquentur; veruntamen non tantùm. Suum semper ignem secum circumferunt miserij spiritus; quia semper sunt miseri; etiam dum extra infernum existunt: quemadmodum qui beati, vbiq; etiam sint, beati sunt.

Hæc cum ita sint; quidni nostro igne fugantur Spiritus? Fortè infernalis torquet; noster non torquet? quam ob causam? Alterius forsitan rationis est infernalis, alterius noster? Alterius rationis non est; & ut esset, in Spiritus saltem aliquid poterit, si non quantum infernalis poterit.

Fortè nostro igne torquentur Spiritus; sed tamen fugere nolunt. At mirum est, fugere nolle; qui non fugiendo graues patiuntur cruciatus, quos fugiendo possunt euadere. Fortè malum, quod ignis affert, tantum non est, ut delectationem, quam ex hominum molestia capiunt, ei velint postponere. At quæ & quibus de causis tanta delectatio?

Videntur hæc aliquid probabilitatis habere, & pro igne aduersus Spiritus pugnare: veruntamen veritatis habent nihil, *igne nstro, quantumcumq; maximo, Spiritus non abiguntur.* quia nec ignis noster quicquam agit in Spiritus: nec ipsi ignem, tanquam signum infernalium pœnarum, exhorrescunt.

Nullis pro huius assertionem præfidiis aliis opus est, quàm quibus hætenus demonstratum est, nihil Spiritus pati à blasphemis orationibus; à gladijs & lanceis. Quæadmodum hæc omnia nihil possunt in Spiritus; quod spiritibus multo sunt inferioris virtutis & conditi-

& conditionis; ita nihil ob eandem causam potest in Spiritus Elementum ignis.

12. Neque huius ratio est, quod alterius rationis sit ille ignis; alterius *noster*. Siue alterius rationis sit, siue non sit; aliquid ipsum posse in Spiritus negari non debet; si per se plurimum in Spiritus potest infernalis ignis.
13. Causa, cur in Spiritus nihil possit *noster*; possit autem *infernalis*, est; quod hunc Deus velit esse instrumentum diuinæ iustitiæ; *noster* non velit; ab illo velit Spiritus affligi & pati, ab hoc non velit. vt hic simile quid eius sit, quod in Sacramento Baptismi accedit, vbi aqua ad remissionem valet peccatorum, vinum vel alius liquor non valet.
14. Habet hoc Deus Opt. Max. vt quemadmodum, cum rerum conditione corporalia administrat per spiritualia; ita, præter rerum conditionem, agat in Spiritualia per corporalia, quæcunque ille expedire iudicauerit.
15. Non igitur fugiunt ignem idcirco Spiritus, quod igne torqueantur. An fortè ipso, tanquam *signo*, terrentur? idcirco fugiunt aut detestantur; quia infernalem, cuius signum est, ad memoriam reuocat? Nec hoc dici debet. Neque enim quæcunque rerum inuisarum signa, quocunque modo, sunt; inuisa sunt; sed quæ ex se hoc habent, vt signa sint: quod *noster* ignis non habet. Timent Dæmones crucem; non lanceam, qua Christi pectus transfixum; attamen vt crux, ita lancea, Christi Domini, Dæmonū hostis, signum quoddam est: sed per se signum crux est, lancea non est. Ita ignis *noster* per se infernalis ignis signum, aut imago non est; quemadmodum nec hominis homo imago aut signum propriè.

CAP. LIX.

An accenso lumine fugentur Spiritus, & ab ipsorum infestatione liberentur infesta loca.

1. Vemadmodum superius diximus, quosdam se gladiis & lanceis aduersus Spiritus munire; ita alij sunt qui si noctis tenebras lumine depellant, nihil sibi à Spiritibus metuunt; & omnia, ab ipsorum infestatione, tuta censent esse loca.
2. Horum inde profecta opinio, quòd obseruarint, vt plurimum noctibus molestos esse Spiritus; quando tenebræ occupant omnia; inter diu verò vel nunquam, vel rarissimè; & tunc quidem breuissimo tempore obseruentur.

Tenebras

Tenebras autem amare Spiritus, & lucem fugere, ex eo sibi
persuadent, quod damnatorum ferè sint, qui apparent: qui cum
malè faciant semper, & bene nunquam; lucem oderunt. quoniam,
vt ait Dominus: *Qui malè agit, odit lucem.* Ioan. 3.

Qui ita philosophantur, quamuis veritatem non per omnia
assequantur; in multis tamen non omnino à veritate aberrant,
quæ vbi indicauerimus, quod Caput est controuersia, declara-
bimus.

Primùm, non errant in hoc, quod credant eos, qui malè agunt,
odisse lucem. Domini hæc oratio est. Pro ipsius confirmatione dici
possunt multa. Sed in re clara multis opus non est.

Deinde, nec in hoc errant, quod censent frequentius nocturnis,
quàm diurnis temporibus ad homines redire eosdemque molestare Spi-
ritus. Res ita prorsus se habet, & eius nos aliàs causas dedimus
plures. Vide caput 18 huius Disput.

Tertiò, nec error est, quod doceant damnatorum Spiritus bene a-
gere nihil; omnia agere nequiter. Et hoc, quia aliàs demonstratum
est, hîc repeti non debet. Vide 40. caput.

At quod ex his vniuersalem legem faciunt, & concludi volût
Spiritus omnes lucem fugere, & querere tenebras. probari non debet. Nam
neque omnes Spiritus malè agunt: neque si malè agerent, necessa-
riò adhuc fugerent lucem, & sectarentur tenebras.

Quot nos exempla protulimus Spirituum, qui interdum, etiam
in frequentissima hominum turba, molesti fuerunt? Neq; ij tan-
tùm ex eorum fuerunt numero; qui Deo erant grati; & quas con-
traxerant in corpore maculas, suppliciiis. quæ patienter sustinent,
deposuerunt; verùm etiam ex genere damnatorum; qui, si aliqui,
lucem fugere debuerunt.

Nec omnes Spiritus malè agunt; vt hoc nomine lucem fugere
dici debeant. purgandi siquidem, qui frequenter rebus viuentium
interfunt, tantum abest, vt malè agant; vt etiam vix malè agere pos-
se videantur. & Deum offendere.

Et vt malè agant omnes; non tamen necesse est lucem fugiant.
Nonne reperiuntur, qui gaudent, cum malefecerint, & exultant in rebus
peccatis? Prouerb. 2. qui peccatum suum, vt Sodoma predicant? Maiæ 3.
quibus frons est meretricis? qui erubescere nesciunt? Ierem. 6.

Quid igitur, dicet aliquis, Dominus eos dicit odisse lucem, qui malè
agunt? Respondeo ad Spiritus (de quibus nobis sermo est) parum
hoc facere. De hominibus loquitur Dominus. Sed nec omnes om-
nino homines Dominus complexus est: sed eos tantùm, qui non-

dum cum peccato fœdus pepigerunt: necdum verecundiam de-
posuerunt; timorem repudiârunt. Denique, quid vt plurimum
accidere soleat, significauit Dominus.

CAP. LX.

*An obseratis ostijs, & bene munitis ianuis, qui-
bus ad locum aliquem accessus patet, à mole-
stia Spirituum contingat liberari
loci incolas.*

1. **V** Num quæstione proposita quæritur; sed tale, vt eius re-
solutio sine multorum definitione, absoluta & perfecta
esse nequeat. Nam & definiendum hîc est, Vtrum ab om-
nibus molestiis Spirituum sint liberi, qui obseratis ostiis
ipforum ad se ingressum prohibere conantur: & Vtrum si non ab
omnibus, saltem à pluribus & quibusdam certis: & Vtrum ali-
quando accidat, vt hac ratione omnis aditus Spiritus sit interclu-
sus, & ad homines accessus nullus pateat.

2. Et intid quidem certum est, *non omnes molestias hac ratione esse
sublatas.* nam cum molestiarum genera plura sint, quemadmodum
superius Capite 19. dictum est; & quædam percipiuntur *visu*, quæ-
dam *auditu*, quædam *tactu*, si ostia obserata prohibent, ne se oculis
viuentium offerant Spiritus, verberaque infligant, aut alio modo
tactum afficiant; certè non prohibent quin excitatis forinsecus tu-
multibus graues esse possint, atque molestias afferre illas, quæ au-
ribus percipiuntur. Aliquando cubiculi sui fores obserauit fir-
ma fera Alexander ab Alexandro, quemadmodum ipse testatur
lib. 7. Genialium dierum, cap. 27. sed quas non videbat, audiebat
horribiles species foris tumultuari, & cubiculi fores manibus
pulsare.

3. Sit illa ratio illorum, quæ visu percipiuntur; vt directè simu-
lachra sua ad oculos transmittât, & interpositis opacis corporibus
sensum afficere prohibeantur: postulet hoc sensus tactus, vt con-
iunctus esse debeat iis, à quibus mouetur, obiectis: sonorum, & tu-
multuum, qui aures diuerberant, alia conditio est. Nam directè
suas ad aures species diffundunt. nec tantam cum sensu, quantam
quæ sub tactum cadunt, postulant coniunctionem.

4. Ab *omnibus* igitur molestiis securi non sunt viuentes, qui se in-
cludunt, & Spiritibus ad se aditum præcludunt. An à *pluribus*? Hu-
ius definitio ex *conditione Spirituum*, qui molestant, petenda vi-
detur

ur: qui vel in assumptis corporibus nos aggrediuntur; vel so-
 let se nobis nostris absque corporum assumptorum adminicu-
 lo illudunt, molestiq; sunt.

Si corpora secum non circumferant Spiritus; quid iuuabit
 contra eosdem se obseratis ostijs munire? Spirituum ea est conditio, vt
 nullo corporum obiectu arceantur. penetrare valent, quæcun-
 que densissima; quæcunq; durissima, absq; vel corporum, vel pro-
 pria sua ipsorum Spirituum læsione.

Quid si corpora circumferant? Vel aliunde hæc sunt assumpta,
 atque solida, firmaque; vel ex aere, aliaque fluente materia, ipso-
 rum industria, compacta, & non solida. Posteriora hæc vt subito
 componunt, ita mox possunt dissoluere, rursusque quando libue-
 rit componere. Quocirca nec hic *secura libertas est*: nec quicquam
 possunt aut ostia conclusa, aut munitæ ianæ; quin vel in iisdem
 corporibus se intus exhibeant, quibus foris molesti fuerunt; vel
 intus ex aere sibi alia fingant; & molestias afferant.

Quod dicimus suo exëplo didicit, cuius superius meminimus,
 Alexander iis in ædibus, quæ assiduis Umbrarum illusionibus, &
 tetrīs Imaginibus, singulis propemodum noctibus inquietaban-
 tur. Post alias enim, quas sustinuerat recensitas molestias, sic sub-
 iungit. *Non omittam*, inquit, *miraculum ingens, quod mihi planè vigilan-
 ti maiore aliquando trepidatione, haud multò post, euenit. Nam cum tene-
 bris obortis, cubiculi fores obserassem firma sera; iaceremq; in lectulo, nulla
 adhuc quiete composita, lumine accenso, horribilem illam Speciem foris
 iam tumultuari. & cubili forem manibus pulsare sentiebam. Nec multò post
 Simulachrū illud opertis, addictisq; foribus (vix credibile dictu) per cōmis-
 suras & rimas in cubiculū se intromisit: quod sub lectulo meo iacēs. cum Mar-
 cus alumnus & cliens meus (vt pote qui è conspectu cubabat) dira & tetra fa-
 cie aspiceret, pauore subito consternatus, luctu & gemitu omnia oplebat,
 ipsamq; intromissam, non sine formidine clamabat: idq; mihi cum clausos
 cubiculi ostia aspicerē, vix credibile videretur; interim dirū illud Simula-
 chrū, quod sub lectulo iacebat meo, manū & brachiū portēdere, lumenq; q̄
 iuxta aderat extinguerē, vidim⁹: quo extincto, libellos meos, et quicquid re-
 rum erat, querula voce misceri, ac omnia euertere non destitit. Ita Alex.*

Porro si aliunde assumpta sunt corpora atque solida, dubium
 est, vtrum ad inclusos homines penetrare Spiritus tum valeant,
 molestiamq; in similibus corporibus afferre. Et quidam quidem
 nulla id ratione fieri contendūt: quidam admittunt, veruntamen
 non Spirituum vi, sed diuiniore aliqua virtute atq; potestate. Nos,
 quod res est, quatuor Assertis concludimus.

9. Primum fit, corporibus qualibuscumq; assumptis non prohiberi Spiritus, cur minus molesti esse valeant. Quamuis enim corpora aliquando impediunt, ne ad quosuis accessus pateat, quia tamen illa pro voluntate possunt deponere; si molesti esse volent, corpora delerent; atque molesti erunt, quacumq; libebit ratione.
10. Alterum est, omnino esse verisimile nunquam Spiritus, qui apparent molesti, atq; hominibus, in assumptis corporibus, asserunt, ita suis obiecta sibi cor, or. penetrare, quemadmodum & possunt. & penetrant, quando à corporibus sunt expediti. Penetratio hæc res prodigiosa est. Dei que postulat omnipotentem manum. Quid verò opus prodigiis atq; miraculis in hac Spirituum infestatione?
11. Tertium est, nec illas esse Spirituum, quorumcumq; vires; ut possint in assumptis corporibus obiecta corpora penetrare: quamuis penetrare desiderent, Ut in eodem loco duo corpora reperiantur, quantitas corporum diuersorum non permittit: quocirca quamdiu diuersa duorum corporum manebit quantitas; diuersa etiam illa loca postulabunt. Hoc leges naturæ requirunt.
12. Diuinæ tamen virtuti hic nullas leges volumus esse positas. Atque hoc quartum sit nostrum Assertum. Illa quemadmodum vnū in diuersis locis; ita diuersa corpora vno in loco consistui posse non dubitamus, quicumque in rebus Christianis educati & instituti sumus.
13. Quidni fieri posset, quod identidem factum? Factum in Christi Natiuitate; quando integris Virginis claustris ille in hunc mundum penetravit? Factum in eiusdem resurrectione; quando corpus egressum è sepulchro clauso? Factum mox à resurrectione; quando ad Apostolos ingressus est clausis ianuis? Factum in ascensione; quando vsque ad extremum penetravit cælum?
14. Atque hæc breuiter à nobis asserta sunt, alium illa locum postulant, si pro dignitate essent explicanda. Quod nos hoc Capite conclusum volumus, illud est, ianuis obseratis, conclusisq; & pessulo obductis foribus, contra Spirituum infestationes, tutos atq; securos non esse inelusus mortales.

CAP. LXI.

An effuso innocentium sanguine licitum sit vexationes & molestias Damonum, quas certis locis asserunt, redimere.

I. Vinque præcedentibus Capitibus rationes illas discuffimus, quibus frustra contra quorumcumque Spirituum infestationes

infestationes se viuentes muniunt. Præter has aliæ quædam sunt, quibus contra certos, Dæmonum scilicet, vel hominum Spiritus quidam pugnant: quæ & ipsæ vires nullas habent. Has deinceps examinemus. Initium ab iis facimus, quibus contra molestias Dæmonum certatur. Duæ illæ potissimæ sunt. Vnius meminit Tostatus Abulensis; alterius Michael Isselt, de hac primum.

Docet igitur Isselt, quemadmodum primo Capite retulimus, lacum esse in Livonia; qui plurimum molestiis & infestationibus Dæmonum sit expositus; plurimæque ad vicinos populos damna transmittat. *Vt ab his se expediant miseri, singulis annis, in eundem innocentium infundunt sanguinem, & de quiete sunt securi.* Hoc forsitan confirmat, quod historiis proditum est Tamesiam Italiae urbem aliquando à Spiritu, mirum in modum, vexatam esse, vt de illa deserenda aliquoties cogitarint incolæ: eandem verò esse liberatam, postquam, secundum oraculum Apollinis, Virginem Diis immolarunt. Hoc Aelianus lib. 8. de varia Histor. Nunc hic duo, quæ definiamus, præsens argumentum postulat. Alterum est. An innocentium effusus Sanguis, has vires habeat; vt Dæmonum molestias tollat. Alterum, An si alia ratione mortales non valeant, hac se possint ab eorundem molestiis expedire.

Prius illud fortè quis credat, persuasus experientia, qua iam multis annis obseruatum est, ad *infusum innocentium in lacum sanguinem*, omnes Dæmonum infestationes esse sublatas. Verùm quæuis experientia haud leue argumentum suppeditet in iis, quæ ratione atque intelligentia destituta sunt; in ratione tamen vtentibus firmum argumentum præbere non potest, vt ex ipsa de rerum naturis certum atque indubitatum iudicium feramus.

Ea est conditio illorum, qui ratione atque intelligentia polent, vt quamuis à sensibilibus rebus affici quodam modo possint; rebus tamen sensibilibus semper maneant superiores: vt ob id si quid per res sensibiles in iis obseruetur fieri; id non tam sensibilitum virtuti, quàm voluntati eorum, qui ratione vtuntur, sit ascribendum.

Commune rectè philosophantium axioma est, ea quæ inferiorum sunt virium, in res virtute præstantiores posse nihil Quàm verò viribus res corpóreas vniuersas superant Spiritus? Et quorum virtus omni re corporea est superior, rebus corporeis illi poterant cogi, vt vel loca infestare desinant, vel sedes suas mutant?

Quocirca non hæc vis in est effuso innocentium sanguini, vt Spiritus

Bb 3;

coerce;

coerceat. Qui molesti sunt antequam sanguis effunditur; molesti esse possunt effuso sanguine. Sunt sanguinis vires magnæ ad Spiritus animantium in corporibus conseruandis: at effusi, quæ possunt esse ad Dæmonum Spiritus aut locis proscribendos, aut potentiam reprimendam?

7. Et *innocentium* sanguis cur potius has vires hîc habere dicitur, quàm *nocentium*? An inculcata vita vim aliquam sanguini tribuit? & perditorum hominum mores sanguini officiant? vt quod hic non potest, ille possit? Rursus cur hominum potius effuso sanguine tolluntur molestiæ; quàm brutorum animalium.
8. Omnino Dæmonum hæc nequitia est. Nequam, vt grauissimorum criminû miseris mortalibus sint authores, molestias nullas effuso sanguine inferre volunt; quas alioquin possent. Hanc ob causam hominum sanguinem postulant; & hominum innocentium postulant; & contra omnia iura postulant nequissimi.
9. Neque nouum hoc ipsorum est studium. humano sanguine recreantur plurimum sanguinarij, & ab initio mundi homicidæ, Domino teste Ioannis 8. Nonne hoc probant crudelia, quibus mundum propemodum vniuersum dementârunt, sacrificia? ritus impij & barbari? De his in hunc modum Alexander ab Alexandro. *Schitotauri*, inquit lib. 6. Cap. 16. Genialium dierum, pro hostijs *Dianæ aduenas immolabant*: *Laodiceï Palladi Virginem*: *Arcades Loui Lycæo puerum*. Plerique iuxta *Borysthenem* vecordi animo homines victimas dare, & in sacrificijs Deorum humanis ossibus adolere solebant. *Blemmyæ, Cimbri, Galli, Druidæ, & Germani* statis diebus, humanis litant hostijs, & cruore captiuorum adolent aras; tunc propitiari Deum maximè arbitrati, cum per cruciatum homines excarnificarent; ex pœnis hominum diuinitatem & auguria captantes. Fuit quæ apud *Phœnices & Carthaginenses* nimum diu seruatum, vt infantes principali honore insignes sorte ductos, in Regio ornatu Saturno immolarem hostias: Et quem fors morti destinaret, morti subtrahere non licebat, quare multorum ciuium largis fletibus deplorata funera fuere. A quibus sacris dum desuissent, postea victi ab *Agathocle*, Deos propterea subratos arbitantes, vt numen placarent, ducentos nobilium filios maclârunt ad aras. A *Rhodyjs* quoque & *Creten* sibus factitatum comperimus; vt hominem epulis grauatum, ac pueros impuberes festis diebus Saturno maclarent. In *Chio & Salamine* mos multa secula viguit, vt *Diomedes & Dionysio* homines discerptos iugularent. Eiusdem *Dionysij* templum fuit in *Arcadia*, in quo puella ad aram disflagellabantur ad necem: sicut *Sparta* in ara *Mercurij*, & *Orthis* *Dianæ* pueri. Quin etiam
alij

alijs ingenti simulachro viminibus intexto, & viuis hominibus oppleto, ac igne succenso, hominibusque secundum in modum exanimatis, maximum holocaustum offerri putauerunt. Boijs & Celtis purgato captiui hostis capite, caluariam auro celare, & in eo poculo in solennibus libare, religiosissimum erat. Proditur Aristomenes Messenius Ioui, quem Ithometem appellant, trecentos simul homines, in quibus Theopompus fuit, vno sacrificio mactasse: & Lacedaemonios eo vesania processisse, vt Marti humana victima litarent. Galatae & Massagita non aliter Deos ritè consuli arbitrati sunt, quàm iugulato homine apud aras Deorum, ex cuius casu, tum ex membrorum laniatu & fluxu sanguinis futura diuinabant. Cimbri noxios homines seruatos, sudibus affixos, Dijs pro hostijs dabant. Galli prater Hesium & Theutatem, Mercurium, quos humano cruore placabant, grauioribus morbis, aut periculis affecti, ad placandas Deorum aras, aut homines immolabant, aut se immolatuos vouebant: ad cuius aram etiam grandaeuos atate pro victimis profecabant. Lusitanis vetus mos erat, ex intestinis hominum extra prospicere, atque inde omnia & diuinationes captare, abscissasque captiuorum dextras pro munere Dijs offerre. Thraces Zamolsim, quem maximum Deum putant, non aliter fieri propitium aestimarunt, quàm si ad aram facili lancearum ictu homo concideret, eam optimam, & Dijs gratissimam victimam opinati. Germani quoque ritu barbarico, Mercurio humano cruore litare religiosissimum putarunt. Idem fecere Senones, qui, caso publicè homine, infanda sacra statis diebus anni celebrabant, his portentis delicta expiari opinati. Persis quoque ad habendas Dijs gratias viuentes iuuenes, eosque spirantes sub terra defodere assuetum fuit: quem morem Graecis inoleuisse accepimus, vt in anniuersaria celebritate Baccho viuos homines sacrificent, quique ita fuisse immolatus maximam inter suos probitatis laudem ferebat. Longum est exequi, qui Taurorum mores fuerint, vt apud aram hominem sisterent, & post solennes preces hominis caput clauferirent, illudque cruci affigerent: truncumque corpus ex ingenti rupe in praecipitium darent. quod cum Leucadijs commune fuisse traditur, vt in Apollinis sacro, auertenda Deorum iræ, hominem de montis specula deicerent, & in mare precipitem agerent. Fuitque apud Albanos vsu patum, vt hominem sacris initiatum, qui sanctitate polleret, diu seruatum & opiparè saginatum apud aras sisterent, eumque furiali carmine excantatum, quibusdam additis precationibus cum alijs hostijs immolarent. Et Romani in fofoario ad placandas Deorum iras, sub terras viuos defodere veriti non fuerunt? licuitque diu in sacris hominem interimere & Dijs immolare, aded vt Saturnum & Latialem Iouem humana placarent hostia: cuius simulachrum, dum sacrificarent, humano sanguine prolucebant. Hæc Alexander. Isdem miseris Satan populum Dei inuoluit olim, de quo Regius Prophe-
ta Psal.

ta Psal. 105. *Commisti sunt inter Gentes, & didicerunt opera eorum, et ser-
uauerunt sculptilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Et immolau-
erunt filios suos, & filias suas Deum. Et effuderunt sanguinem innocen-
tem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum, quas sacrificauerunt
sculptilibus Chanaan. Et infecta est terra in sanguinibus, & contaminata est
in operibus eorum. Quidquod & Christianos quosdam dementauit?
Fuerunt anno Domini 1273. quidam flagellantes dicti, qui non
nisi effuso humano sanguine Deum placari crediderunt & docu-
erunt. Itaque hæc Dæmonis carnificina.*

10. *Constitutum igitur hoc sit vim sanguini innocentum illam
non inesse; ut Dæmonibus vel silentium imponat, vel necessitatem
loco cedendi afferat. Sed si certum sit molestias hac ratione tolli
& non tolli posse alia; licebitne securitatem effuso sanguine mercari, &
vexationem redimere?*
11. *Primum credi non debet ad eas aliquando angustias Christi-
anum populum venire posse, ut alia, quam hac ratione sibi prouidere
nequeat. Potest oratione ad Deum facta, qua omnia sunt possibilis.
Potest sanctissimæ Crucis signo. Potest exorcismis. Potest aliis,
quas sequentibus capitibus explicabimus, rationibus.*
12. *Et si alia non posset, hac profectò non debet. Non Dæmonum so-
lùm molestiæ sustinédæ; sed aduersa omnia, ipsa quoq; præsentis-
sima mors adeunda potius, quam cum Innocentium sanguinis ef-
fusione Spirituum malignorum vexatio redimenda, & multis
grauibusq; de causis.*
13. *Prima sit, quòd nullum amicum obsequium (quemadmo-
dum procul dubio hoc est) Dæmonibus Dei atque hominum ho-
stibus iuratissimis fideles impendere aut possint aut debeant. No-
lo vos socios fieri Dæmoniarum, inquit Apostolus.*
14. *Altera est; quòd sine superstitionis crimine hæc non peragatur;
in eaque interueniat, si non expressum, profectò tacitum cum Dæ-
monibus pactum; quod ipsum quoque diuinis & humanis legibus
Christiano populo seuerissimè interdictum est. Et quis consensus
templo Dei, cum idolis? 2. Corinth. 6.*
15. *Tertia est, quòd grauissimum hic Innocentium homicidium
committatur: quod nec priuata cuiusquam, nec publica Magistra-
tus ullius auctoritate aut præcipi potest, aut probari. Insonem & in-
suum non occidas, dicitur Exod. 23.*

CAP. XLII.

An odoribus quibusdam, herbis & suffumentis, Spiritus Dæmoniorum pellantur, & loca ab ipsorum infestatione liberentur.

Meminit doctissimus Theologus, Tostatus Abulensis, in 2. Reg. cap. 16. questione 43. opinionis cuiusdam, qua creditur suffumentis quibusdam Spiritus Dæmoniorum fugari. Hæc præterquam, quod peruulgata est, eodem Abulense teste; etiam duobus videtur niti fundamentis. Alterum est, quod contrariis suffumentis iidem Spiritus alliciantur; & ut certis se locis sistant, prouocentur. Alterum, quod ab Angelo edoctus sit Tobias, fumo cordis atque iccoris piscis cuiusdam, *omne Dæmoniorum genus, ut Scriptura loquitur (cap. 6.) extricari.*

In Assertionem hac, quamuis quæ ad ipsam stabiliendam afferuntur, falsa omnia non sint; non sunt tamen omnia certa & indubitata: ipsa verò cum veritate subsistere nequaquam potest.

Certum est ex corde atque iccore excitato fumo fugatos Dæmones Tobias id habet sacra historia. Afferuit, qui mentiri non potest, Angelus. probauit effectus.

Sed ut hoc certum; *ita incertum, imò falsum, suffumentis quibusdam Spiritus delectari, allici, ad homines prouocari. Quæ enim illa suffumenta? ex quibus odoriferis rebus? quomodo Spiritus afficiunt? Quali acunque suffumenta sunt; oportet obiecta sint olfactus: at quæ olfactus obiecta, illa, quæ talia, non nisi olfactum afficiunt: & per olfactum eos, qui vim olfaciendi habent, alliciunt. An hæc in Spiritibus locum habent?*

Si verò nullis suffumentis recreantur Spiritus, *quomodo verum est, quod Assertio habet, contrariis fugari & abigi? Nonne eadem contrariorum potentia?*

Et hæc ipsa, quibus Spiritus pelli dicuntur suffumenta, nonne olfactus debent esse obiecta? Quomodo igitur à Spiritibus percipiuntur, qui nec olfaciendi virtutem habent, nec habere possunt?

Eandem ob causam, qua suffumenta atque odores, reiicimus etiam herbas quasdam, quas Dæmoniorum Spiritibus quidam censent esse intolerabiles. In harum numero sunt artemesia rubea, barba Iouis,

folsequium, leuisticus, isopus, salvia, polegium, folia sambuci, &c. Omnis, quæ his inest, virtus corporea est: omnis quæ quippiam potest; in corpora tantum, non in Spiritus potest.

8. Atque hæc quæ diximus de iis Spiritibus intelligimus, qui loca infestant. Hi nullis herbis & suffumentis alliciuntur. hi nullis herbis aut suffumentis proscribuntur. At de iis, qui humana corpora obsident; non eadem ratio. Possunt his quædam herbæ & suffumenta esse contraria; quæ quamuis ipsos sedibus suis non pellant; impediunt tamen, ne quantam vellent, in mortales exercent tyrannidem.

9. Impediunt verò, non *per se*, & *directè* in Spiritus agenda; sed virtute sibi ingenita, corpora; in quibus latent, afficiendo; qua affecta minus instituto Dæmonum seruiunt: tantumque de Dæmonum vexatione discedit, quantum contrariæ virtutis ipsis affertur.

10. Hæc verò aliena non esse, intelliger; qui attendet, primò, Dæmones sæpe in humanæ vexationis subsidium humores hominum assumere, perque eos citatos, maiores molestias afferre: deinde meminerit herbarum odorumue quorundam eam esse virtutem, vt humores componere, reficere, & renouare valeant, adeoque mortalibus voluptatem atque lætitiã conciliare. Quemadmodum igitur agentia tanto minus in subiecta possunt; quanto plura sunt; quæ iis resistunt; ita tanto minus per humores in homines possunt Dæmones, quanto maior in humores contraria ipsorum instituto, per herbas & odora menta allata virtus est.

11. Quocirca non malè dictum est à D. Hieronymo (quemadmodum Hieronymum citant Burchardus, Iuo, & Gratianus. 26. q. 7. *Dæmonium sustinentibus licet herbas habere, sine incantatione.* Vide item Albertum Magnum super 9. Lucæ, & Lyram, atque Paulum Burdegalsensem in 1. Reg. 16.

12. Ex dictis intelligimus non statim *superstitionis* damnandos esse Exorcismos, in quibus *herbæ* etiam assumuntur, quoniam quamuis *per se* ad Dæmonum proscriptionem non faciant: vires tamen eorum in corporibus impediunt. Quando verò ad easdem herbas *Benedictio* accedit; fit, vt ex duplici causa contra Dæmones valeat: virtute, inquam, sibi ingenita; & sanctificatione per verbum Dei facta.

13. Quod diximus de herbis: de lapidibus quoque dictum volumus: Neque enim minor quibusdam virtus inest, quam ipsis herbis. Quocirca & idem Hieronymus, teste Gratiano, non herbas tantum,

tantum, sed petras quoque, sine incantationis crimine permittit
Dæmonium sustinentibus. ibidem 26. q. 7.

Idem iudicium est de certis quibusdam *animalibus*, seu ipso- 14.
rum *carnibus*, siue in cibum sumantur, siue corporibus Obsesso-
rum adhibeantur: vt ob id non errare dicendi sint, qui in Ener-
gumenorum curatione, operam Medicorum docent requirendā.

Idem de *Musico concentu*, & Musicorum instrumentorum me- 15.
lodia cum Boetio in suo, de Musica libro dicimus. Quocirca
quamuis aliis atque aliis causis, alij atque alij tribuerint, quod pul-
sante cytharam Dauid, melius habuerit Saul, non iudicamus tamē
in errore versari eos, qui concentui magnam partem eiusdem re-
quie concedant.

Hæc igitur atque his similia, quæ diximus, Dæmonum studia 16.
impediunt; atque efficiunt, ne quantam desiderant; Obsessorum
corporibus molestiam afferant; sed tamen Dæmones sedibus suis,
id est, humanis corporibus non pellunt; propterea quod in Spiri-
tus hæc non agant; sed Spirituum operationes retardent: & retar-
dent eosdem non *in se*, sed suis instrumentis. cum quo consistit,
vt & aliis rationibus Spiritus molesti esse possint miseris mortali-
bus; & si ne hoc detur, possint in corporibus latere, quamuis nul-
la molestia corpora afficiant. Idem docent Soarez Tom 3. Disput.
15. Sectione 4. Abulensis in caput 16. 2. Regum, & alij plerique.

CAP. LXIII.

*An Spiritus defunctorum hominum prohibeantur
ad viuos redire, si ipsorum cadauera sub fo-
co sepeliantur.*

Rieicimus duos modos, quibus contra Dæmonum infesta- 17.
tiones quidam se muniunt: duo restant examinandi, qui-
bus ab humanorum Spirituum molestia, libertas exspe-
ctatur. Posterior sequenti, prior est hoc capite discuti-
endus. Is Philapporum est: hi cadaueribus defunctorum sub fo-
co defossis, ipsorum ad viuos reditum, & quas afferre solent mo-
lestias, prohiberi credunt, quemadmodum capite primo ex Beu-
cero annotauimus. Verum *bene ne credunt?* Christianisque homi-
nibus *licetne* hoc modo contra defunctorum Spiritus pugnare?
Res sic se habet.

Primum, *hac ratione nullum emolumentum ad defunctorum Spiri-* 20

tus accedit. Nam si perpetuis suppliciis ob peccata sua sunt destituti; quemadmodum ex nulla re alia; ita neque ex hac subsidium aliquod capiunt. Quod si de salute sua sunt certi, ob defectus tamen quosdam expiandi, priusquam aditus ad cælorum regna pateat; & ipsi intelligunt frustra hæc fieri, & idem intelligunt viuentes, qui à sanctissimis Augustino atque Gregorio instituti sunt de subsidiis, quibus defunctorum Spiritus iuuantur.

3. *Sic nec detrimentum ex hac sepultura capiunt defunctorum Spiritus.* Neque enim eos, qui piè in Christo defuncti sunt, retardat, cur minus à pœnis, quibus expiantur, eripiantur. Neque grauioribus suppliciis illos implicat, quibus omnis spes salutis est adempta. Nullis defunctorum Spiritibus incommodare possunt viuentes; aliquibus possunt prodesse.

4. Rursus sepultura hæc compedes non inicit defunctis, *ne ad viuos redire valeant.* Defossa continentur sub foco cadauera ne rumpant, & viuentes terreant: Spiritus à corporibus liberi, nisi aliunde ipsis ne redeant, necessitas afferatur, cur redire nequeunt?

5. *Quid quòd iniuria quadam defunctis hic inferri videatur?* Omnibus quidem, quòd honesta & Christiana ipsis sepultura negetur, quàm meritò vniuersi possunt postulare: Certis verò aliquibus, piè inquam in Christo defunctis; quod ne viuentium petant suffragia, prohibeantur.

6. *Nec sine superstitionis crimine hic sunt viuentes,* qui defunctorum corpora sub foco recondunt. Quid quæso ne ad viuos aliquando Spiritus redeant, faciunt eorum sub foco defossa corpora? An forsitan vim hanc focus habet; vt si defunctorum corpora possideat, mox Spiritibus lex posita sit, ne loco se mouere valeant? Annon hoc focus habet, sed Spirituum illa est conditio; vt postquam è corporibus egressi, si ipsorum sub foco concludantur corpora, ipsi certo loco debeant esse affixi? An fortè si nec hoc est, nec illud, ita Deus constituit; vt quamprimum sub foco continentur corpora; omnis ad viuos redeundi Spiritibus sit sublata libertas?

7. *Non vim hanc habet focus, vt facultatem Spiritibus redeundi adimat.* Neque enim per se hoc ipse locus efficit; neque ignis, qui loco fouetur & continetur; neque quicquam, quod cum foco coniunctum est. Possunt hæc longissimo interuallo à Spiritibus distare, vt ob id in Spiritus valeant nihil. & quamuis distarent nihil; Spiritum tamen ipsa, quia corpora sunt, non possunt afficere.

8. *Nec Spirituum est illa conditio, vt loca reuisere atq; molestare nolint, quorum cadauera focus continet.* Si enim redire nolunt, id vel ratione

tione

tionem detrimenti fiet, quod timent incurrere, si redeant. atqui nullum ipsis potest afferi; vel emolumentum, quod suo reditu metuunt amittere. Sed nullum est, quo priuari vlla ratione possunt.

Dei forte lege prohibentur? At quæ illa? quibus reuelata? quo tempore? vbi locorum? Et quas ob causas hac ratione Deus Spiritibus reditum voluit esse interdictum? Hæc nisi proferantur; dici potest lege Dei Spiritibus reditum prohibitum; probari non potest, nec debet credi.

Experientia dicet aliquis edocti sunt Philappi hanc sepulturam focalem prohibere Spirituum molestias. Quid si negetur illam exceptione carere? Sed neque si exceptionem nullam admittat, christiano homini probari debet. Multa quotidiana experientia fieri obseruamus, quæ damnant docti & pij; quæ non Deum, sed Dæmonem habent authorem: quid si ex horum genere sit hæc defunctorum sepultura?

Et est profectò quod vehementer hanc rem de superstitione suspectam facere debeat Christiano homini. Cum enim naturæ viribus reditus hic Spiritibus non prohibeatur: de Dei quoque voluntate nullum argumentum extet; neque Ecclesiæ autoritate probetur: vix alio, quàm superstitionis loco cum aliis multis habenda est.

Dæmonum igitur ope fieri dixerim, aut plurimum quod hi defunctorum Spiritus non redeant. Placet ipsis illudi mortalibus vanis opinionibus, ut quæ has foueant, ne Spiritus redeant, efficiunt; aut quod verisimilius est, ipsi hominibus in Spirituum humanorum persona molesti esse volunt. Quid mirum? Luculenta est D. Augustini sententia lib. 2. de doctrina Christiana, cap. 22. & 23. Dæmones seducere homines vanitati deditos, rebus vanis. Affectant versipelles Dei similitudinem etiam in hoc, quod quemadmodum Deus operatur effectus gratiæ mediante Sacramentis sensibilibus, non tanquam causis, suapte natura sufficientibus, sed tanquam signis effectuum: ita ipsi quædam efficiunt adhibentibus hominibus media, quæ reuera ad ipsos effectus nihil conferunt, quibus proinde vtuntur tanquam effectuum quibusdam signis.

Hinc iam manifestum est & Philappos in graui errore versari, quando hac ratione Spirituum infestationibus obuiant: & Christi fidelibus hoc pugnae & armorum genere contra Spirituum molestias pugnandum non esse. *Nolo vos socios fieri Dæmonorum, inquit Apostolus I. Corinth. 10. quæ enim participatio iustitiæ*

cum iniquitate? aut que societas luci ad tenebras? que conuentio Christi ad Belial? quis consensus templo Dei cum idolis? 2. Corinth. 6.

CAP. LXIII.

An iactus fabarum nigrarum, contra molestias Spirituum defunctorum olim profuerit, iam-
que Christiano populo permitti
possit.

I. **A**lter modus, quo contra defunctorum Spiritus se munierunt quidam, olim, apud Romanos maxime, in usu fuit, & lemuralium sacrorum nomine est celebratus. De quo breuiter Alexander ab Alexandro libro 3. Genialium dierum, cap. 12. In Lemuralibus sobam noctu iace e vsurpatum est; Lemures se ex domo eicere clamantes: quam nigr. m esse conuenit, ipsarumq; lotis manibus & pede nudo, per ora versare, & post terga reicere, & visq; timentum facere, utq; Lemures fabis redempti domo abirent, nouies orare, idq; Maio mense, tribus vicibus fieri, donec solutis religione animis Manes exposito ducerent. Ita Alexander. Sed eadem Ouidius longe ante ipsius his versibus 5. Fastorum:

Ritus erat veteris nocturna Lemuria sacri,
Inferias tacitis Manibus illa dabunt.
Annus erat breuior, nec adhuc pia Februa norant,
Nec tu dux mensum lane biformis eras.
Iam tamen extincto cineri sua dona ferebant,
Compositiq; nepos busta piabat aui.
Mensis erat Maius maiorum nomine dictus,
Qui partem prisci, nunc quoq; moris habet.
Nox vbi iam media est, somnoq; silentia prabet,
Et canis, & varia conticuisse aues.
Ille memor veteris ritus, timidusq; Deorum
Surgit, habent gemini vincula nulla pedes.
Signaq; dat digitis medio cum pollice iunctis,
Occurrat tacito ne leuis Umbra sibi.
Cumq; manus pura fontana perluit vnda,
Vertitur, & nigras accipit ore fabas.
Auersusq; iacit sed dum iacit: Hac ego mitto,
His, inquit, redimo meq; meosq; fabis.
Hac nouies dicit, nec respicit: Umbra putatur,
Colligere, & nullo terga vidente sequi.

*Rursus aquam tangit. Tem. saaq̄, concrepat ara,
Et rogat, ut tectis exeat Umbra suis.*

*Cum dixit novies; Manes exite paterni,
Respicit. & purè sacra peracta putat.*

Fabarum usus varius fuit apud priscos; sed qui cum *superstitio-* 2.
ne coniunctus fuit, aut nullus prorsus; aut cum *maiore* nullus, quàm
qui in *Spiritus* proscribendis observatus fuit.

Et *vnum* quidem, quem damnare nemo potest, habuerunt à 3.
Deo Opt. Max. cuius sacrae literae secundo meminerunt (2. Reg.
17 & Ezech. 4.) Hoc in hominum cibum cedunt: de quo sic Plini-
us Naturalis historiae lib. 18. cap. 12. *Faba*, inquit, *multiplex est usus om-*
nium quadrupedum generi praecipuè homini, frumento etiam miscetur apud
pler. usq̄, gentes & maximè panico solida & delicatius fracta. Et quia hebe-
rare sensus existimatur atq̄, insomnia facere, Pythagorica sententia dam-
natur: unde illud. *A fabis abstinetis. Quamvis alijs aliam huius velint cau-*
sam.

Alium habuerunt ex hominum instituto. Nam loco *calcolorum* 4.
serviebant in suffragiis. Quemadmodum enim olim Germani con-
cilio coacto, si quid, quod minus placeret & propositum fuisset,
murmurare & fremitu dissentire & sententiam aspernari: si verò
quid conplacitum fuisset, frameas & tela concutere, sonoque ar-
morum & tripudiis se approbare significabant, teste Alexandro ab
Alexandris lib. 4. Genialium dierum cap. 11. ita Græcis & quibus-
dam Gentibus suffragia *fabis* dabatur. Usus hic ex se sine crimine
est, & reprehensione vacat.

Tertius illarum usus fuit ex hominum quidem instituto, sed 5.
tamen suggestione Diaboli, & cum gravi superstitione coniun-
ctus. Atque hic varius est. Nunc enim ad sacrificium referri sole-
bant domum à segete: & dicebantur, teste Festo, *refrinsa*, atque ex
ipsis facta puls, quæ Diis offerebatur, dicta à veteribus *fabacia*.
Nunc in Auctionibus adhibebatur, & per ipsas concipiebatur spes
maioris lucri. Græcis quoq̄, earum usus serviebat ad iudicium.
Nam alba apud ipsos in sortibus auspiciatà fuit & boni euentus:
nigra mali eodem Alexandro teste, lib. 3. cap. 5.

Ad hunc tertium supersticiosum ipsarum usum referendus 6.
ille, quo ad *Spiritus* domibus proscribendos adhibebantur: sed ta-
men *superstitionum magnitudine & multitudine* reliquos hic superare vi-
detur; & at rem nihil pertinere. Quid enim ad fugandos *Spiritus* pro-
iecta pest tergum faba? & faba nigra? & in ore aliquoties prius ver-
sa? & ab eo projecta, cuius lotæ manus, & pedes nudi? & cum *aris-*
tinnitu

rinnitu proiecta? & cum nouies, vt Spiritus domum deferant, repetita precatione?

7. Quia verò modus hic superstitionis plenissimus est, idcirco Christianis hominibus, quibus omnis cum Dæmonibus communio prohibetur, est interdictus. *nec potest aut honestatis vllò colore, aut necessitate aliqua urgente permitti, vel usurpari.* Interdictus quoque est infidelibus, vt nec iam sine crimine sint. si fabarum iactu domibus Spiritus pellant; necolim peccato caruerint; quando pepulerunt. Si à crimine aliqui, soli potuerint illi esse, quos ignorantia excusauit.
8. Cæterùm, quia post *fabarum iactum* Spiritus defunctorum uiuentibus, vt plurimum, molesti esse desierunt apud supersticiosas gentes; non immeritò quæritur, Vtrum hac re vel Spiritibus seruitum sit, vt ob id molesti esse noluerint: vel ipsis imposta necessitas, vt non potuerint esse molesti. Et si horum neutrum, quas ob causas, post *fabarum iactum* Spirituum cessauit molestia. Quid igitur dicendum?
9. *Non seruitum est defunctorum Spiritus fabarum iactu.* Quicumque apud Gentes ex hac vita discesserunt, ad illam alterius vitæ conditionem peruenerunt, in qua nec fabarum usus, nec quicquam aliud simile vllum ipsis subsidium, potuit afferre. Desperata omnium fuit salus.
10. Visne igitur illis allata, & discedere coacti. *Nec vis allata, nec coacti discedere.* Qua enim re vis allata? Ipsisne fabis? An uiuentium oratione discessum imperantium? An cæremoniis cum fabarum iactu coniunctis? An his omnibus? Fabæ Spiritus generant Pythagoricis, non Spiritus dellunt. Viuentes nullum habent in dictos Spiritus imperium Cæremoniæ erant argumenta superstitionis. Simul omnia grauis idololatria.
11. *Cur igitur cessarunt Spectra?* Non semper cessarunt. Spectra quæ Pausaniam Spartanorum Regem vexabant: & quæ Neronem atq; Ottonem Romanorum Imperatores sequebantur (de quibus cap. primo) etiam sexcentis fabis & albis & nigris; etiam centies, & non tantùm nouies repetita oratione, proscribi non potuissent. Quos Deus ob commissa flagitia per Spectra & defunctorum hominum Umbras terrere & punire decreuit; illi vtantur quot qualibusue velint fabis, diuinam vindictam non effugient.
12. Molestare interim Spiritus desisse post *fabarum iactum* profana persepe negari non debet. Neque enim frustra hic labor à Gentibus susceptus fuisset. Veruntamen molestare desierunt; quia molestare

lestare defierunt; quia molestare noluerunt, qui molesti esse poterunt: & non quidem defunctorum hominum Spiritus (nisi forsitan rarius) quamuis defunctorum hominum Spiritus haberentur; sed Spiritus Dæmoniorum, qui voluptatem quandam ex hoc fabarum iactu venabantur; iduq̄e *duas* potissimū ob causas.

Prima est, quòd Dei creaturis mortales abuterentur: & quas homini ad vtilitatem, & Deo ad gloriam seruire oportebat, illæ in profanos & impios Dæmonum vsus conuerterentur; dum hisce Dæmonibus quædam sacra fiunt, maximò cum Creatoris omnium contemptu. 13.

Alter a est, quòd hac ratione etiam impiæ & falsæ in hominum animis vel alerentur, vel insererentur opiniones. Neque enim clam est, persuasum Gentilibus fuisse defunctorum Spiritus in *fabas* transire. ob quam causam à fabis etiam abstinendum quidam censuerunt, teste Alexandro ab Alexandro, quem superius citauimus. Quæ opinio non potuit non plurimum confirmari, quando miseris persuasum fuit, post nouies repetitam orationem Spectra, quæ molestare viuentes solent, proiectas fabas colligere, quemadmodum Ouidius testatur. 14.

NOTATIO IN SEQUENTIA

Capita.

Refutatis falsis modis, quibus loca à Spirituum infestatione liberari posse videbantur: nunc assignandi & examinandi sunt veri. Et primum illi, quibus loca per se infesta purgantur, tum quibus purgantur ea, quæ propter homines leguntur infesta. Priores duplicis sunt generis, vel enim scitur conditio Spirituum: vel ignoratur. In priori illo tres sunt discutiendi. primus est, quo Dæmoniorum Spiritus profligantur. Alter, quo ablegantur, & iuuantur boni, siue purgandi. Tertius is, quo contra damnatorum hominum Spiritus pugnatur, de primo primum.

Dd

CAP.

Varios esse modos, quibus loca à Daemonum infestatione liberantur: & modorum esse varias differentias.

1. **M**odi, quibus contra Dæmones belligatur, varij sunt, sed tamen ad *quinq;* præcipuos redigi possunt omnes: quorum vnus in oratione consistit: alter sanctissimæ Crucis vsu nititur: tertius Rebus consecratis: quartus Reliquiis- quintus Exorcismo; cum quo coniungimus Inuocationem nominis Christi. Quod si quidam sunt alij; vel ad hos reuocatur, vel rarius sunt in vsu. vt ille, cuius in vita Simeonis Abbatis, qui salus dictus est, fit mentio, quo ex vico quodam infesto pulsus est Diabolus cantu tibiæ, teste Leontio Episcopo Neapoleos, insulæ Cypri. Ille quoque, quo ad præsentiam sanctorum hominum iidem quandoque in fugam conuersi. quemadmodum Thefi 9. cap. 27. dictum est.
2. Magna est inter hos modos, & multiplex *differentia*. *Prima est*, quòd quidam ex his sine sermone non perficiantur; quidam sine eo consistant; quidam solius mentis sint exercitia. Primi generis est Exorcismus; secundi, Res consecratæ, Crux, atque Reliquiæ: tertij, Oratio; quamuis hæc aliquando vocalis sit.
3. *Hinc altera differentia accipitur*. Quidam enim cooperationem hominis requirunt, quinimò, sine hominis cooperatione non consistunt; ne dicam, quod hominis sint actio. vt Oratio, Crux, atque Exorcismus. Quidam, quamuis aliquando cum cooperatione hominis coniuncti sint, non tamen illam requirunt, vt Res consecratæ atq; Reliquiæ; quas vel suspensas esse locis certis, satis est ad spiritus abigendos.
4. *Rursus quidam immediatè valent ad profligandos spiritus*; alij minimè. Oratio non directè ipsos spiritus petit; sed ad Deum contendit, cuius opera à spirituum infestatione petimus liberari. At Exorcismus, Crux, Reliquiæ, Res sacræ, ipsos per se impetunt spiritus.
5. *Quarta differentia est*, quòd quidam *per se* efficaces videantur: alij omnem, quam habent, efficacitatem aliunde accipiant. Huius generis sunt Res consecratæ: quæ, si consecrationem dempseris, à rebus naturalibus nihil differunt: reliqui omnes ex se ad spiritus abigendos valent.

Huic

Huic *quinta differentia proxima est*. Quidam impetratorij tantum sunt purgationis locorum; non autem per se loca purgant; alij sunt operatorij, vt ita dicam, & per se efficaces. Prioris generis Oratio est, qua à Deo & Sanctis petitur, vt vel hi à Deo obtineant, vel ille præstet libertatem. Posterioris generis sunt reliqui, qui directè ipsos aggrediuntur Spiritus. 6.

Præterea, Quidam vnum tantum vsum habent; alij plures. Exorcismus solum locis purgandis seruit, & Spiritibus proscribendis. cæteri præter hoc alios habent fines, quemadmodum aliàs demonstratum est. 7.

Item quosdam modorum necesse est adhiberi *ipsis locis*, quæ Spiritibus infesta sunt, si Spiritus profligari debeant; quidam aliis quibuscunq; possunt; & tamen ad proscribendos Spiritus valent. Oratio vt in infestis locis fiat, necesse non est. At si Crux aliis fiat; aliis adhibeantur Exorcismi; aliis suspendantur vel ponantur Reliquiæ & Res consecratæ, quam infestis; parum promoueris. 8.

Sic quosdam expedit *ijs ipsis temporibus* adhiberi, quando iam Spiritus molesti sunt: alij possunt adhiberi aliis. illis vtilissimus est Exorcismus, in quo cum Spiritibus in certamen descenditur: Crux item præsentissimum aduersus eosdem telum: his oratio, Reliquiæ, sacræ Res. 9.

Plures inter dictos modos possunt assignari differentiæ; sed pluribus opus non est. Forsitan etiam assignatæ nimia sunt. Modos igitur singulos discutiamus & probemus. 10.

CAP. LXVI.

De Oratione, qua Demoniorum Spiritus fugantur, de quæ eius, præ reliquis bonorum operum geueribus, in hoc negotio efficacitate.

 Rationem ad Spiritus Demoniorum profligandos, & loca ab ipsorum molestia & infestatione liberanda plurimum valere, e exemplis plurimis clarum est. superius, ca. 7. nos horum duo assignauimus. Primum est presbyteri, cuius B. Augustinus meminit; qui oratione atque sacrificio Missæ domum Hesperij purgauit. Alterum Sacerdotum, qui à Moguntino Præsule, cum authoritate missi, aqua lustrali atque *comprecationibus* profligârunt pestilentem in agro Bingenfi spiritum. His addimus tertium, ex vita Beati Gregorij, cuius hortatu,

D d 2

Litanijs

Litanij, formidabile quoddam Dæmonis, quasi cornuti, Spectrū, quod certo cuidam loco ita infestum erat, vt in eo commemorari nullus posset, abactum tandem est, & expulsū. Ita in vita Gregorij refert Ioannes Diaconus libro 4. cap. 93. Addamus & quartum ex eiusdem vita, vbi (lib. 4. cap. 93.) refertur *oratione* in fugam conuersum Nequam Spiritum, qui in forma cati Religioso viro haud parum fuit molestus. Pluribus opus non est. Quotiescunq; ferè vel Cruce, vel Exorcismis Dæmones profligati sunt, suas etiā partes agit *Oratio*: qua sine nec Crux, nec Exorcismus à fidelibus adhibita videntur.

2. His alia quædam adiungimus, quæ eiusdem orationis, aduersus Dæmones vim egregiè declarant: Fortunati inquam Tudertina Ecclesiæ Episcopi; quem *oratione* Dæmones ex hominum corporibus eicere solitum lib. 1. Dialog. cap. 10. scribit B. Gregorius. & D. Bernardi; qui continua vnus noctis *oratione* Cremonæ Dæmonem profligauit, vt in eius vita habet Bernardus Bonquallensis. Et B. Hilarionis; qui in Cypro Insula, à misera Dæmonum vexatione, *oratione* ad Deum facta, ducentos propemodum, partim viros, partim mulieres, eripuit; teste B. Hieronymo in eius vita.

3. Verū nec si hæc atque his similia exempla desiderarentur, de assertione dubium animū licebit habere; propter tria, quæ Sacræ literæ insignia suppeditant argumenta. Primum petitur ex promissione orationi facta: alterum ex vi orationis, ipsiusque effectibus, quos admodum habet excellentes. tertium ex Domini fermone, qui orationem plurimū in Dæmonibus profligandis docet valere.

4. Primum tanto firmitus est, quod promissio orationi ab illis facta, qui quod promisit, & potest præstare. quia omnipotēs est: & debet præstare, quia fidelis est: & volet præstare, quia benignus est, atque misericors, ab illo, inquam, in cuius scemore scriptū, *Rex Regum, & Dominus dominantium*, Apoc. 19. *Cui data omnis potestas in celo, & in terra*; Mar. 16. *qui (q̄ ad propositum nostrum facit) habet clauem abyssi, & catenam magnam in manu sua, vt loquitur sanctissimus Ioan. & apprehendere potest Draconem, serpentem antiquum, eumq; ligare & mittere in abyssum, & claudere atque signare*, Apoc. 20.

5. Sed quæ promissio? quæ? Primum ipse docet voti compotes futuros, qui se ad Deum per orationem conuertunt. *Petite*, inquit, & dabitur vobis. Matth. 7. Deinde dictis suis in eadem re iuramenti contestatione fidem facit: *Amen*, inquit, *dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. Ioannis 16. Nec hoc contentus, multis

multis rationibus ad certam nobis spem faciendam vtitur. *Quis*, inquit, *ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut si piscem petierit, nunquid serpentem dabit ei? Si ergo vos, cum sitis mali nobis bona data dare filijs vestris, quanto magis pater vester, qui in Cœlis est, dabit bona petentibus se* Luce 11.

Alterum argumentum ab *Orationibus effectibus* petitur. Tales *o-* 6.
*rati*oni tribuuntur, ut omnino ex ipsis concludi possit, *Oratione*, loca, à quacunque, quorumcunq; spirituum, infestatione purgari. Qualia enim sunt corporis languores sanare? fluxam & caducam hanc vitam prorogare? pacem & tranquillitatem conciliare? ab hostibus & inimicis liberare? victoriam impetrare? soli vbertatem, & pluuiam obtinere? Atqui hæc omnia *Oratione* perfecta sunt. *Infirmatur quis in vobis*, inquit S. Iacobus, capite 5. *inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, & oratio fidei saluabit infirmum. Et corporis sanitas.* Orauit Dominum Ezechias (Isaiæ 38.) *Obsecro*, inquit, *Domine &c.* & sequitur: *audiui Orationem tuam: ecce adijciam super dies tuos, quindecim annos.* En prorogatio vitæ. *Obsecro*, ait apostolus 1. Timoth. 2 *primum omnium orationes fieri, pro omnibus, ut quietam & tranquillam vitam habeamus.* En pax. *Audiui Orationem tuam*, loquitur Deus Ezechie (Isaiæ 38.) *& de manu Regis Assyriorum eruam te, & ciuitatem istam.* En ab hostibus libertas. *Cum Moyses leuaret manus*, dicitur Exod. 17. *vincebat Israel.* En victoria. *Multum valet oratio iusti assidua.* Elias homo erat, *similis nobis, passibilis.* & *Oratione* orauit, inquit S. Iacobus (capite 5) *ut non plueret super terram; et non pluit, annos tres, & menses sex. Et rursus orauit, & calum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum.* En vbertas soli, & pluuiæ. Quid multis? *Oratio* parit sapientiam & intellectum. Iacobi 1. *sterili utero fecunditatem impertit: Genesis 15. eruit à probro, & morte; Daniel 13. placat iratum Deum: Exod. 32. Cœlum & Paradisum aperit: Luce 23. Denique nihil ita arduum, nihil tam difficile; quod per Orationem, aut factum non sit, aut certè fieri non possit. Hæc fieri oratione potuerunt: non poterunt profligari Spiritus Dæmoniorum?*

Quòd verò plurimum valeat ad *Dæmones abigendos, & ex-* 7.
igendos, hæc Domini docet oratio: *Hoc genus Dæmoniorum non eijtur nisi Oratione & ieiunio*, Matthæi 17. Quid hæc apertius? quid disertius dici potest? quid accommodatius ad rem præsentem afferre?

De vero enim Dæmonio erat Domini sermo. Illud Apostoli 8.
eijcere nequibant. eiecerat Dominus, ad preces parentes filij, qui

torquebatur. Apostolis seiscitantibus, cur non potuerint eiicere, qui & facultatem eiiciendi acceperunt; & Dæmonia, iam multa eiicissent, respondetur: *Hoc genus Dæmoniorum non eiicitur, nisi in ieiunio & Oratione.*

9. Sic de vera Oratione Dominus loqui intelligendus est. Hoc primò ipsa vox, *oratio*, insinuat, quæ per se sumpta, non nisi mentis in Deum eleuationem significat, tum inde manifestum est, quod multus in *Oratione* fuerit Dominus: (Lucæ 6.) & idcirco Dæmonium eiicere potuerit: Apostoli, qui minus in *oratione* fuerunt frequentes (quemadmodum de ipsis, Domino obiiciebant Pharisæi, Lucæ 5.) eiicere nequibant.

10. Verum enim uerò in quo nos maximum præsidium ponimus, leue fortè quidam, in nostra causa, existimant: propterea quod non de Dæmonibus *ex locis* exigendis, sed *ex corporibus humanis* expellendis, Dominus loquatur. Deinde quod *certum* quoddam Dæmoniorum genus nominet, quod *Oratione* pellatur: ut ob id *Oratio communis quædam machina*, contra omnes Spiritus dici non debeat. Accedit tertium, quod non minus præsidij in *Ieiunio* ponat, quàm *oratione* (vtrunque enim coniungit) ut idcirco vel dici debeat æquè, *orationem & Ieiunium* valere ad Dæmones locis profligandos; vel non valere *orationem*.

11. Triab his tribus argumentis quæruntur; ad quæ, ubi breuiter responsum fuerit, Caput concludemus. Primum est, An Domini sententia demonstrari possit, Dæmones *non ex hominibus tantum, verum etiam locis infestis* oratione proscribi. Secundum, An oratio ad omnes Spiritus profligandos valeat; an ad aliquos tantum. Tertium, cur *potius orationi* tribuamus exilium atque proscriptionem Spirituum Dæmoniorum, quàm *Ieiunio*; cum orationi Dominus *Ieiunium* coniunxerit, & vtriusq; pares esse vires insinuet,

12. Potestne igitur Domini sententia doceri, etiam locis, & non tantum hominibus per *Orationem* proscribi Dæmones? *Potest omnino*. quamuis enim de solo hominem inhabitante Dæmonio sermo sit; alia tamen, quæ loca infestant, non excludit. Hoc primùm inde clarum est, quod *Oratione* docuerit, *omnia* obtineri possit: tum deinde ex illo, quod non ita locis, quæ infesta reddunt; sicut hominibus, quos obsident, videantur coniuncta atq; vnita, ut idcirco difficilius multò homines, quàm loca relinquunt. deniq; propterea, quod etiam in hominibus sint, veluti in quibusdam locis; ut ob id, si doceatur, *oratione ex hominibus eiici*, hoc ipso demonstratum sit, *oratione locis pelli posse.*

Sic

Sic ad omnes Dæmoniorum Spiritus profligandos valet oratio. 13.
 Esto vnus generis Dominus meminerit: sed illud tale fuit, vt cætera omnia oratione in fugam conuerti, certum sit, si demonstratum sit hoc oratione pelli. Quomodo verò? quia quod oratione docetur profligari, cæteris omnibus onerosius est, & difficilium. Eiciebant passim Discipuli Christi Spiritus verbo, & nomine Domini inuocato: verum ad hoc Dæmonium nomen Domini inuocatum non sufficiebat: aliæ pro hoc expugnando erant necessariæ machine, Oratio atq; Ieiunium Nunc hinc argumetur. Si quod difficillimè pellitur Dæmonium, oratione pelli potest; poterit pelli quodcunq; cuius vires sunt inferiores. At pellitur oratione, quod difficillimè pellitur. Poterit igitur quodcunq; aliud Dæmoniorum genus.

Cur verò orationi, non Ieiunio Spirituum profligationem tribuimus? (Ad hoc plurima essent dicenda. Nos pro instituti, & lociratione, multa paucis. Primum est. Ieiunij hinc etiam vires magnas esse. Alterum non Ieiunium tantum, sed & Eleemosynas, & alia pietatis Christianæ exercitia posse permultum. Tertium, hæc per se ad Dæmones profligandos non valere. Quartum per se valere orationem. Quintum, orationi potissimum tribuisse Dæmonum eiectionem Dominum. Sextum adiunxisse Ieiunium, quod hoc, vt mens ad Deum per orationem veniat, efficiat. 14.

Primum insinuat declarant, quæ pro Ieiunij commendatione, 15.
 partim à sacris literis, partim in sanctis Patribus, reperiuntur. docent enim peccata ne committantur, impedire: commissa expiare: ad paradysum, vnde propter violatum Ieiunium, expulsi fueramus, reditum præstare: mentem ad Deum eleuare: pro merita supplicia redimere: independentes clades arcere: magna Dei beneficia impetrare: sanitati demum vtriusque hominis plurimum conferre. Omnia hæc breui oratione complexus B. Hieronymus, Epist. ad Eustochium: *Medicinale Ieiunium, inquit, omnem auferit languorem, & omnem tribuit virtutem & gratiam.* Cæterum vim eius aduersus Dæmones disertè exprimit Athanasius lib. de Virginitate *Quisquis, inquit, immundo Spiritu vexatur, certum habere debet, Spiritus malos Ieiunio afflictos abscedere, vim Ieiunij metuentes.*

Sic de Eleemosyna præstantia dubium nullum est. Et hanc agnoscit, 16.
 qui in sacris literis mediocriter est versatus. Docet Tobias (cap. 4.) *Eleemosynam à monte liberare: peccata purgare; & non pati animam iræ in tenebras.* Idem Regius Propheta, Psal. 40. *Beatus, inquit, vir, qui intelligit super egenum & pauperem; indie mala liberabit eum Dominus. Dominus conseruabit eum, & vitificabit eum, & non tradet eum in animam inimicorū eius.* Docet Saluator ad cælestis gloriæ præmi-

um, per Eleemosynam perueniri: *Facite*, inquit, (Lucæ 16.) *vobis amicos de mammon iniquitatis; ut cum defeceritis, recipiant vos in aterna tabernacula.* Docet Salomon, præter hæc, etiam promouere bona externa, & fortunæ calibus obiecta. Notum est illud Proverb. 28. *Quid dat pauperi, non indigebit.*

17. *Nec parua sunt vires quorumcumq; pietatis Christianæ exercitiorum. Pietas*, inquit Apostolus (1. Timoth. 4.) *ad omnia utilis est.* Et Salomon (Sapient. 3.) *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Non ignorarunt has Ezechias Rex, atque item sanctissimus Paulus: vnde ille in extremo vitæ periculo constitutus, ausus est dicere: *Obsecro Domine, memento quaeso, quomodo ambulauerim coram te, in veritate, & corde perfecto,* (4. Reg. 20.) Hic verò: *Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruaui. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus, in illa die. iustus Iudex: non solum autem mihi, sed & ijs, qui diligunt aduentum eius.* 2. Timoth. 4.

18. *Quod verò tertio loco dicebamus, opera hæc ad demones profligandos instituta non esse, nec per se ed tendere, dubium non est.* Ieiunium corporis afflictioni seruit, & vt Spiritui caro subiciatur, institutum est: Eleemosyna ad proximi miseriam subleuandam facit. Reliqua pietatis exercitia ad futuræ vitæ gaudia obtinenda conferunt. At *Oratio per se valet ad profligandos Demones.* Ipsam generale quoddam mortalium voluit esse præsidium Deus Opt. Max. ad omnia omnino bona obtinenda: ad omnia omnino mala propulsanda, etiam immundorum Spirituum molestias: quem admodum, quam Dominus orandi formam reliquit, quæque ab ipso, quod *Dominica* dicatur, nomen obtinuit, egregiè demonstrat & explicat.

19. *Quòd Orationi potissimum Dominus Demonum eiectionem tribuat,* multis hoc loco ostendit doctissimus Tostatus Abulensis. Nec de hoc dubitat, qui & *Orationis vires agnoscit: & quid ieiunium orationi coniunctum efficiat, attendit.*

20. *Denique Orationem Ieiunio iuuari cui dubium?* Nonne duæ eius alæ? altera, qua cælum conscendit, & ad Dei conspectum peruenit; altera, qua à Deo, quod postulat, obtinet? Et ad illud iuuat Ieiunium: ad hoc Eleemosyna. Vt optimè dixisse credendum sit B. Chrysostomum, quando hom. 71. ad Populum, *orantem leuem vocat & alatum.*

21. *Sed tamen Eleemosyna Dominus non meminit; nec aliorum pietatis operum: propterea; quod non ita cum Oratione coniuncta sint, nec tanta ipsorum ad bene orandum necessitas; quanta Ieiunij. omnino ne-*

no necesse est, vt per orationem mens in Deum eleuetur; ad quod iuuat Ieiunium: vt verò, quod petit, obtineat (ad quod profunt pietatis opera) necesse non est.

CAP. LXVII.

De reliquiarum vsu in profligandis Dæmonibus, quas que ob causas Dæmones Reliquias non sustineant.

Nam omnium propemodum tam Catholicorum, quam Hæreticorum sententia est, Dæmones Reliquias Sanctorum fugere. Ex Hæreticis, post alios, hoc admittunt Magdeburgenses Centuria 4 cap. 13. col. 1446. Pro Catholicis sunt Hieronymus & Chrysostomus: Hieronymus lib. contra Vigilantium: Tu, inquit, (Dæmonem alloquitur, qui per os Vigilantij Reliquias Sanctorum vilissimum puluerem appellauerat) *sape vilissimo hoc tortus es puluere.* Chrysostomus docet eos fugere, quemadmodum fures, qui fugam capessunt, si quando in suppellectilem incidunt regiam. Verba eius hæc sunt, homilia septima, de septem Machab. *Vt audaces latronum duces, siue impij sepulchrorum effossores, si fortè, dum pradas agunt, aut spolia capienda conquirunt, in arana vel ornamenta Imperatoris incurrerint, quamlibet cupidi pradarum, tamen agnitis Regis insignibus deterrantur, vt fugiant, nec comminus accedere, vel attingere audeant: ita profecto & Dæmones, qui verè & latronum principes sunt, & Magistri; vbi coronatorum Martyrum viderint corpora posita, longè illic à conspectu eorum pauidi fugiunt, & absiliunt.*

Nec temerè tam hi, quam illi, in hanc opinionem venerunt. Exempla pro hac re tot sunt, & tam clara; vt omnino in luce meridiana cæcutire dicendus sit, qui hæc velit negare: neque primis tantum illa sunt temporibus data; sed nostris quoq;: & non ab iis conscripta, quorum fides suspecta fit; sed iis, de quorum fide dubitare parum honestum.

Ex multis aliquot produximus Disputatione de Dæmoniacis. hic contenti simus *semicinctijs & sudarijs* D. Pauli; de quibus S. Lucas cap. 19. historix Apostolorum, in hunc modum: *Virtutes non quasi libet faciebat Deus per manum Pauli, ita vt etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria, & semicinctia; & recedebant ab ijs languores, & spiritus Nequam egrediebantur.* Addimus sequens ex Theodoro, ipsius Theodoretij verbis: quod quemadmodum argumentum nostrum confirmat, ita pluribus locis, in hac Disputatione potest seruire. *Execrandus, inquit, Marcio, multas*

E c

spinas

spinas impietatis seminavit in Regione Vrbis Cyri. Eas cum conaret euellere radicitus, noctu venit quidam Demon exiit illis, clamans, & lingua utens Cyriaca: Cur, inquit, tu bellum geris cum Marcione? Cur hanc pugnam aduersus eum suscipis? Quanam is te vnquam affecit molestia? Desine beligerare: desine à m. leuolentia: aut discas experientia, quantum bonum sit quies. Scias, quod te iam pridem confodissem, nisi chorum Martyrum te custodientem vidissem, cum Iacobo. Hec ego audiui, & dixi cuidam ex familiaribus, qui prope me dormiebat: Audis, inquam, que dicuntur? Ille verd. Omnia, inquit, audiui. & cum vellem surgere, & respicere, & scire quis loqueretur, tua causa quieui; quate putarem qui scere. Ambo itaque surgentes, respeximus, neque vllum, qui moueretur, vidimus; nec qui loqueretur, audiuimus. Illi verba alij quoque, qui nobiscum habitabant, audiuerunt. Intellexi igitur, quod Martyrum quidem chorum dicebat lecythum olei Martyrum, qui cum à multis Martyribus collectam haberet benedictionem, pendebat in meo lecto. Sub meo autem capite erat magni Iacobi vetus amictus; qui quouis claustro adamantino fuit mihi validior. Ita Theodoretus hist. Sanct. Patrum, cap. 21. & ex ipso Cæsar Baronius Tomo 5. hist. Eccles. circa annum Domini 424. Sed illustrius exemplum refert Beda lib. 3. Hist. Anglorum, cap. 11. quod quia etiam pluribus locis huic Disputationi potest seruire, etiam ipsius verbis ascribimus: Monasterium nobile fuit in provincia Lindisi, nomine Beardanum. Huc quodam tempore hospes venit, qui solebat nocturnis sapius horis repente ab immundo Spiritu grauissimè vexari. Cum igitur benignè susceptus post cœnam in lecto membra posuisset; subito à Diabolo arreptus, inclamare, dentibus frendere, spumare, & diuersis motibus cœpit membra torquere. Cumq; à nullo vel teneri, vel ligari potuisset; cucurrit Minister, & pulsans ad ostium nuntiavit Abbatissa. At illa aperiens ianuam, exiit cum vna Sanctimonialium fœminarum ad locum virorum: & euocans Presbyterum, rogauit secum venire ad patientem. Vbi cum venientes, viderent multos affuisse, qui vexatum tenere, & motus eius insanos comprimere conati, nequaquam valebant; dicebat Presbyter Exorcismum; & quacunque poterat, profedando miseri fur ore agebat. Sed nec ipse, quamuis multum laborans, proficere aliquid valebat. Cum uero nihil salutis furenti superesse videretur, repente venit in mentem Abbatissa puluis ille præfatus (intellige cineres S. Osualdi Martyris) statimq; iussit ira ministram, & capsellam, in qua erat, adducere. Et cum illa asserens intrasset atrium domus, in cuius interioribus Damniosus torquebatur, conticuit ille subito, intentiq; ora tenebant reliqui, quem res exitum haberet sollicitè expectantes. Et post aliquantum hora spacium resedit qui vexabatur, & grauiter suspirans: Modò, inquit, sanum sapio. recepi enim sensum.

fersum animi mei. At illi sedulo sciscitabantur; Quomodo hoc contigisset. quibus ille: Mox ut virgo hæc cum capsella, quam portabat, appropinquavit atrio domus huius, discesserunt omnes, qui me premebant, Spiritus maligni & me relicto nusquam comparuerunt. Hæc tunc Beda. Habet quoque hic locum quod de peste inguinaria a ciuitate Treuirensi depulsa scribit Gregorius Turonensis in libello vitæ s. Nicetij. verba eius hæc sunt. Cum lues inguinaria Treuericum populum in circuitu ciuitatis valde vastaret, & sacerdos Dei (Nicetius) pro ouibus commissis Dei misericordiam imploraret assidue: factus est sonus de nocte magnus tanquam tonitruum validum super pontem amnis, ita ut putaretur, vibs ipsa absorberi. Cumq; omnis populus exterritus in lectulis resedisset, latifexum sibi interitum operiens, audita est in medio vox vna ceteris clarior dicens: Et quid hic o socij faciemus. Ad vnam enim portam Eucharisus se erd: obseruari ad alteram Maximinus excubat: in medio versatur Nicetius: Nil hic vitra prauatere possumus, nisi sinamus hanc vibem eorum tutum. Hac audita voce statim morbus quieuit, nullusq; ab eo vlt: a defunctus est. Quæ autem & quanta hæc pestis inguinaria fuerit, docet Paulus Diaconus. Vide Baronij Tom. 7. fol. 502.

Verum quamuis in hoc aduersarij nobiscum consentiant, negant tamen *Reliquias* ad Dæmones profligandos adhiberi posse; quod constantissimè admittunt, agnoscunt, & confitentur Catholici. Hinc illi *Reliquias* proferunt, abiiciunt, Vulcano tradunt, in cineres redigunt, & ut omnino extra omnem mortalium sint conspectum, procurant. Hi easdem studiosè conquirunt, diligenter conseruant, religiose venerantur, & magno habent in honore.

Si ab illis causam suæ opinionis & facti scisciteris, respondet vsum *Reliquiarum*, qui in Dæmonibus profligandis positus est, superstitiosum esse, & cum summa Creatoris contumelia coniunctum. Quocirca docent non idcirco Dæmones *Reliquias* non sustinere; quod illas oderint, detestentur & fugere cogantur, sed ut fuga homines ad *Reliquiarum* cultum, & impiam superstitionem inuident. Fingunt, inquit, fugam; non coguntur fugere, nec fugiunt inuiti.

Contraria Catholici ratione ad contrariam opinionem, & factum inducuntur. Credunt Dæmones non fugam fingere, sed fugere coactos: *Reliquiarum* eam vim esse & potestatem, ut in ipsarum præsentia nequeant consistere versipelles Spiritus.

Et profectò, quamdiu in ea cogitatione atque sententia hærent Aduersarij; ut credant superstitiosum esse *Reliquiarum* vsum,

Reliquijs ad Dæmones profligandos ut nec possunt, nec debent: quamuis etiam certum esset, usu Reliquiarum ipsos à maximis Dæmonum posse liberari molestiis; & aliter liberari non posse: propterea, quòd *Omne quod ex fide non est, peccatū sit; & Omne, quod contra cōscientiā est, adificet ad gehennam*; peccatum autem ob nullius, vel boni consecutionem, vel mali depulsionem permissum sit.

8. Sed ut hunc errorem deponant cæci: intelligant etiam, quàm procul à superstitionis crimine absint Catholici, duo demonstranda sunt. Primum, *Reliquias reuera molestas esse Dæmonibus, eosdemq; torquere, ut ob id ipsos non fugam fingere, sed coactos fugere credendum sit.* Deinde dici non posse, *Dæmones, fuga sua, ad Reliquiarum cultum homines allicere*; quamuis etiam reuera (quod tamen falsum est) non torquerent. Vbi hæc duo in gratiam Aduersariorum demonstrata fuerint, nostra prosequemur.

9. *Torqueri ad Reliquiarum presentiam Dæmones, primò diserta Patrum sanctissimorum hominum sententia est.* Vnius nobis sufficit auctoritas Chrysostomi, *Reliquia Sanctorū, inquit ille (homil. 66. ad Populum Antiochenum) Dæmones sistunt & torquent: & vinctos ab illis solunt sauisimīs vinculis.* Et libro contra Gentiles, de vita S. Babilæ, Antiocheni Episcopi & martyris; *Ea, inquit, est Sāctorū potestas, ut illorum superstitum Dæmones, ne Vmbrae quidem, aut Vestes; vita autem defunctorū, & Loculos quoq; reformidēt.* Rursus, Sermone in adorationem catenarum S. Petri: *Has Catenas, inquit, potentiarum, qua ab ipso defecerunt, Princeps exhorruit, & nunc etiam exhorret & multo cum timore illas subterfugiens, comprimitur. Has aërea Spirituum multitudo metuens ac tremens, iaculisq; inde emissis percussa, longius profugatur, &c.*

10. Deinde, idem, ut cætera omittam, docent Reliquie S. Babilæ Martyris. Nonne ob eius sepulchri viciniam, oraculum Apollinis filuit? Nonne ut loquelam Idolum reciperet, arcam Martyris remoueri iussit Apostata Iulianus? Volunt Centuriatores Diabolum de industria simulasse se impediri à Martyre; ut usum Reliquiarum scilicet venerationis induceret: sed quam id præter omnem rationem dicant, sequens miraculum clarè ostendit: quod, vix arca Martyris abducta, ignis de cælo descēdens, Idolum, vnde Diabulus oracula reddebat, totum consumpserit. Vide Bellar. tom. 1. Cont. vltima lib. 2. cap. 2. Vetus hoc exemplum est, quod produximus. Recens est illud Thomæ Fazelli libro 10. prioris Decadis Rerum Sicularum. cui tanquam oculato testi fidem meritò adhiberi licet. *Est, inquit, Agyra, D. Philippi (Petri Apostolorum principis hic discipulus fuit, Siculis ab eodem ad Christi Euangelium predica*

predica

quibus *viuis* graues iniurias sustinuerunt. Plerique omnes in mortuis vlciscuntur, quorum viuorum sustinuerunt potentiam: Ac quanta quidam Dæmonum à Sanctis uiuentibus passi? Et quod vix optimus aliquis; harum iniuriarum ipsi nequissimi nequam obliti, mortuos non detestabuntur? non odio prosequentur? non cum molestia sustinebunt?

15. Dubium non est tortos esse *Christi* præsentia Diabolo. ipsorum in promptu est confessio. *Venisti*, inquit quidam illorum, *ante tempus torquere nos*. Matth. 8. Verùm cur de tortura conquirentur? quia scilicet, verebantur, ne *sedibus suis* pellerentur. Quàm porrò debuit Dominus torsisse iam eiectos, quando solus timor, quòd eiiciendi essent, torsit? At plurimi Sanctorum, Dæmones locis suis, & *sedibus* eiecerunt. Non igitur non possunt iis graues & molesti esse Sancti.

16. Hinc clarum est ineptè dici *Dæmones fugam simulare*: ad fugam nulla vi cogi. Si torquent Sanctorum *Reliquiæ*; si molestæ sunt & inuisæ: quomodo Spiritus fugam ad ipsarum præsentiam simulant? quomodo non fugere coguntur? Nonne ab iis, qui molesti esse solent, si possumus, quàm citissimè nos expeditimus? Nonne apud ipsos summa cum difficultate retinemur?

17. Sed ad alterum caput, doceamus dici non posse *Dæmones ad Reliquiarum cultum fuga sua inuitare atque allicere mortales*. Hoc verò ex illo certum est, quòd cultus *Reliquiarum* in earum rerum genere sit: quæ per se bonæ sunt: Dæmonum autem hoc ingenium, vt ad bonum inuitent neminem. Quid enim hîc dubium? quid non certum?

18. Clarius propositum nostrum ostendunt partim *mala*, quæ *Reliquiarum* intuitu mortales declinant; partim *bona* quæ cum *Reliquiarum* cultu coniuncta sunt. Ab illis enim Spiritus Nequam non possunt auocare mortales. Ad hæc non possunt inuitare, sed quæ *mala* declinantur?

19. Mala hæc plurima sunt. Nos summa capita referimus. Est *superbia*; quæ hoc nomine mortalibus displicere incipit, quod etiam corpora atque cineres eorum in honore habeantur, qui hostes *superbiæ*, & *humilitatis* studiosi sectatores fuerunt. Et *amor congerendi diuitias*; quas intelligunt iis contemnendas, qui arduum atque difficile ad cælum iter ingrediuntur. Est *luxuria*: cuius illecebras tãto magis detestantur, quanto maiori in honore sunt, non apud Deum solùm, verùm etiã homines; qui corpora sua mortificauerunt
propter

propter Deū. Est *Iracundia* non possunt nō frangere impetus, quando in memoriā venit (venit autem ad *Reliquiarum* intuitum) summa sanctorum mansuetudo. qui etiam pro persecutoribus suis Deo supplicarunt. Est *Gula*; a qua sibi cauendum censent ipsorum exemplo, quorum cum pignora vident, has voces audire videntur: *Vsque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.* Est *Inuidia*; quam detestantur recordatione charitatis, quæ in iis flagrauit, quorum coram intuentur & venerantur *Reliquiis*. Est *Acedia*; quam canes peius & angue putant fugiendam, si ad cælum peruenire cupiunt, exemplo eorum, quibus vnum hoc præcipuum fuit studium, vt cum Deo essent quàm sæpissimè, sedula & ardenti oratione, rerumq; diuinarum contemplatione.

Sed non ad mala solùm declinanda *Reliquiarum* cultu vrgentur mortales; etiam inuitantur ad facienda bona. Quæ verò? Ad omnium propemodum virtutum exempla. Quarum quæso? Ad contemptum diuitiarum; quas *Reliquiarum* honori potius, quàm sibi seruire volunt. Ad afflictiones corporum; quibus nunc susceptis peregrinationibus, nunc abstinencia & ieiunio, nunc aliis rationibus vis infertur. Ad humilitatem; cuius maxima indicia ad Sanctorum sepulchra & *Reliquias* exhibentur. Ad castitatem; quæ sæpe hoc nomine suscipitur, quia illorum *Reliquia* in honore habentur, qui ob castitatem Deo placuerunt. Ad orationis studium; quæ ad Sanctorum *Reliquias* propemodum est continua, omitto breuitatis studio reliquas.

Hæc cum *Reliquiarum* cultu coniuncta. An hæc proposita sunt *Dæmonibus* in *Reliquiarum* fuga, quam dissimulare dicuntur? Quærent Nequam, vt castra vitiorum deferant, & ad virtutum arces confugiant mortales? id est, sua castra relinquunt, & ad hostium, id est, Dei, properent?

Non quærent hoc nequissimi. Placet ipsis *Superbia*; omnium vitiorum mater & origo. Placet *Auaritia*; qua plurimos illaqueant. Placet *Luxuria*; quam in omni ætate, cuiuslibet improbitatis, & turpitudinis nouerunt esse escam. Placet *Ira*; vt quæ homines sensibus integris, vt B. Chrysostomus loquitur, (homilia 18. in Matt.) facit insani. Placet *Gula*; quæ eodem Chrysostomo authore (homil. 58.) homines efficit sues, imò ipsis suis deteriores. Placet *Inuidia*, quæ fraternæ charitatis apertissimè iura violat.

Et qui miseros mortales cupiunt in vitiis excellere, illis fortè placebunt virtutum exercitia? placebit iis contemptus diuitiarum; qui diuitiarum laqueis omnes cupiunt inuolutos? Afflictio

corpo-

corporis; qui mox conditum hominem ad corporis oblectamenta inuitarunt? Humilitas; qui ob nimiam superbiam de caelo deiecti fuerunt? Castitas; qui locis delectatur humidis, & virtutem habent in vmbilico & renibus? Studium orationis; qui iuracissimi illius sunt hostes, ad quem oratio dirigitur?

24. Forsitan negantur virtutum exercitia esse, quæ diximus; propterea, quod *ex fine*, qui in ipsis propositus est malus, vitium contrahant omnia. Ea siquidem finis mali conditio est, vt cum ad opera accedit, etiam si præstantissima inueniat, deprauet ipsa atq; corrumpat. Sed hoc examinemus.

25. Primum omnium, quod obiicitur, in omnibus locum non habet. Non hoc propositum est in *vitiorum* fuga. finis qui opus deprauet, oportet opus accedat: at sine opere est vitiorum fuga. Vel igitur ob hoc Demones fugam dissimulare non debent; quod multa mala, quæ alioquin committerentur, omittuntur.

26. Deinde, dicendum non est, opera omnia, quæ fiunt, à fine deprauari. Cum enim ipsa ex se bona sint, si deprauantur, non ipsis insito fine deprauantur; sed alio aliquo, qui ex agentium voluntate accedit at quis vnquam ex iis, qui *Reliquias* in honore habuerunt, aliud sibi propositum fuisse dicat, quam Dei atq; Sanctorum honorem? Vtrum verò hic malum? Dei an Sanctorum? Num vtrisque; suus honos debetur?

27. Tribuitur fortassis Dei honor Sanctis. Et hoc quis cogitauit? quis dixit? quis scripsit? quis fecit? *In finis* partibus honor, qui Sanctis tribuitur, inferior est illo, qui debetur & tribuitur Deo. Deum vt boni omnis authorem & consummatorem honoramus; Sanctos vt Dei amicos, nostrosque apud Deum patronos & intercessores.

28. Sed nimium excrescit oratio. Nimis multa cum Aduersariis. Nostra repetamus. Igitur, cum certum sit, non simulare fugam Demones, sed inuitos fugere, & *Reliquias* non sustinere; *causam*, cur fugiant, inquiramus: Quæ igitur illa? An Deus; qui ipsos cogit ad præsentiam *Reliquiarum* fugere? An Sancti, quorum *Reliquia* habentur, in fugam conuertant? An ipsis *Reliquijs* vis illa insita est, vt locis atque hominibus nequam spiritus pellant? An homines sunt; qui vt aliis rebus, ita adhibitis Reliquijs, eosdem proferibunt? An denique horum nihil, sed ipsi Demones sunt, qui quamuis nullam à *Reliquijs* vim patiantur, ipsas tamen sustinere ex odio nequeant.

29. Quinq; hinc modos insinuamus, quibus *Reliquijs* Spiritus pel-
li, po.

li, potest intelligi: quem, vel quos probemus, inquirendum est, antequam Caput concludamus.

Deum ad Sanctorum Reliquias Damonibus exilium, aut fugam impetrare posse extra controuersiam est. Quid non potest Deus, cuius nomen omnipotens? Exodi 15. Dubium item nullum, frequenter impetrauissse, quando difficiles Nequam Spiritus esse potuerunt: & ipse hac ratione Sanctorum suorum voluit gloriam illustrare, & mundo innotescere. Veruntamen non solo hoc nomine, neque semper hoc, *Dæmones fugam capessere credendi sunt.* Potest Deus *Dæmonibus discessum & fugam non imperare, & tamen ipsos ad fugam cogi certum est.* 30.

Sanctos, quorum Reliquia habentur, propriè Dæmones fugare dici non debet. quoniam, vt ipsi per se miracula non perpetrant; ita neque *Dæmones* in fugam per se conuertunt. magna fuit ipsorum in *Dæmones* potestas, quamdiu communem nobiscum in terra vitam egerunt: mortui iam, & cum Christo in Cælo regnantes in *Dæmones* per se possunt nihil. Si quid possunt, possunt oratiõ, quemadmodum reliqua, ita *Dæmonum* fugam impetrare. 31.

Reliquijs potestas aliqua, qua in Dæmones agat, eosq; sedibus pellat, non inest. Si inest, qualis quæso illa est? Spirituales, an corporea? Spirituales in re corporea, vt *Reliquia* sunt, inesse non potest. Corporea ad Spiritus profligandos, quales sunt *Dæmones*, nihil facit. 32.

Suntne igitur *homines*, qui quemadmodum *rebus alijs*, ita *adhibitis Reliquijs Dæmones* proscribunt? Sunt vtique. quoniam penes *homines* hanc potestatem futuram, disertè Christi probat oratio. Marci vltimo &c. vt ergo illi *Dæmones* in fugam conuertunt vsu nominis Iesu; ita vsu *Reliquiarum*, vsu *Rerum* aliarum. 33.

Sed præter hanc, alia ratio est, quam quinto loco insinuamus, 14. quod *Reliquias* etiam per se ferre nequeunt Spiritus; ita, vt quamuis *homines* aduersus *Dæmones* *Reliquiis* se non arment, & his armis instructi eos non impugnent: si tamen ipsas alicubi Nequam Spiritus deprehendant vel obseruent, mox fugam capessant. hoc pulchrè B. Chryostomus similitudine ostendit, quam initio huius Capitis attulimus.

Duobus igitur modis ad profligandos *Dæmones* *Reliquia* faciunt. primò per se, secundò ex vsu eas *Dæmonibus* adhibentium. In priori modo simplex est ratio, cur fugiant; in posteriori duplex siue bipartita. Ibi per se fugere dici possunt, ob odium, quo

erga *Reliquias* flagrant, maximum: hic præterea compelli exorcizantium autoritate. Ibi *Reliquie* veluti obiecta quædam *Dæmones* mouent, vt fugam incant: hic sunt quædam quasi instrumentales causæ, quibus Exorcistæ (quibus diuinitus in Spiritus hesollata potestas) vtuntur.

CAP. LXVIII.

De Crucis aduersus Dæmones efficaci usu: Et quod hic nullam sapiat superstitionem.

1. Veniam modum de Reliquiis communis est, tam Catholicorum, quàm Hæreticorum, sententia, quod ad profligandos Dæmones valeant; sic communis consensus de *Cruce*. Ex Hæreticis inter alios ita sentit Brentius, teste Alano, Dialogorum lib. 4. cap. 3. Ex Catholicis omnes omnino: vt non sine causa in Prouerbiis abierit, *Dæmones fugere Crucem*.
2. Iisdem etiam rationibus vtrique inducti sunt; multitudine scilicet exemplorum, quæ omnis ætas suppeditat. Nos aliàs duplicis generis protulimus, quorum quædam ostendunt *Crucem* ex hominibus Dæmones esse exactos, quædam aliis locis profligatos. Vide Disput. de Dæmoniis.
3. Prioris generis sunt, quod Gregorius Lingonicus Episcopus ex Energumenis ad se adductis, signo crucis iusserit Dæmonia discedere; vt loquitur Gregorius Turonensis in vita Patrum. quod eodem signo, eadem à muliere exegerit Albinus Andegauensis Episcopus, quemadmodum testatur Vincentius lib. 23. cap. 143. quod idem præstiterit Iosephus quidam nondum Christianus; vt habet Epiphanius Hæresi 30.
4. Pro posterioribus seruit Gregorius Neocæsariensis; quam sæpe contra Dæmones his armis depugnasse testatur Gregorius Nyssenus; in vita eius B. Antonius; qui hoc armorum genere omnibus Dæmonibus fuit terribilis. S. Margareta; quæ *Crucem* Dæmonem in forma Draconis sibi appropinquantem profligauit, teste Metaphraste in eius vita. Iulianus Apostata; qui dum se *Crucem* signat, Dæmones, quos euocarat, fugat; quemadmodum Oratione in eundem scribit Nazianzenus. His addimus, quod vtrisque plus ad propositam disputationem facit, vt in Anastasio Imperatore refert Glycas, parte 4. Erat, inquit, his temporibus Rex Persarum *Coades*, qui cum in castello quodam gemmas magni pretij didicisset, ac quæuis potiretur, ab incolis loci genijs, impediretur, omni genere præstigia-

rum vsus est. NAM & Iudæos, & quosvis alios accersitos adhibebat: neque tamen illorum quisquam aliquid efficere potuit. Tandem Antistes eius loci, solo Crucis signo expulit. Hæc Glycas. Quocirca optimè Paulinus Natali octavo S. Felicis.

Nos Crucis inuicta signum, & confessio munit.
 Armatisq; Deo mentem, non querimus arma
 Corporis: & quamquam membris videamur inermes,
 Arma tamen gerimus, quibus & sub pace serena
 Contra Incorporeos animi decernimus Hostes.

Eodem quoq; modo de Dæmonum ingenio loquuntur Aduersarij, & Catholici. Volunt illi Dæmones hic nequiter agere, & fuga ad superstitiosum honorem Crucis mortales inuitare. Afferunt hi ex Cru. u odio & detestatione fugere. Nos quamuis de hoc aliàs aliqua; hîc tamen pro Catholicorum opinione pauca, ex iam allatis exemplis argumenta addemus, tum nostris prosequemur.

Et principio quidem eos, qui exempla literis consignata posteritati tradiderunt, in illa sententia non fuisse, vt putarent Dæmones fuga ad Crucis cultum superstitiosum allicere, certum est. Res gestas ita narrant, vt significant, & tortos esse Dæmones, & Crucem fugisse coactos.

Deinde, qui Cruce contra Dæmones sunt vsi, id de ingenio Dæmonum nec suspicati sunt, nec suspicari potuerunt. An putarunt hostem pelli rebus hosti gratissimis? aut ad Dæmones pellendos, animo non pellendi accesserunt? Omnino, quis prodigiosos effectus Crucis, priorum, & suorum temporum exemplis deprehenderunt; eandem ad Dæmones vi pellendos valere, credere & potuerunt, & debuerunt.

An in eadem cum Aduersariis sententia fuerunt, qui nos præcesserunt, & vel hæc ad Crucis signationem fieri viderunt, vel facta audierunt? Vix de vilo hoc legimus; de pluribus verò, quod ad Dæmones profligandos Crucem valere crediderint.

Quid quod omnium hæc fuerit sententia? omnes hanc Crucis virtutem agnouerint? Posset hoc aliunde doceri, sed vnus Apostata Iuliani suffecerit exemplum. Ille ex vsu atque consuetudine, quæ apud Christianos vigeat receptissima; Cruce se aduersus Dæmones muniens, conseruatus est.

Hæc cum ita sint, cum pro se Catholici habeant tot, & tam varia exempla: cum sequantur eorum, qui Cruce Dæmones

profligârunt; eorum, qui profligatos viderunt & audierunt; eorum, qui hæc posteritati tradiderunt sententiã; cum sequantur totam antiquitatem, damnari iuste possunt? argui superstitiõis? Idololatriæ? præsertim, quando diuinis literis edocti sunt, vt *Maiores suos audiant & sequantur?* Deut. 4.

11. Sed hæc ex hominum opinione argumenta desumpta sunt. Ita est. Nulla igitur sunt? Non ita est. Ex rebus ipsis deprompta hinc non desiderantur. Primum, tam variorum hominum opinio plurimum valet. *Quod enim vniuersa tenet Ecclesia, & vt B. Augustinus loquitur (lib. 4. contra Donatistas, cap. 24.) omnibus retro seruatum est temporibus, non pro hominum tantum opinione bonum est minimeq; detestandum; sed reuera quoq; bonum est, & nullo modo damnandum.*
12. Præterea, quando ad Crucem, à Iuliano factam, euanuit Dæmon, annon Crucis vim sensit? Aut rursus ad honorandam Crucem voluit inuitare perditum Apostatam; quem à Crucis honore semel auocauit? Voluit persuadere, vt Christianus fieret; quem antea ad deserenda Christianorum castra, cum spe maximi lucri, induxerat? quid potest fingi ineptius, dici absurdus? Si vnquam fugam dissimulauerunt Dæmones, ad effectam Crucem: profectò, cum se signo Crucis Apostata signauit, fugam dissimulare non debuerunt.
13. Iosephus, Iudæus adhuc, Crucis vim obseruauit, in Dæmonum eiectione; quando mox ad Crucem ab ipso productam obsessos relinquebant impostores; hacq; re commotus ille animum ad Christianam religionem adiecit. An fortè, vt Christianus fieret Iosephus, ad laborarunt Dæmones?
14. Cùm Coades, Persarum Rex, cuius iam meminimus, Spe gemmarum consequendarum, omnis generis superstitiones, aduersus infestos Dæmones admisisset; quifit, vt ad solam Crucem factam omnis Dæmonum vis abacta sit? An superstitiones non fuerunt, quibus frustra Dæmones tentarunt Gentiles, atque Iudæi? & sola fuit superstitiosa Crux ab Antistite facta? Cui hoc, vel per somnium venit in mentem? Aut superstitiosi non fuerunt Iudæi, atque Gentiles; aut omni superstitionis suspitione caret Antistes cum Cruce.
15. Si in sola Dæmonum fuga Crux vires suas demonstrasset; fortitã vis Crucis posset esse suspecta: iam verò tam sunt multa, tam sunt varia, tam sunt magna, per Crucem perpetrata; vt vel ex iis virtutem eius in Dæmonum eiectione omnino oporteat astruere.
16. Sed ex Cruce, Crucis vim contra Dæmones cognoscamus. Crux signum

signum est rerum Dæmonibus maximè exosarum. Quas igitur res exosas Spiritus Nequam habent, & detestantur; earum signis gaudent? afficiuntur? recreantur? Et rebus, & rerum signis cruciantur Dæmones.

Dubium non est, quin odio persequantur Nequam *illa*, quæ magno in honore habet Deus. Contrariorum enim sunt ingeniorum; contrariorum studiorum. Quanti verò *Crucem* facit Dominus! In summo illo & supremo die; in summo suo triumpho; quâdo venturus est *cum potestate magna & maiestate*, *Crucem* vult esse præcipuum, & illustrissimum inligne. Matth. 24. Num igitur non possunt detestari *Crucem* Diaboli? 17.

Dubium non est, implacabili odio Dæmones detestari *Deum* 18.
Opt. Max. Dubium nullum, quin quæ Dei honorem promouent, abominentur, quantum verò promouet *Cruce*? *Cruce*, in qua Christianis *gloriandum* censet Apostolus? Galat. 6.

Omitto mortales ex *Cruce* occasionem sumere *bonorum* multorum; quæ ipsi faciunt; & detestantur verò Dæmones: sumere occasionem multorum *malorum*, quæ ipsi fugiunt, & desiderant verò Dæmones an hoc ipso, quo ad *Crucem* fuga sua alliciunt Dæmones *suadent bona*? *dissuadent mala*? 19.

Denique, ipsam *in se Cruce* inspiciamus, quidnam in ea superstitiosum esse possit, inuestigemus. Duo in ipsa sunt, motus quidam manu in aere factus, & expectatio fugæ Dæmonum. Vtrum horum superstitiosum? Prius illud, an posterius? Prius res naturalis est: alterum officium pietatis aut charitatis. 20.

Fortè nec hoc, nec illud damnatur; sed quod fuga Dæmonum ex *tali* manus motu expectetur. Cur hoc? an quia effectus Spiritalis, & quasi diuinus, à re speratur corporea; quæ cum illa affinitatem habet nullam? Verùm simile quid in sacramentorum vsu obseruamus, quæ tamen ad superstitionem reuocare extremæ esset dementiæ. 21.

Dicitur forsitan Sacramenta diuinam habere institutionem. 22.
Quid si eadem niti dicamus *Crucem*? quomodo quod asseretur, refutabitur? Si Scripturæ postulantur; postulabuntur eadem pro sacramentis; quæ cum hîc in quibusdam desiderentur; vel illorum autoritas eleuabitur, vel *Cruce* non idcirco reiicietur, quod pro se diserta non habeat Scripturarum testimonia.

Sed nec necesse est omnia diuinam habeant institutionem, 23.
quæ ad Spirituales effectus producendos vsurpantur, & corporea sunt. Ab Apostolis Apostolicisque viris quædam probata & vsurpata esse

pata esse potuerunt; quædam à primitiua Ecclesia recepta; quæ vel hoc nomine non damnari, sed probari; non contemni, sed in honore haberi debent. *Quid si ex horum genere sit ipsa Crux?*

24. Omnino verò rem ita se habere, sequentibus docemus; & cō breuius, quò magis ad finem properat oratio.

25. Primum hic pro nobis est antiquissimus Scriptor Tertullianus, qui, libro de Corona militis, *Traditiones Apostolicas* enumerans: *Ad omnem*, inquit, *progressum atque promotum: ad omnem aditum & exitum: ad vestitum & calceatum: ad lauachra: ad mensas: ad lumina: ad cubicula: ad sedilia: quacumq; nos conuersatio exercet, frontē Crucis signaculo terimus.*

26. Secundò, seruit *Regula Beatissimi Augustini*, qua libro 4. contra Donatistas capite 24. id censet *Apostolicam habere traditionem*, & institutionem, quod in vniuersa Ecclesia, & omnibus retrò temporibus seruatum est: quamuis ipsum etiam tale sit, vt ab Ecclesia potuerit institui. *Quid verò? Annon in vniuersa Christi Ecclesia omnibus retrò temporibus fuit vsus Crucis?*

27. Tertio, valet hic *Regula*, qua vsi sunt Irenæus, atque Tertullianus. ille libro 3. capite 3. hic libro de Præscriptionibus Hæreticorum. Vbi docent ex *Apostolica descendere Traditione*, quod pro tali habetur in ijs Ecclesijs, vbi est integra & cōtinuata successio ab Apostolis. An in nostris Ecclesijs illa non est? an pro Apostolica traditione à nobis non habetur *Crucis vsus?*

28. Addimus, pro his, quartum pro nostra causa argumentum, quod communi Ecclesiæ *Doctorum consensu*, vsus *Crucis* pro Apostolica Traditione habeatur. An hic errare potest aut fallere? Si potest, nonne necesse est totam Ecclesiam errare? vt quæ Doctores suos atq; Magistros, non possit non sequi?

29. Constitutum igitur sit *Crucem ad Dæmones profligandos & proscribendos valere*. Sed *quæ Crux? & quomodo?* Hoc definiamus, & capiti finem imponamus.

30. Primum verò, ex iis, quæ hactenus dicta sunt, haud obscure cognoscitur, illam *Crucem intelligimus*, quam manu in aëre formamus: illam, quam *Transseuntem* vocauimus. Alia veruntamen est, quæ in Imaginū constituitur genere, & *Permanens*, siue *Constans* dicitur: & vel in plano pingitur, vel in solida aliqua materia effingitur; quæ ad Dæmones pellendos valere, quamuis exemplis probari nō possit; ratione tamen non minus certum est, quàm illa Dæmones pel-
li, quæ manu formatur.

Cum enim

Cum enim *Crucem* detestentur *Dæmones*; quidni hanc *Con-* 31. |
stantem detestarentur, quæ & *Crucis* nomen habet, & non minores,
 quam *Transiens* illa, & in aëre formata, vires habet?

Quid, quod hæc plus contra *Dæmones* seruire posse videatur? 32.
 Etenim cum ad *Crucis* conspectum *Dæmones* fugam capiant; illa
Crux hinc melius seruit, quæ perseverat; quam quæ mox, post-
 quam manu facta est, evanescit: propterea, quod hac pulsæ, mox
 possint redire, illa ita pelli videatur, ut reditus omnino sit prohi-
 bitus.

Hoc attendisse videntur *Maiores nostri*; cum olim profanis 33.
Idolorum delubris, quæ *Dæmonum* erant domicilia, destructis,
 mox *Crucis* vexillum erexerunt. Hoc, qui *Maiores* hodie in *Indiis*
 æmulantur. Neque enim *Cruce* *Christi* erecta, tantum voluerunt
 reuocari ad memoriam *Christi*, quos pertulit, cruciatus & passio-
 nem; aut significare loca illa, quibus *Crux* erecta, *Christo* seruire;
 verum etiam hoc signo ad ipsa, *Dæmonibus* omnem accedendi
 aditum prohibere.

Fortè etiam hinc profecta *Catholicorum* consuetudo, ut in 34.
 ædibus, *Crucis* *Christi*, atque *Crucifixi* habeant *Imagines*. Cum e-
 nim ædes à *Dæmonum* infestatione cuperent esse liberas: *Crucis*
 autem atque *Crucifixi* *Imagines* scirent ipsis esse exosas; hoc ipso
 existimauerunt *dæmonibus* ædes suas interdictas, quo *Crucis*, *Cruc-*
*ifixi*que; essent instructæ & ornatae *Imaginibus*.

Optandum esset, ut quæ *Maiorum* nostrorum in hac re fuit 35.
 pietas; eadem nostris vigeret temporibus. Nunc proscriptis ex
 domibus *Christi*, *Sanctorum*que *Imaginibus* & insignibus; cum
Veneris atque *Priapi*; aliisque scædis & profanis splendeant om-
 nia, nonne *Dæmonibus* aditum ad ædes atque domicilia nostra
 patefacimus?

Patefacere ostendit exemplum puellæ; quæ cum in balneis *Ve-* 36.
neris imaginem fuisset impudentius intuita, & ad eandem se com-
 posuisset; mox à *Dæmonibus* obsessa est. ut habet grauissimus *Author*
Prosper Aquitanicus, lib. 6. de *Promissionibus*.

Quemadmodum non decet in familia audire sermonem las- 37.
 ciuū: ita nec tabulas haberi conuenit impudicas. Loquax res est pi-
 stura tacita, & sensim irrepit in animos hominū. Lingua loquitur
 auribus,

auribus, pictura oculis; multoquē loquacior est pictura, quā oratio, &c.

*Segnius irritant animos demissa per aures,
Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus; & quae
Ipse sibi tradit Spectator.*

Aristoteles adeo putat picturas, statuasque lasciuas ad morum corruptelam facere, ut velit per Magistratum publicis legibus caueri, ne quid Imaginum sit in ciuitate, quod admoneat turpitudinis.

38. Quocirca bene Canon 100. sextae in Trullo. *Oculi tui recta afficiant, & omni custodia serua cor tuum, iubet Sapientia. Corporis enim sensus sua facile in animum effundunt. Picturas ergo, quae oculos perstringunt, & mentem corrumpunt, & ad turpium voluptatum mouent incendia, nullo modo deinceps imprimi iubemus. Si quis autem hoc facere aggressus fuerit, deponatur.* Bene quoque Clemens Alexandrinus, postquam Paganos reprehendit, quod in cubili decumbentes Venerem nudam respiciant in tabellis depictis: habeant quoque Paniscos & nudas puellas, & ebrios Satyros, &c. tandem concludit: *Horum non solum usus, sed etiam aspectus & auditus deponendam esse memoriam, vobis annunciamus.*

39. Intellexerunt haec Graeci: de quibus scribit V Vilhelmus Durantus, Mimarensis Episcopus, lib. 1. cap. 3. Rationalis diuinorum Officiorum, quod Imagines solum ab vmbelico supra, & non inferius pingant; ut omnis stultae cogitationis occasio esset sublata.

40. Sed quomodo Crux Dæmones fugat? Respondemus breuiter. Aliter fugat illa *Transiens*, aliter *Permanentis*. Illa, ut obiectum, atque efficiens; haec, ut obiectum tantum. breuiter hoc, sed obscure. Explicandum igitur.

41. Constanti atque *Permanenti Cruci* non aliqua vis inest; ut in praesentes Dæmones agat; quemadmodum suus inest calor igni, quo calefacit circumstantem aërem. Hoc ipso fugare dicitur, quod illam ferre Dæmones nequeant, illam detestentur, odio prosequantur.

42. Idem odium efficit, ut fugiant *Transcuntem*. Nam & ipsa Crux est. Veruntamen hoc maior illis vis infertur: quod ad odium, quo per se *Crucem* fugiunt Spiritus, accedat imperium, in virtute; & cum virtute *Crucis*, discessum imperantium, atque ipsos cedere cogentium: ut hic cum *Cruce* etiam homines agant in Dæmones; ibi ipsa per se in eosdem agat *Crux*.

CAP.

CAP. LXIX.

De Rebus consecratis: quibus sine ulla superstitionis crimine, docetur Catholicos uti, ad loca à Dæmonum infestatione & molestia purganda: docetur item, quæ res hic præcipuum locum obtineant: & quomodo hæc præstent aperitur.

DE Rebus consecratis multa satis in illa, de Dæmoniacis, Disputatione. Omnia nobis in præsentī negotio seruiūt, alia directè; alia indirectè. Indirectè illa, quibus demonstratum est res illas valuisse ad morbos pellendos; catenas dissoluendas; abigendas locustas; intumescētis maris fluctus frangendos; aliaq; his similia: directè verò, quæ docuerunt iisdem vim Dæmonibus esse allatam.

Et hoc quidem egregiè præstant, quæ pro Dæmonum ex humanis corporibus eiectione dicta sunt; sed maximè exempla, quibus eosdem locis pulsos, & in fugam conuersos docuimus: exempla, inquam, Sicæonum Archimandritæ Theodori; qui benedictæ aquæ aspersione, domum à Dæmonum infestatione liberauit: & Sacerdotum, qui ex Moguntinēsi agrò Dæmonium, quod iam tribus annis magnas attulerat molestias, eadem lustrali aqua profligarunt.

Poterant hæc satis esse pro præsentī argumento. quia tamēn hic etiam quædam difficultatem habent; illa non prætereunda; sed discutienda existimamus. In his primum est; An hic Dæmones fugam simulent; an potius cogantur *Rebus consecratis*, ut inuiti, discedant. Alterum est; Quænam *Res consecrata*, maximè ad Dæmones locis proscribendos valeant. Tertium, Quomodo illæ Spiritus in fugam conuertant; an vno atque eodem omnes; & rursus eodem, quo Crux atq; Reliquiæ, de quibus præcedentibus Capitibus.

De primo illo sic statuimus: *Dæmones non hic fugam simulare, & ad superstitionem fuga inuitare*; sed *Rebus sacris*, inuitos pelli, & in fugam conuerti. Docemus duabus ratioibus. Prima sumitur ex rebus, quæ vsu Rerum consecratarum sunt perfectæ; altera ex modo, quo res consecrantur.

Prima sic formamus Non minus est verisimile, *Rebus consecratis*, verè, & non tantum, pro Dæmonum voluntate, Dæmones locis

Gg

proscribi

proscribi, & in fugam conuerti; quàm iisdem, & non pro Dæmonum voluntate, res aliquas præclaras, & vires naturæ superantes, esse perfectas: Sed aliæ multæ præclaræ res, *Rebus consecratis* perfectæ sunt, quæ pro Dæmonum voluntate fieri non potuerunt; Non igitur, pro sua voluntate, Res sacras fugiunt; sed inuiti in fugam conuertuntur Dæmones.

6. Tria hæc, tanquam certa, constituimus. quartum ex his, pro nostra sententia inferimus. Ponimus res magnas vsu rerum *consecratarum* esse perfectas. Ponimus illas nec Dæmonum opera, nec pro Dæmonum voluntate esse perfectas. Ponimus non aliam esse rationem fugæ Dæmonum, & operum, quæ Rerum consecratarum vsu sunt perfecta. Ex omnibus concludimus, Dæmonibus vim Rebus consecratis afferi, dum fugiunt; & à locorum infestatione desistunt. Docemus singula.

7. *Primum probant innumera propemodum*, aliàs à nobis allata. qualia sunt, quod *oleo consecrato* plurimis infirmis sanitatem restituerit Sanctissimus Hilarion, vt in eius vita refert B. Hieronymus; quod *consecrato sale* idem præstiterit S. Monegundis, teste Gregorio Turonensi, in eius vita; quod *lustrali aqua* Aphrates quidam, cuius Theodoretus vitam, resque gestas describit, innumerabilium locustarum multitudinem abegerit; fregerit *eadem* intumescentes maris fluctus S. Germanus, quemadmodum Venerabilis Beda testatur, lib. 1. cap. 17. historiæ Angelicæ; & catenas, quibus quidam constricti tenebantur, dissoluerit Euernoldus, Ratenburgensis Episcopus, vt scribit Krantius lib. 5. Vandaliæ: & tantum non mortuum pristinae sanitati restituerit B. Chrysostomus, teste Metaphraste 13. Nouembris, &c.

8. *Quod verò hæc pro voluntate Dæmonum, eorumque opera facta sint*, quis dixerit? Ea est ratio miraculorum, vt viribus Dæmonum nulla ratione fieri possint. Vel Dæmonum igitur opera hæc non sunt; vel miracula non sunt.

9. *Miracula forsitan Dæmonum opera fieri possunt?* Non possunt. Hic Theologorum omnium sensus est, & consensus. Naturæ vires illa superant. naturali igitur virtute, qua sola instructi sunt Dæmones, fieri nequeunt.

10. *Miracula fortè non sunt, quæ recensuimus? Quidni essent?* Totius antiquitatis opinione; totius Ecclesiæ sententia, pro miraculis habita sunt. Et non nisi diuina virtute illorum pleraque (ne omnia dicam) fieri potuerunt; Illa igitur, si non omnia, miraculū loco habenda.

Poss

Possint Demones locustas abigere: possint intumescentes maris fluctus frangere: possint catenas dissoluere: An possunt cæcis restituere visum? ad vitam reuocare mortuos? mox pristinae sanitati restituere ægros? Non sit in terris potestas, quæ cum ipsorum conferri queat; tanta tamen non est, ut omnia, quæ usu *Rerum consecratarum* perfecta sunt, possint.

11.

Cum igitur hæc Rebus consecratis perfecta sint; similiaque fiant quotidie, cur negatur earundem *Rerum* virtute fugari Demones? An non in eodem prodigiorum genere (quod tertio loco probandum est) sunt omnia? an maius opus, Dæmonum proscriptio; quam aut vinculorum disrumpio, aut mirabilium morborum curatio? aut mortuorum ad vitam reuocatio?

12.

Maius opus non est Dæmonum profligatio. multo illa sunt maiora. Et siue maius sit, siue minus; in eodem certè cum illis genere est. Quemadmodum illa naturalibus rerum viribus non perficiuntur; ita nec Dæmonum proscriptio.

13.

Profectò, quemadmodum amens necesse est sit, qui dum prodigia hæc usu *Rerum consecratarum* fieri videt, non agnoscit *Rerum consecratarum* virtutem; ita potest non esse amens, qui cum illa virtuti *Rerum consecratarum* tribuit, solam Dæmonum proscriptionem excipit, & ad hanc nihil credit valere *Res consecratas*; quæ tamen, ut ad hunc finem valeant, singulari studio benedicuntur & consecrantur.

14.

Hæc pro primo argumento. *Secundum sic constituimus.* Nullus potest, aut debet superstitiosum existimare, si quod à Deo petitur, obtineatur, & effectum suum consequatur: At à Deo petitur, ut *Res consecratas* valere velit ad Demones profligandos; Non igitur superstitiosum existimare Demones *Rebus consecratis* proscribi.

15.

Hic dubium non est, peti à Deo, ut *Res*, quas in usum generis humani condidit, velit valere ad profligandos Demones. Quid habet aliud orationis forma, qua benedicuntur? *Oramus*, inquit sacerdos, (in consecratione salis & aquæ) *ut creatura tua mysterijs tuis seruiens; ad abigendos Demones, morbosque pellendos, diuina gratia sumat effectum.* Et, in consecratione Agnorum Dei, *Ut à te benedicti, virtutem accipiant, contra omnia diabolica tentamenta, &c.*

16.

Dubium item non est, effectus, quos ad *Res sacras* fieri oratione à Deo contendimus, ad *Rerum ipsarum* usum plerumque consequi. Adhibetur aqua non consecrata infirmis; & non sequitur sanitas: adhibetur

17.

Dæmonibus; mouentur nihil. Adhibetur eadem, oratione Sacerdotis, *benedicta* iisdem infirmis; & sequitur sanitas. adhibetur Dæmonibus; & rugiunt, magnisque clamoribus editis, in fugam conuertuntur.

18. An verò potest superstitiosum esse, vel credere *Rebus consecratis* hæc fieri? vel ad hos effectus producendos *res consecratis* adhiberi? Cui vel per somnium hoc in mentem venire potest? Quoniam cum rogatus est Deus, vt *Res consecratis* velit valere ad Dæmones profligandos, quando iam consecratis Dæmones proscribuntur; omnino credendum est, & Deum velle ipsas ad hoc valere, & nullum peccatum esse, credere valere.

19. Nec vlla hic superstitionis suspicio potuit in mentem venire Catholicis, dum in hunc finem *Res consecratis*, quoniam *Res sensibiles*, etiam ad effectus spirituales, atque supernaturales valere posse, sacrarum literarum autoritate instituti nouerunt. Sciebant in veteri lege *aquam à sacerdotibus maledictam* prodere, miris modis, crimen adulterii. Hoc à Deo Iudæorum gens instituta obseruabat. Numer. 5. Sciebant in noua reperiri *piscinam*, quæ ab Angelo mota, sanitatem pristinam, primum ipsam ingredienti restituebat. Ioan. 5. Sciebant *radicem à Salomone monstratam* valuisse ad expellendos ab obsessis corporibus, Dæmones. Sciebant ad idè valuisse *fumum à piscis iecore excitatum*: quod ab Angelo didicerat Tobias. Tob. 6.

20. Promisit Deus discipulis suis; quod, *si quid in nomine eius peterent, voti fierent compotes*. Ioan. 16. Ponamus nullam promissionem factam discipulis; rogauerint ipsi Dominum; vt si quid in Christi nomine peterent, consequerentur. An si postea in Christi nomine quid petiissent, & obtinuissent; fuissent superstitiosi? Fuissent superstitiosi, si credidissent preces, in nomine Christi factas, esse efficaces? postquam etiam earum efficaciam rebus ipsis essent experti? Annon simile est, quod de *Rebus consecratis* credimus?

21. Similius est, quod de Gedeone legimus; iudicum 6. Huic occupato in excutiendo frumenta, apparuit Angelus, libertatem populo Iudaico promittens, *se hæc futuram*. Ille de promissione fieri certior petit sacrificio, Angelo offerendo quæritur, An postquæ quod oratione optabat fieri, consecutus est, peccauit, vel quando credidit per se victoriam obtinendam; vel quando victoriam obtinuit? Quis peccasse dicet?

22. Magis ad rem facit, quod addimus. Piscina fuit Hierosolymis, quæ sanitatem primum ipsam ingredientibus præstabat, eo quo

quo ipsam angelus mouisset, tempore. ponamus ita esse, vt hanc virtutem aliorum oratione obtinuerit (neq; enim hoc impossibile) querimus nunc, vtrum criminis rei fuissent, qui vel credidissent sanitatem hoc se baptismo consecuturos, vel ad sanitatem obtinendam aquas fuissent ingressi? Quod peccatum? Et in *Rebus consecratis* peccatum.

Addimus quartum, quod proximè accedit ad *Res consecratas*. 23.
Salomon monstrasse dicitur radicem, quæ naribus obsessorum admota, quoduis Dæmonium pellebat. Ponamus Regem hoc à Deo obtinuisse. Neque enim virtus illa radici inesse potuit. Quid inde? Omnesné, qui vel radice postea vsi sunt, vel vsum radicis crediderunt esse licitum, fuerunt superstitiosi? Quis credet? Et superstitiosi sumus Catholici, dum *Rebus consecratis* vtimur, & vtendum censemus?

Non potest non omne peccatum in Deum redundare, si quod 24.
à Catholicis hic committitur: siue credant *Rebus consecratis* Dæmones pellic; siue iisdem Dæmones pellant. Ipsi omnino extra omnem sunt culpam. Omnis, quæ hic est, Dei est. Quid ita? quia antequam *Res consecratae* essent, iis vti noluerunt, quod non ignorarent talem vim rebus naturalibus non inesse: postquam consecratae fuerunt, & vt ad Dæmones profligandos valerent, à Deo petiuerunt, vsi sunt: quid potuerunt aliud concludere, quam orationem suam apud Deum locum habuisse? placere Deo, vt contra Dæmones *consecratis Rebus* vtantur? placere, quod hanc de *Rebus consecratis* habeant opinionem?

Fortè dicitur, orationem ipsorum apud Deum locum habere, Deumque esse, qui per se ad ipsorum preces Dæmonibus discessum imperat, nihil ad hoc conferentibus *Rebus consecratis*. At dici hoc non debet. Omnino enim, si sine crimine, de *rebus consecratis*, quod sentiunt, sentire nequeunt: omnino si *rebus consecratis* quod faciunt, facere nequeunt; omnino, inquam, oportet Deum ipsorum desiderio non satisfacere. Quare? quia cum per *res consecratas* illa sibi tribui postulauerint; aliter, quam per ipsas fieri, non possunt non sibi persuadere. 25.

Fortè dicitur, hic, vt alias, aliquando, malorum desiderio 26.
Deum facere satis; & mala permittere petentibus mala. At quis vnquam, quod vniuersa Ecclesia postulat, peccatum dixerit? Quando etiam Deus prauo alicuius communitatis desiderio satisfacit? Sed & quando prauis quorundam desideriis satisfacit; non ita satisfacit; vt ipsos ad peccandum inducat, in peccato confirmet, ad

peccatum promoueat; quæ tamen hic necesse est confiteamur, si malo nostro voto, in profligatione Dæmonum, ad *Rerum consecratarum* usum satisfecit *Hactenus de primo*. Nunc, quæ res ad Dæmones profligandos faciant, videamus.

27. *Rerum consecratarum genera sunt varia, sed ad tria prima reuocari possunt videntur. Quædam ad cultum diuinum pertinent, & ad hunc finem consecrantur; quædam usum habent in Sacramentorum administratione: quædam vsibus hominum extra Sacramentorum administrationem deseruiunt.*

28. *Posteriore hęc duplicis generis sunt. Aliæ pro hominum incolumitate, & ad pellendos morbos consecrantur: aliæ, vt aduersus Nequam spiritus sint arma, atque præsidia. Hęc rursus, vel arcent spiritus, ne accedant & molesti sint; vel ipsos inde, vbi sunt & molestiam pariunt, abigunt.*

29. *Hęc Rerum consecratarum genera, sed quæ ad Dæmones proscribendos faciunt? Respondeo, Omnes Damonibus exosæ esse: alias tamen alijs magis: quam obrem alijs, præ alijs, contra Dæmones confligendum.*

30. *Exosæ sunt, quæ ad diuinum pertinent cultum. Primùm hoc nomine, quòd consecratæ sunt. Rerum sacrarum hostes sunt Dæmones. Deinde quòd harum vsus ipsis seruire non possit; qui ante consecrationem ipsis liber esse potuit. Tertio quòd diuinus honor iis perficitur; cuius non minores, quàm ipsius Dei sunt aduersarij.*

31. *Exosæ sunt, quarum vsus est in Sacramentis, ob easdem causas; veruntamen non solas. Hoc etiam nomine displicent, quòd instrumenta quædam sint, & pharmaca; quibus cęlestis Samaritanus vulneribus mortalium medetur, animarumque salutem (quam impedire semper desiderant Dæmones) promouet.*

32. *Exosæ sunt illæ tertij generis, quas petimus à Deo prodesse nobis, ad incolumitatem & morbos pellendos. Quia præterquam, quòd consecratæ sint, & dæmonibus subtractæ, etiam suos effectus sæpissimè consequuntur; quos quia ægrè conspiciunt Dæmones; merito causas detestantur, & execrantur à quibus illi proficiscuntur.*

33. *Postremæ denique non possunt non exosæ esse. Cùm enim in hunc finem consecratæ sint, vt aduersus Dæmones arma sint, possuntne Dæmonibus esse gratæ.*

34. *Quin verò, quia hoc sine consecrantur, his maximè in lucta, contra Dæmones, vtendum censemus; non similiter reliquis. Hęc proprium suum hęc videntur habere usum; reliquæ non item.*
vt ob

vt ob id non tantum in his, quàm illis, præsidij ponendum sit.

Et inter has præferendas existimamus, in præsentè negotio, 35.
 illas; quibus, vt Dæmones iis, quibus locis degunt, discedant, rogatus est Deus. Ex quarum genere sunt *Aqua benedicta*, atque *Cereus*, qui Purificatæ virginis Matris festo consecrati solet. Has maximè in hac, contra Nequam Spiritus pugna, seruire docent formæ, quibus consecrantur. Cùm consecratur Aqua, rogatur Deus, vt Elemento huic, virtutem suæ benedictionis velit infundere; vt creatura mysterijs eius seruiens, ad abigendos Dæmones, diuinæ gratiæ sumat effectum; vt quicquid in domibus, vel in locis fidelium, hæc vnda resperferit, careat omni immunditia, liberetur à noxa: Non illic resideat Spiritus pestilens, non aura corrumpens; discedant omnes insidiæ latentis inimici: & si quid est quod aut incolumitati inhabitantium inuidet, aut quieti; asperzione huius Aqua effugiat: vt salubritas per sui nominis inuocationem expedita, ab omnibus impugnationibus sit defensa. In benedictione autem Cerei petitur; vt per Cereæ sanctificationem, Dominus conterat Diabolum, & disperdat de cunctis habitationibus colentium Deum: de basilicis de domibus; de angulis, de refectorijs, de lectulis, de vniuersis locis, in quibuscunque Deo famulantes habitant. & requiescunt; dormiunt, vigilant, ambulant & consistunt. Nec audeat ille malignus Spiritus inquietare amplius, vel pauorem immittere, super eos quos Sancti Chrismatibus sui vnctione fecit esse munitos. Ita libri Rituales.

Hinc fuit, vt harum Rerum frequentissimus vsus sit apud Catholicos, iis locis atq; temporibus, quibus plerunque Dæmones molesti esse solent. apud morti vicinos; vbi tempestates excitantur: vbi Spectra locis sunt infesta. &c. 36.

Sed ad modum veniamus, quo Res consecrata contra Dæmones valere existimantur. Hic primum quæritur, Eodemne valeant, quo Crux atque Reliquiæ, de quibus præcedentibus Capitibus? an alio aliquo? Deinde, Vtrum ipsæ inter se, vna atque eadem ratione? 37.

Ad prius dicimus, has directè, atque per se aduersus Dæmones valere; illas non item. Non hic Reliquiarum vsus est, vt Dæmones profligant; non Crucis. sunt illæ pignora Sanctorum, quos Deus honorat: Est hæc index beneficij, nobis in ipsa comparati. At per se ad Dæmones profligandos Res consecrata institutæ sunt, consecratæ sunt. 38.

Alterius ex Rerū consecratarū distinctione pendet solutio. Sed & inter has, illæ, quas maximè seruire hic diximus (*aquam benedictam cum Cereis intelligo*) non eodè modo cōtra Dæmones valent. seruit aduersus 39.

aduersus ipsos *Aqua* tanquam instrumentum virtutis diuinæ seruiunt *Cerei*, vt instrumenta, atq; signa; quemadmodum alio loco docebatur.

40.

Et quia vtraque, vt instrumenta seruiunt; hinc si effectus suos consequi debent, vsus ipsarum necessarius est: atque ipsa *per se* propriè non sufficiunt. Quia verò *Cerei* etiam signa sunt, oportet vt ardeant, si perfectè id, cuius signa sunt, debent significare. Sed & de hoc aliàs.

CAP. LXX.

De Exorcismis, & Consecratione, atque Benedictione locorum aduersus malignantium Spirituum infestationes atque molestias.

1.

DE Exorcismo, qui ad profligandos Dæmones adhibetur, duo potissimum examinari possunt. Primum, An reuera ad Dæmones, locis suis pellendos valeat. Alterum, An quæ in ipso à Catholicis assumuntur, superstiosa sunt & pernitiola. De vtroque plurima dicta sunt in illa, de Dæmoniacis, Disputatione, quæ quia hoc loco seruire possunt omnia, nihil hîc de Exorcismo. Verùm, quoniam præter Exorcismum, alia ratio est, Dæmones partim à locis arcendi: partim ex locis proscibendi: quæ ad Exorcismum proximè accedit, opere precium fecerimus, si vires eius inquiramus, atque ipsam ab Aduersariorum calumniis vindicemus.

2.

Illam quidam Rituales libri continent, & quinq; partibus concludunt. hæ sunt, diuini auxilii Imploratio, Psalmorum, vt vocant, Gradualium recitatio: lectio Euangelij; Thurificatio, siue incensum; & conclusio.

*BENEDICTIO DOMVS NOVAE,
aut Dæmonibus infestæ.*

Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Qui fecit cælum & terram.

Oremus.

Dni potens sempiterne Deus, qui Sacerdotibus tuis, præ cæteris, tantam gratiam contulisti, vt quicquid in tuo nomine dignè perfectèque ab iis aga-

illis agatur, à te fieri credatur: quæsumus immensam clementiam tuam, vt quòd modo visitaturi sumus, tu visites, & quicquid benedicturi, benedicas, & ad ea, quæ acturi sumus, dexteram tuæ potentia extendas: sitque ad nostræ humilitatis ingressum & introitum Sanctorum tuorum meritis, fuga Dæmonum; & Angeli pacis ingressus, Amen.

Hic quod dānnetur nihil est. Dubium non est Sacerdotibus, præ ceteris hominibus, gratiam esse collatam. Docet B. Chrysostomus lib. de Sacerdotio, Sacerdotes Principibus atq; Regibus magis esse reuerendos. Nihil esse purpuram, nihil diadema, nihil vestes aureas; omnia hæc umbras esse, & vernis flosculis leuiora, si cum Sacerdotij dignitate conferantur.

Dubium non est credi posse, à Deo agi, quidquid in Dei nomine à Sacerdotibus digne perfectèq; agitur. Diuina id probant hæc eloquia. Non vos estis, qui loquimini; sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Matth. 10. Qui vos spernit, me spernit; qui vos audit, me audit. Lucæ 10. Saule, quid me persequeris? Act. 9. An experimentum quaritis eius, qui in me loquitur Christus? 2 Cor. 13. &c.

An malum fortè, quod Deum rogamus, vt visitare atque benedicere dignetur, quod nos visitamus atq; benedicimus? Si hoc facit; quod malum est, si vt faciat, rogamus? Facere verò iam dicta docent.

An malum, quod fugam poscimus Dæmonum? At dedit potestatem fugandi; docuitque fugandi modum. Aut igitur hic nullum crimen, aut non sine crimine Deus.

An malum, quod Angelorum petimus ingressum? At hunc petimus, vt Dæmonum conatibus illi obstant. Aut igitur fuga Dæmonum petenda non est; aut, vt nobiscum sint Angeli pacis, licet petere. Si, quemadmodum Psal. 33. dicitur, Deus immittit Angelos in circuitu timentium eum; & eripit eos, quod malum, si Angelorum auxilium poscimus? Si Angelis suis (Psal. 90.) mandauit de nobis, vt custodiant nos in omnibus vijs nostris, vt custodiāt in certis locis petere nō possumus? Perpetuum bellum contra malos Spiritus gerunt Angeli boni, teste Origene, super illud Christi, An putas, quia non possum, &c. vt nostri causa hoc suscipiant rogamus. Denique quantum & hic & in aliis rebus Angeli possint, nemo ignorat. Nota est Beati Augustini sententia. Vnaqueque, inquit ille (lib. 23. qq. quæst. 79. res visibilis in hoc mundo habet Angelicam potestatem

tem sibi prepositã Et (8. super Genesin ad literã cap. 24.) Angelis, inquit, Deo subditè fruentibus, & Deo beatè seruientibus, subdita est omnis corpore a creatura; omnis irrationalis vita; omnis voluntas vel infirma, vel praua ut hoc de subditis vel cum subditis agant, quod natura ordo poscit in omnibus, iubente illo, cui subiecta sunt omnia.

3. Displicet fortè, quòd Sanctorum meritis hæc petuntur. Verùm displicere hoc non debet. Quanta, & quot beneficia genti Iudæorum Deus contulit, propter merita Patriarcharum Abraham, Isaac, & Iacob? An Sanctorum noui Testamenti merita cum horum non conferenda?

6. Displicet quòd benedictione diuina postulando Crucem formemus? At Crucis vsus in omnibus benedictionibus iam olim fuit receptus. Hoc signo Crucis, inquit B. Augustinus Serm. 119. de Tempore, consecratur corpus dominicum, sanctificatur fons Baptismatis: iniunguntur etiam Presbyteri & cateri gradus. Idem Tract. 118. ad finem cap. 10. Ioannis: Signum Crucis, inquit, nisi adhibeatur siue frontibus credentium siue ipsi aqua, qua regenerantur; siue oleo, qua Chrismate unguuntur, siue sacrificio, quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur. Sed de Crucis signo aliàs plura.

10. Versus verò, qui Orationi preponitur, & qua Adiutorium Dei, qui fecit celum & terram petitur; nullo modo potest displicere. Tanto iustior est, quanto certius nobis constat, & sine Dei auxilio nihil nos posse; & opem Dei non defuturam omnibus eandem, in quacunque necessitate, implorantibus. Quid, quod in hunc optimè conueniat; quod de simili (Deus in adiutorium meum intende) habet Cassianus? Coll. 10. cap. 10. Ad omnem statum, inquit, ad vniuersos incursus propriè satis & competenter aptatur. Habet siquidem aduersus discrimina inuocationè Dei. habet humilitatem piæ confessionis habet sollicitudinis ac timoris perpetui vigilantiam. habet considerationem fragilitatis suæ, exauditionis fiduciam, confidentiam præsentis semperq; adstantis præsidij. Hæc Cassianus. Apud quem plura, quæ ad eius commendationem faciunt, licebit legere.

11. Quod autem Versus hic diuidatur, & priorè eius partem Sacerdos dicat, posteriorem circumstans populus, nihil ipse detrahit. Nec in nobis id debet deprehendi. Exemplū Seraphim Angelorū, in hoc sequimur, de quibus Isaias Propheta, cap. 6. quod clamabant alter ad alterū, & dicebant: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum. probamus institutum S. Ignatij à quo Orientalis primū, deinde Occidentalis Ecclesia habet; quod & Psalmi & Dei laudes per Antiphonas alternatim, dicantur, teste Nicephoro, lib. 13. cap. 8. atq; hætenus de prima parte.

SECVM

Hæc tres, vt ita dicam, habet processus: quorum singuli quatuor potissimum absoluuntur actibus. recitatione quinq; Psalmorum Gradualium; oratione Dominica: Postulatione; & aquæ benedictæ, per domum, vel locū Aspersione. De quibus sic liber Ritualis. Deinde Sacerdos incipiat Psalmos Graduales, & prosequatur quinque primos; aquā benedictā aspergēdo per loca domus, quibus finitū dicatur:

Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson.
Pater noster. Et ne nos. Sed libera nos.

Oremus.

Domum tuam, Domine, clementer ingredi, & in tuorum tibi corda fidelium perpetuam construo mansionem: & præsta vt in hac domo nulla malignorum Spirituū dominetur nequitia. Per Dominum, &c.

Deinde incipiat Psalmum. Qui cōfidunt &c. cū reliquis quatuor, & vt prius spargat domum aqua benedicta. quibus finitū dicat.

Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson.
Pater noster, Et ne nos. Sed libera nos.

Domine exaudi, &c. Dominus vobiscum, &c.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui in omni loco dominationis tuæ totus assistis, totus operaris: adesto supplicationibus nostris, vt huius domus sis protector, & nulla hic nequitia cōtrariæ potestatis obsistat; sed virtute Spiritus sancti, & operatione fiat tibi hic primum seruitium, & deuota libertas existat. Per Dominum nostrum, &c.

Postremum incipiat Psalmum, De profundis; & prosequatur ipsum cum aliis Gradualibus Psalmis; interimq; aspergat domum aqua benedicta, quibus completis dicat.

Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson.

Pater noster. Et ne nos. Sed libera.

Domine exaudi. Dominus vobiscum,

Oremus.

Deus, qui in omni loco dominationis tuæ dedicatō assistis, exaudi nos, quæsumus; vt inuiolabilis
Hh 2 huius

huius domus permaneat benedictio: & beneficia tuū muneris vniuersitas, quæ supplicat, mereatur. Per Christum, &c.

10. An hic aliquid superstitiosum, & Christiano homine indignum? *Psalmorum* vis magna est. *Psalmus*, ait Basilus in *Psal.* animarum est tranquillitas, arbiter ineunda pacis; cuius annutu exundantes ac tumultuaria cogitationes se contrahunt, & conquiescunt. Et post. *Psalmus* est amicitia conciliator, vnio dissidemium, pacis inter hostes stabilien- da sequester. Et rursus. *Psalmus* est profligandis Dæmonibus, & depellen- dis, quoddam amuletum, Angelicæ iutela conciliator.
11. Et quamuis ad id solum valere videantur, quod postulant; dubium tamen nullū, etiam ad Dæmonum profligationem valere: vel propterea, quod Spiritu sancto dictante sint conscripti; quem, & cuius orationem non possunt non declinare, & detestari Nequam Spiritus.
12. Sed cur hi (*Graduales*) sumuntur, & non alij? Quæro ego, cur alij sumerentur; & non hi? Non dubium, quin magnis grauibusq; rationibus permota Ecclesia, hos præ reliquis, in hoc negotio elegerit: cur quindecim assumpserit: cur in tres classes distinxerit: cur quinq; in quolibet actu acceperit. Sed tamen si rationes nobis deessent; res hæc iustè damnari non posset; quoniam, vt Origenes; homilia 5. in *Numeros*: In *Ecclesiasticis*, inquit, *observationibus* sunt nonnulla huiusmodi, qua omnibus quidem facere est necesse, nec tamen ratio eorum omnibus pater. *Psalmos* sequitur repetitum *Kyrie eleyson*, *Christe eleyson*, *Kyrie eleyson*. Sed cur hac precandi vtimur formula? cur eadem repetitur? cur repetitur tertio? cur *graco* idiomate? cur in hoc negotio? cur ante orationem Dominicam?
13. Vt inur instituti exemplo B. B. Iacobi & Marci: quorum ille Sanctissimus Christi Apostolus; hic eiusdem Euangelista. Eadem enim isti in suis Liturgiis vsi leguntur. Ab his autem per totas Orientis atque Italiæ prouincias dulcis, & nimis salubris (vt loquitur Concilium Vafense sub Leo. 1. can. 3.) consuetudo intromissa est, vt frequentius *Kyrie eleyson* cum grandi affectu ac compunctione dicatur.
14. Repetitio eiusdem ab iisdem. Magni autem affectus & compunctionis argumentum est, quemadmodum Concilium insinuat. Frustra verò non fieri, & Domini in horto docet sæpius repetita oratio: & Cæcus, cuius importunam, & sæpius repetitam orationem præteriens reprehendebat turba. Lucæ 8.
15. Trinam repetitionem S. Thomas 3. p. q. 83. a. 4. putat pertinere
read

ne ad gloriam Mysterij Trinitatis. aut ad triplex malum deprecandum, ignorantiae, culpae, poenae. Amalaricus Fortunatus, lib. 4. cap. r. hanc eius dat causam. Dum imploramus, inquit, d. uinam misericordiam per Kyrie eleyson, & Christe eleyson, & iterum Kyrie eleyson: tres articulos, aliquo modo, diuinae Maiestatis & Trinitatis celebramus in Ecclesia. Primus est ante assumptam humanitatem; quando Trinitas inuocabatur sine copulatione humanae naturae. Secundus est post assumptum hominem; quando Christus uidebatur in terra, & nihil minus à suis credebatur Deus & filius Dei. Tertius articulus est ex eo tempore, quo uoluit clarificare illum assumptum hominem plus quam esset, quamdiu mortalis erat. Ita Fortunatus.

In forma *Gracum* idioma retinemus. quia illo recepimus. Nec malè. quoniam ut habet B. Augustinus, Epist. 278. contra Pascendum, sicut *Græca* lingua, quod est *Omouision*, una creditur uel dicitur à fidelibus Trinitatis omnino substantia: sic una rogatur, ut misereatur, à cunctis *Eatinis* & *barbaris* unius Dei natura. ut à laudibus Dei unius nec ipsa lingua *barbara* sit, ut à *Latinis*, aliena. 16.

Sed quorsum hoc loco, ubi cum infestantibus Spiritibus nobis est bellum? Quorsum aliis omnibus propemodum, ubi diuina imploratur misericordia? Non malè olim statuit Vafense conciliū, can. 3. ut ad Matutinū, ad Missas, ad Vesperam dicatur sæpius *Kyrie eleyson*. Non malè modò faciunt Christiani, quando idem nunc repetunt in horis Canonicis; nunc in defunctorum Officiis; nunc in publicis priuatisq; Litaniis: nunc ante atq; post cibum sumptum. Non male facit Exorcista, cum Spiritus molestantes locis est expulsiurus, *Kyrie*, inquit, *eleyson*, *Christe eleyson*, *Kyrie eleyson*. Quemadmodum alibi non parua eius vis; ita nec parua speratur hoc loco. Et vim eius cum alia, tum duo exempla egregiè produnt. Notū est Theodosio Iunioris Imperante, Proculo Patriarcha cū clero, & maxima urbanæ multitudinis parte supplicantibus, puerum in aère sublatum fuisse: populo uero obstupefacto, & longo tempore uociferante *Kyrie eleyson*, rursus dimissum dixisse, sibi præceptum, ne in cantico ter sancto adderetur clausula: *Qui crucifixus est pro nobis*. ita Zonaras, & Abbas Ursperg. in Theodosio. Paulus Diaconus lib. 14. Histo. Idem Paulus libro 16. auctor est Iustiniano imperante, terræ motu concussa Antiochia, ciues qui remanserant, discalceatos omnes, Litanias fecisse clamentes *Kyrie eleyson*: tumq; apparuisse in visu homini Dei cultori, qui diceret, omnibus residuis significandum: super scriberent in liminaribus suis: *Christus nobiscum staret*, & hoc facto iram Dei sterisse. Hæc Diaconus.

Hh 3

Opti-

18. Optimè verò *dominicæ orationi*, (vt aliàs propemodum semper) in Exorcismo proponitur. Oratione enim *dominica* summa rerum petendarum à Deo, continetur. humilium autem deo placuit semper deprecatio. a humilis animi confessio est *Kyrie eleyson*. Eo ipso igitur Dei animum nobis deuincimus, & de rebus speratis piè præsumimus, quo sapius hanc vocem ingeminamus. Quocirca & iustissimè *Kyrie eleyson* vsurpamus.

19. Ridetur fortassis, quòd *oratio dominica* dicatur: petatur, fiat voluntas Dei, regnum eius adueniat, detur panis quotidianus &c. cum omnis cogitatio nostra est de Dæmonio expellendo. At voluit Dominus vt precaturi, *dominicâ oratione* dicamus: *Cû oratis*, inquit, *dicite Pater noster*. Deinde *oratione dominica* non hæc tantum petuntur: petitur etiam, vt liberemur à malis: vt non induamur in tentationes. Deinde quamuis solum Dæmonum petatur proscriptio; tota tamen *Oratio dominica* rectè recitatur: primò, quia reuerentia, qua Deû prosequimur efficit, vt in oratione eius nihil mutatum velimus esse, nihil omissum, nihil additum. Tum deinde, quia omnes orationis partes etiam quodam modo ad depulsionem Spirituum faciunt. *Sanctificatur* melius Dei nomen; quo pauciores sunt, qui nos à bono impediunt, hostes. Facilius Dei regnum aduenit; si regnum eius apud nos non habeant Dæmones. Facimus promptius Dei voluntatem: si nullis molestemur Dei hostium insidiis. *Panis* verò *quotidiani* nomine, nonne bonum omne continetur? aut bonum non est immunitas à Dæmonum molestia? Reliqua per se clara sunt. Iustissimè verò, quemadmodum in aliis necessitatibus; ita in hac orationem *dominicam* dicimus, quod hanc plurimum apud Deum posse credamus. *Cognoscit Pater Filij verba*, inquit Chrysostomus hom. 14 in Matth. Et B. Augustinus lib. 50. Homil. hom. 42. *Spem*, inquit, *habemus obtinenda cause nostra; quando talis Iuris peritus nobis preces dictauit, qui sedet ad dexterâ Patris.*

20. An displicet *Numerus*: quod tertio oratio repetatur? At Pro distinctione Psalmorum in tres classes, ter dicitur oratio *dominica*. Deinde si oratio semel dicta bona, cur repetita mala? Christus, nonne tertio in horto ad orationem conuersus? Quid si honor sanctissimæ Trinitatis hîc sit propositus? sed & Chrysostomus Euthymius, atque Theophilactus in 26 Matthæi docent hunc numerum rei veritatem perfectionem atque constantiam solere declarare, quod sequentibus sacrarum literarum exemplis verum esse probat Maldonatus in 26. Matthæi. *Vos*, inquit, *illud plenum omnis generis animalium, quod Petrus vidit, ter de celo demissum est, act. 10.*

D. Paulus

D. Paulus ter Dominum se rogasse dicit, vt Spiritum Satana à se tolleret, 2 Corin. 14. Petrus Christum ter negauit: Matth. 26. Christus Petrum ter interrogauit, Diligis me plus his? Ioan. 20.

Deinde pro distinctione Psalmorum triplex subiungitur postulatio. Prima, tria petuntur à Deo. velit clementer ingredi domum: velit in cordibus fidelium constituere perpetuam mansionem: velit in domo nullam dominari Spirituum nequitiam. Omnia digna Deo, nobis utilia pulchro ordine. Digna Deo: quia delicia eius esse cum filiis hominum Pro. 8. seruantibus sermones suos promisit fore, vt cū Patre apud ipsos mansionem faciat. Ioan. 14. Et hostem idcirco vicit, ne pro libidine nobis dominetur. Quàm verò omnia hæc nobis utilia? Quàm etiam pulchro ordine? Non potest mansionem in nobis facere, nisi prius ad nos sit ingressus. An verò postquam iam ingressus, & habitationem fecit; potest nobis dominari malignorum Spirituum nequitia?

Secunda petuntur propemodum eadem: sed præterea, vt in locis, quæ benedicuntur, ipsi fiat sacrificium, & existat deuota libertas. libertas hæc mentem reuocare debet ad Deum, à quo locus ipsam obtinuit: vnde deuota dicitur Seruitium, vt exhibeatur, dignissimum est, etiam locis profanis, cū vbique Dei, erga humanum genus, existant beneficia. Intelligebat hoc, qui dicebat: *In omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino.* Psal. 102.

Eadem complectitur ferè tertia oratio. Nec malè sapius eadem petuntur: quia efficaciter, & pluribus petendum: quod seridè expetitur. Addit hoc, quòd rogatur Deus, vt inuolabilis permaneat benedictio domus & vt mereatur vniuersitas bona, quæ postulat. Hoc petitur bonorum operum exercitiū: illo perseverantia, quia verò vtrumque bonum; vtrumque petere non mali m; sed bonum.

Vna quæ in hac parte adhibetur, displicet Aqua lustralis. hæc omnia, quæ hætenus commendauimus, corrumpit & deprauat, ita Aduersarij. Sed pro hac Aqua aliàs in illa de Dæmoniis Disputatione tam à nobis dicta sunt multa; vt pluribus opus non sit. Tertiam igitur partem accedamus

Euangelium Lucæ continet Tertia pars, non quodcunque, sed quo historia Zachæi describitur. de quo sic liber Ritualis. *Postea in Principaliori loco domus legatur sequens Euangelium.*

Dominus vobiscum. Et cum Spiritu tuo.

Sequentia Sancti Euangelij Secundum Lucam.
Gloria &c.

In illo

In illo tempore. Ingressus Iesus perambulabat Iericho, Et ecce vir nomine Zachæus: & hic Princeps erat Publicanorum, & ipse diues. & quærebat videre Iesum, quis esset: & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum, ut videret eum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus, vidit eum, & dixit ad illum: Zachæe, festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes, murmurabant, dicentes quòd ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum, Ecce dimidium bonorum meorum Domine, do pauperibus: & si quid aliud defraudaui, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est: cò quod & ipse filius sit Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere, quod perierat.

25. *Euangelium hoc, præter alios, hîc duos vsus habet. Primò, hoc confirmantur Christiani, non malas esse suas, quas ad Deum, pro immunitate domus aut loci, dirigunt orationes: tû deinde, ad Dæmonum valet profligationem. Docemus vtrumq;*

26. *Septem in vniuersum, quasi, à Deo iam dictis orationibus petita sunt. Hæc inquam, velit domum clementer ingredi: velit perpetuam in nobis constituere mansionem: pellere nequitas malignorum Spirituum: concedere hîc sibi seruitium: deus tam hîc existere libertatem: permanere suam in ea benedictionem: hæc q; contingere, etiam nostris interuenientibus meritis. Omnia hæc fieri posse, & bene fieri docet dictum de Zachæo Euangelium. ingressu videlicet Christi in domum Zachæi, quod; significet se in ea oportere manere: attulisse sua præsentia salutem: in alium virum commutatam Zachæum: & ad hæc, hisque similia valuisse Zachæi pietatem.*

27. *Ad Dæmonum verò profligationem valet, tribus de causis. Primò, quia ipsius lectione in audientium animis excitantur actus virtutum quarundam, quarum iurati hostes & aduersarij sunt Dæmones. Deinde, quia studia & pietatem orantium accendit; quando per Christi in Zachæi domum aduentum, intelligunt non Dæmonia solùm pelli, sed mirabiles quoq; fieri animorum, cum ingenti mortalium lucro, mutationes. Tertio, quia, quæ in Euangelio dicuntur,*

cuntur, partim filij Dei sunt verba, partim Spiritus sancti oracula. Possunt né Dæmones æquo animo audire eius verba; qui verbo ipsos, dum communem nobiscum vitam ageret, eiiciebat? qui in mundum venit, vt opera Dæmonum dissoluat ad cuius conspectum olim se torqueri, magnis clamoribus testabantur?

Valere ad Dæmonum eiectionem Euangelij verba, etiam inde insinuat, quod nedum sacra verba, sed & codices, & chartæ miracula ediderunt. Narrat Gregorius Turonensis, de vita Patrum, cap. 6. quod cum Auerna ciuitas incendio conflagraret, S. Gallus Ecclesiam ingressus, diutissimè ante sanctum altare Deum exorauit, surgensque apprehenso Euangeliorum codice, eoque aperto, obuiam se igni obtulerit, subitoq; incendium extinctum sit, vt ne fauillæ quidem remanerent. Sic S. Martianus, cum iam flamma serpens Ecclesiæ Sanctæ Anastasiæ appropinquaret, accepto in manus sacro Euangelio, per regulas in tectum conscendit, precibusque & lachrymis illæsam ab incendio seruauit. Ita Nicephorus lib. 5. cap. 22. Rursus Zonaras in Basilio Macedone scriptum reliquit, Rhodos libro Euangeliorum ab igne erepto illæso, fidem Christi amplexos esse. Quid pluribus opus?

Hinc non male in Constantinopolitano 8. Can. 3. Patres, Sacram, inquit, imaginem Domini nostri Iesu Christi, & omnium Saluatoris æquo honore, cum Libro Euangeliorum Sanctorum, adorari decernimus. Sicut enim per Syllabarum eloquia, quæ in libro feruntur, salutem consequuntur omnes, ita per colorum imaginariam operationem, & sapientes & idiotæ cuncti ex eo, quod in promptu est perfruantur utilitate. Quæ enim in syllabis sermo; hæc & Scriptura, quæ in coloribus prædicat & comédât.

Quarta pars Thurificatione, siue incenso perficitur, de quo sic liber Ritualis. Deinde benedicitur incensum isto modo.

Per intercessionem Michaelis Archangeli, stantis à dextris altaris incensi, & omnium Sanctorum Angelorum incensum istud digneris Domine benedicere & in odorem suauitatis accipere. Per Dominum, & c. Postea Sacerdos ponat incensum super ignem in thuribulo, & incenset domum dicendo.

V. Incensum istud à te benedictum ascendat ad te Domine.

R. Et descendat super nos misericordia tua.

V. Domine exaudi, R. Et clamor meus, & c.

Oremus.

li

Tc De.

Te Deum Patrem omnipotentem suppliciter exoramus, pro hac domo, & pro habitatoribus eius; vt eam benedicere & sanctificare digneris: vt sint promtuarum eorum plena, eructantia ex hoc in illud: tribue etiam iis de rore cæli abundantiam, & de pinguedine terræ vitæ subsidium; & desideria eorum ad effectum tuæ miserationis perducas; & ad introitum nostrum hanc domum benedicere & sanctificare digneris; sicut benedicere dignatus es Abraham, Isaac, & Iacob; vt inter parietes eius, & angulos eius inhabites. Per Christum, &c.

Oremus.

Visita quæsumus Domine habitationem istam; & omnes insidias inimici ab ea longè repelle: & Angeli tui sancti habitent in ea; qui nos in pace custodiant, & benedictio tua sit super nos semper: In nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti. & R. Amen.

31. Iustitiam *benedictionis incensi* hoc loco non probamus. Res sensibiles sine superstitione posse benedici copiosissimè probat Disputatio de Dæmoniis. An peccatum, quòd ad intercessionem B. Michaelis, & sanctorum Angelorum benedici petimus? At si malum non est nobis intercedentibus benedici, cur malum benedici intercedentibus Angelis? si verò neutrum malum est, quomodo malum est, quod vel nostra, vel Angelorum intercessione benedici postulamus? Malumne est bonum petere?

32. Sed non solum crimine vacat Incensi vsus: verum etiam ad Dæmonum valet profligationem, & quidem *quinuplici* nomine. Primò, quia rogatus est Deus (an frustra?) vt velit illud ad hoc valere. Secundò, quia incensum est in genere rerum consecrarum, quæ ex se exosa sunt Spiritibus. Tertio, quia per intercessionem S. Michaelis, atque Angelorum est consecratum; quorum ob id, huius rationem habere, & cum ipso ad Dæmonum expulsionem concurrere credendum est. Quarto, quia fumus, qui inde excitatur, in vase tali, quod ad Dæmonum profligationem valet, excitatur; vt probat oratio, qua thuribulum consecratur. Hæc ita habet. Do-

mine

mine Deus, qui dū filios Israel, in deserto murmurantes, ob rebellem suā audaciā durum vastarāt incendiū; Aaron tunc orantem arrepto de igne altaris thuribulo tibi incensum ponentem exaudire, eosq; de incendio liberare dignatus es, benedic quasumus hoc thuribulum: & prestā, vt quot.es thus in eo adolebitur, votum populi tui tibi boni odoris efficias, sitq; Fuga Dæmonum repulsio Phantasmatum, & immundarum abscēssio cogitationum. Per Christum, &c. Quintò denique, quia vtrumque signum est rerum Dæmonibus inuisarum. Thus quidem orationis sanctorum, quæ, velut thus, ad conspectum Dei, conscendunt (Psalmo 140.) Thuribulum verò corporis Christi. Pulchrè enim B. Aug. hom. 6. in Apocal. Thuribulum aureum corpus Christi sanctum interpretatur. Ipse enim Dominus, inquit, factus est thuribulum, ex quo Deus odorem suauitatis accepit, & propitiū factus est mundo; quia obtulit se ipsum in odorem suauitatis. Vide Innocentium III. libro 2. Mysteriorum Missæ capite 16.

39.

Oratio, quæ post benedictum incensum adhibetur, duplex est: vtraque tam iusta, quàm quæ vtraque petuntur, iusta. Nisi fortè displiceat, quod in tali loco, & non in consecrato habeatur. Sed aures Dei ad preces supplicum attentæ, quocunq; etiam loco illæ fundantur.

Conclusio breui benedictione constat: de hac ita liber Ritualis. 34.
Postea domum & omnes in ea habitantes benedicat dicens.

Et benedictio Dei omnipotentis Patris ꝑ, & Filij ꝑ & Spiritus Sancti ꝑ, descendat super hanc domum, & omnes habitantes in ea, & maneat semper. R. Amen.

Hic damnari potest nihil. Christum hinc imitamur, & sanctum veteris legis Patriarcham Iacob. Ille, quando ferebatur in cælum, eleuatis manibus discipulis suis benedicebat, Marci ultimo. Hic benedictionis dandæ gratia extendens manum, dextram posuit super caput Ephraim; sinistram super caput Manasses, Genes. 49. Adde quòd Dominus populo suo benedici aliquando, sub Sacramento trine Inuocationis iubeat. Num. enim 6. sic habetur. Sic benedicetis filijs Israel, & dicetis illis: Benedicat tibi Dominus, & custodiat te. Ostendat Dominus faciem tuam tibi, & misereatur tui. Conuertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem. Et hætenus de benedictione. Hac vel certè simili forma vsus videtur Theodorus Archi-

35.

mandrita. qui rogatus à Theodoro, regio duce, vt domum à molestibus Spiritibus liberaret; illam dicitur ingressus, & totam noctem psallendo, & Deum obsecrando traduxisse: atque aqua, cui benedixerat aspersisse: at sic à Spirituum molestia liberasse. Vide Metaphrastem in vita Theodori, apud Surium, Fom. 2.

MODI QVIBVS LICITVM EST CONTRA
impugnationes & molestias Spirituum pur-
gandorum agere.

CAP. LXXI.

*Esse aliquam rationem atque modum, quo viuentes
possint se liberare à molestia, quam ipsis pur-
gandi Spiritus afferunt.*

1. **E**Xpositis rationibus, quibus à Dæmonum infestatione loca liberantur; proximum est, vt modos explicemus, quibus ne molesti sint hominum purgandi Spiritus, efficitur. Et breuissimè dici potest *vnus esse*: & quidem eundem cum illo, quo à molestia liberamur mendicorum, atq; pauperum, qui stipem atque eleemosynam importuniùs petunt. Quis ille? *Satis faciat Spirituum desiderio. Quod verò desiderium? Nostra vt opera iuuentur à miseria. Quæ opera? Quæ misericordiam Spires; non quæ pietatis habeat atq; beneuolentiæ nihil.*

2. Breuibus hic multa complector; & quia multa breuibus, explicanda, & comprobanda. Omnia verò vel ad conditionem pertinent Spirituum, qui molesti sunt: vel ad nostrum officium: vel ad opera, quibus ipsorum inopiæ subuenimus.

3. *Conditio Spirituum illorum insinuat esse misera; quæ aliorum auxilio indigeat, & possit subleuari. officij nostri ratio, vt ipsis subueniamus, opera, media sunt, quibus subleuantur. Primum hoc Cpaite persequemur, reliqua sequentibus.*

4. Et quidem esse quosdam Spiritus, qui hoc solùm nomine molesti sunt, vt in miseriis, quas sustinent, aliquod leuamen, accipiant, extra controuersiam est; nec hoc loco probandum. quòd verò aliorum opera iuuari possint, quis dubitabit?

5. Si iuuari non possunt; cur, vt iuuentur, molesti sunt? An fortè temeritatis arguendi atque imprudentiæ? quasi, qui tentent, quod, consequi est impossibile? At procul à purgandis Spiritibus omnis temeritas: procul imprudentia. Et vt temerè possint agere ipsi; et tamen

men temerè quicquam agant, Deus non permittit, cuius prouidentia fit, quod ad nos redeant; nostris rebus interfint; nos mole-
stare possint.

Si subsidium ipsis nullum potest afferri; ex ipsorum ne hoc
est conditione, quæ postulet, ut errent solùm, & uiuentibus mole-
sti sint? an ex uiuentium inpotentia, quibus facultas, ut subsidium
præstare valeant, negata est? Prius illorum conditio non postulat:
sed potius ut certis, definitisque locis, quas meruerunt, pœnas lu-
ant, id quæ in assumptis corporibus, quibus illæ nequaquam debentur;
sed in se ipsis, quæ causa peccatorum fuerunt. Si verò facultas
illa uiuentibus diuinitus concessa est, ut ab *immundorum* Spirituum
molestia se vindicare valeant; negata erit, quæ se ab *humanorum* Spi-
rituum molestia liberent?

Vnum quoddam corpus est Ecclesia, cuius caput est Christus.
vno igitur erit, & membrorum inter se, & cum suo capite Christo.
quoniam, ut pulchrè Apostolus loquitur 1. Corinth. 12. *pro inuicem
solicita sunt membra, & si quid vnum membrum patitur, compatiuntur om-
nia.* At defuncti iusti, qui nobis molesti sunt, huius corporis mem-
bra quædam sunt, atque nexibus fidei, Spei atque charitatis nobis-
cum colligati: (neque enim inquit B. Augustinus lib. 20. de ciui-
tate Dei, cap. 9. *priorum anime defunctorum ab Ecclesia, quæ regnum est
Christi, separantur*) possumus igitur ipsis compati: possumus auxili-
ari: possumus miseriam ipsorum subleuare.

Sanctus Ephem Syrus, cum iam moriturus esset, & uiuentium
pro se postularet suffragia, pulchrè ostendit defunctos uiuentium
suffragiis iuuari, duplici similitudine. *Videris, inquit, exemplum ex
particulis Dei creaturis: veluti in fœtu vitis. Vna acerba in agro, & vi-
num quod in dolijs positum est. quando igitur acenus in vite viger, tunc de
stius suo mouebitur, quod est immobile in domo. Vinum (subiungit) mei si-
militudine intelligitur. Capa etiam, quæ posita est in agro, cum tempore suo vires-
cere incaperit, arida quæ in domo est germinat. Si igitur rerum fœtus sic in-
ter se consentiunt, quando magis mortui in memorys vestrarum oblationum
oblectentur?*

Cum mortui possint prodesse mortuis, ut suo exemplo docent E-
lisæus atq; Abraham; quorum hic Lazarum sinu suo excepit; Lu-
cæ 16. ille mortuum excitauit. 4. Reg. 13. Cum viui viuis, quemad-
modum apostolus insinuat, dum vult alterum alterius onera portare,
Gal. 6. Cum mortui viuis, ut defuncti Onias atque Hieremias pro-
bant, dum pro Israelitarum orant populo, 2. Mach. 15. quidni viui
poterunt prodesse mortuis?

10. Ad Ephes. 5. cap. vult nos Apostolus ambulare in dilectione, sicut Christus dilexit nos, qui tradidit semetipsum pro nobis. At Christus multis modis dilectionem suam demonstravit. *Viuens in terris profuit viuentibus.* Nam præterquam quòd corporis sanitatem pluribus restituit, etiam à peccatis absoluit Magdalenam, Lucæ 7. Paralyticum, Matth. 9. Zachæum, Lucæ 19. Petram, Lucæ 22. Latronem, Lucæ 23. Idem *mortuus profuit mortuis;* descensu suo ad inferos, quo plurimos soluit ab inferni doloribus, Actu. 2. ut illos præteream, quos ad vitam reuocauit, & quorum aperuit sepulchra, Matth. ultimo. Idem *mortuus profuit viuis.* morte liquidem vitam nobis promeruit sempiternam: & iam noster pro nobis apud cælestem Patrem in cælis non desinit esse aduocatus atque patronus. Denique & *uiuens profuit mortuis:* quando nunc puellam in domo, Matth. 9. nunc adolescentem in via, Lucæ 7. nunc Lazarum in sepulchro ad vitam reuocauit. Et nos igitur viuui, ad Christi exemplum, quod Apostolus postulat, non tantum viuui, sed & mortuis, possumus, si non debemus, dilectionis argumenta exhibere, atq; ipsorū necessitatibus, quas patiuntur, subuenire.

11. *Amici nostri sunt dicti Spiritus.* Nihil mali cupiunt viuentibus: quin potius cupiunt bona omnia. Tantum igitur abest, ut frustra molesti esse velint, ut potius de molestiis nobis inferendis nihil cogitarent, nisi spes subsidij certa ipsis esset proposita.

12. Pluribus ad hanc rem confirmandam opus non est. ipsa, quæ hic suppetunt exempla magnam fidem faciunt; *exempla,* inquam, illorum, qui ad viuos redierunt, sua desideria verbis atque rebus aperuerunt, & se viuentium opera adiutos fuisse, magna grati animi significatione, testati sunt. Gregorius Magnus, vrbis & orbis sanctissimus Pontifex, refert (4. Dialog. cap. 40.) animam Paschasis, quæ in Thermis Puteolanis apparuit S. Germano; ipsius Germani precibus esse liberatam. Alter Gregorius Turonensis, lib. de Gloria Confessorum, cap. 5. docet, sanctam quandam Virginem, nomine Vitalianam, iam defunctam, significasse S. Martino, se ob leue quoddam peccatum purgatorio igne expiari, à quo eiusdem precibus sit erepta. De S. Seuerino testatur Petrus Damianus, in Epist. ad Desiderium, quòd post mortem cuidam presbytero, eiusdem cum Seuerino Ecclesiæ, apparuerit; significari quæ se ob horas Canonicas non suis temporibus recitatas, sustinuisse pœnas purgatorias, & tandem beatorum collegio associatum. In vita S. Malachiæ scribit Sanctissimus Bernardus sororem precibus sancti, à pœnis purgatoriis liberatam, à quibus, ut eius precibus

inter-

interuenientibus liberaretur, aliquoties ante, per visum admone-
ri Sanctus vir videbatur. De Bernardo verò scribit VVilhelmus
Abbas, cap. 10. lib. de vita Bernardi, eiusdem precibus adiutum
quendam, & societate sanctorum in cœlo adiunctum, qui iam an-
num integrum pœnas easdem purgatorias sustinuerat. Et Arnul-
phus presbyter quidam S. Remberto, archiepiscopo Bremensi
apparuit; seque ieiunio quadraginta dierum, quod ille pro ipso,
atque ab ipso rogatus, persoluerat, pœnis se solutum, & felicitate
Sanctorum donatum testatus est. Surius Tomo 1. Sanctorum. O-
mitto alios plures, quorum mentio fit capitibus 75. 76. 78. &c.

CAP. LXXII.

*Multis, magnisque de causis conuenire, ut purgan-
dis Spiritibus viui succurrant, quando excita-
tis molestiis ipsorum auxilia postulant.*

Conditionem purgandorum Spirituum exposuimus, 1.
quidque molestia sua quærant: nunc quamuis libertas à
molestiis, quam expetimus, nos per se urgere possit, vt
iis subueniamus, & libertate fruamur; non tamen sola illa mouere
debet. plurimæ causæ sunt, & grauissimæ; quæ, vt his Spiritibus,
quibuscunque possumus modis, subueniamus, nos impellunt.

Et aliæ quidem ab ipsis Spiritibus sumuntur: aliæ ex nostra 2.
viuentium persona: aliæ ex malis, quæ Spiritus illi patiuntur: aliæ
ex diuina prouidètia: aliæ ab exemplo Maiorū: aliæ ex ratione ho-
nestatis: aliæ ex fructibus, qui cū hoc pietatis studio sunt cōiuncti.

Spirituum illa conditio est, vt omnino misericordia digni sint, & 3.
omnibus modis opera nostra debeant iuuari. Neque enim aut Dei,
aut illorum viuentium sunt hostes: quinimò Deum diligunt su-
per omnia nihilque eius honore prius habent: hominum verò & di-
ligunt, & expetunt, & quibus modis possunt, promouent salutem
atque incolumitatem. Qui igitur digni sunt beueficio; indigne il-
lo priuabuntur.

Summa eorum est necessitas Nam & grauissimè plectuntur, & de- 4.
cretas pœnas, nisi aliunde subleuentur, vsque ad nouissimum qua-
drantem dependere compelluntur. Vnde & dici solet huiusmodi,
extrema necessitate premi. Nec malè. Pauper est enim, qui parū ha-
bet. Pauperior, qui nihil habet. Adhuc inferior, qui nihil habet,
nec quæstum vllum, vlla omnino ex re, facere potest. At omnium
est miserimus, qui nihil in bonis habet; & nihil quicquā amplius
lucrari

lucrari potest: & multa præterea debet; & eius seueritatis creditorem sustinet, qui dilationem nullam, nullas concedit inducias; sed seuerissimè illud vsurpat: *si non habet in are; luat in pelle*. At hæc conditio est Spirituum horum, qui ad nos redeunt.

5. Quid, quod vel hoc nomine nostra suffragia opemque mereantur, quod in pœnis constituti, *pro nostra salute sint solliciti, illamque Deo suis orationibus commendent?* dignique sint nostra oratione, qui nos dignos censent sua oratione? Scio esse, qui hoc inficientur; verum vtrum bene, vehementer dubito. Quid quaeso, cur minus pro nobis orent impedit? An quia Deum nondum vident? At orabant olim pro Iudæorum gente Onias atque Ieremias, 2. Machab. cap. vltimo; qui nec ipsi Deum videbant. An quia longè inferioris conditionis sunt viuentibus? Verum hoc nihil impedit. quia etiam minimus quisque sine crimine, imò cum laude orat pro summis Ecclesiæ capitibus. An quia grauitas suppliciorum, quæ patiuntur, sic mentem occupat, vt omnem de aliis rebus cogitandi occasionem adimat? At epulo in inferno maiora tormenta sustinebat; qui tamen pro fratribus orabat Luca 16. Et in maximis tormentis constituti Martyres, pro aliorum salute fuerunt solliciti; quemadmodum suo exemplo docet B. Stephanus, Actuum 7. Non est illa suppliciorum pœnarumque, quas defuncti patiuntur, acerbitas; vt vel rationis vsu impediunt, vel pium voluntatis affectum perturbet, quemadmodum vel ipsa, quam pro se faciunt, oratio demonstrat.

6. Nos ipsos penitus introspeciamus. *ex nobis quid illis debeamus, intelligemus.* Membra quædam sumus illius corporis, cuius caput Christus est. an soli? Nequaquam. Et illi sunt eiusdem corporis membra, qui in cælo cum Christo regnant, & qui alicubi purgatoris pœnis, ob defectus, quos commiserunt, expiantur. Quod igitur membrorum in nostro corpore officium erga se mutuo, natura docente, discimus, id iis præstemus, qui eiusdem corporis, sub Christo Capite, sunt membra. Quid illud? *Compatimur sibi mutuo*, inquit Apostolus, *membra*: vicissim aliorum, qua possunt, ratione, miseriam subleuant. Quidni igitur purgandis spiritibus subueniamus?

7. *Mala, quæ patiuntur hi Spiritus*, etiam nos impellere debent ad hoc officium ipsis præstandum. Tanta enim ab iis, qui partim viderunt, partim experti sunt, ea quorundam esse prædicantur, vt humana oratio illorum magnitudinem assequi nequeat. *Illum transitorium ignem*, inquit B. Gregorius in Psal. 3. Pœnitentialem,

omni

omni tribulatione presentis existimo intolerabiliorem. Et B. Augustinus in Psalm 37. *Quamuis, inquit, Salvi fiant per ignem; grauior tamen ille ignis erit, quam quidquid potest homo pati in hac vita.* Et Beda in eodem Psal. nulla putat esse supplicia Martyrum, vellatronum cum purgatorijs pœnis conferenda. similia docent Anselmus in 1. Corin. 3. & D. Bernardus, sermone de obitu Humberti. Igitur si in hac vita mortali naturaliter cōdonamus reis, alioquin nobis infestis, in quos publica iustitia seuerius animaduertit, vel cani quoque vel alteri bestiz indignius tractatæ; magna nos ratio vrget, vt Spiritibus illis magno spiritus affectu compatiatur, operamque, quam à nobis efflagitant, fideliter impertiamur.

His accedit, quod hoc officij genere diuina voluntati satisfieri credi debeat. Cū enim non nisi singulari diuinæ prouidentiz consilio Spiritus ad viuos redeant, & hoc fine, vt viuentium subsidia impetrent, atque à pœnis, quas sustinent grauissimas, eripiantur, redeant: an non, qui ipsorum miseretur, diuinæ voluntati satisfacere credi potest?

Maiores studium hinc multis & magnis argumentis se prodit, & nos vrget. Res luce meridiana clarior est. tantoque plus ponderis, apud nos, habere debet; quanto iam pauciores sunt, qui Maiorum exemplis insistant. Nam etsi sectæ admodum inter se sint dissectæ; ad vnum tamen omnes in defunctorum pernitiem conspirasseprehenduntur; nec qui, quam pœsidij defunctis impertiuntur; nec alios pacatè impartiri sinunt.

Virtutum etiam officia (in quibus honestatis ratio consistit) hic plurima concurrunt. fidei, quod contra nostrorum temporum Hæreticos, purgatorias pœnas, rebus ipsis, testemur. Spei, quam de diuina clementia hinc concipimus, & nostra opera aliis pro futura confidimus. charitatis, quam hoc officij genere proximis, maximè indigentibus, impendimus. deniq; aliarum quarumcunq; virtutum, quarum opera defunctorum causa suspicimus.

Quantus verò, ex his, ad nos fructus? sed præter illum, insignis quoque retributionis spes excitari potest. Omnino nobis polliceri possumus, quod quam vicem viui nos mortuis; eandem nobis mortuis viui sint præstituri, secundum illud: *Qua mensura mensi fuerit, remerietur vobis.* Lucæ 6. Vt interim taceam, quod hac re etiam eos nobis mirè deuinciamus, pro quibus suffragia facimus; & sperare possimus, quod nos cōmendatissimos habituri sint in cælis, quibus vt à supplicijs eriperentur, authores fuimus in terris.

12. Possent pro hoc argumento Sanctorum Patrum plures proferre sententias. Sed pro omnibus vna suffecerit D. Augustini, qui in lib. de Cura pro Mortuis, cap. 4. sic loquitur: *Non sunt pretermittenda supplicationes pro Spiritibus mortuorum; quas faciendas pro omnibus in Christiana & Catholica societate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumque, sub generali commemoratione suscepit Ecclesia: ut quibus ad ista defunt parentes, aut filij, aut quicumque cognati, vel amici; ab vna ijs exhibeatur pia matre communi.* Ita Augustinus.

13. Forsitan negatur fieri posse, ut vnus alterius in se onus suscipiat, & quas alius pro meritis est, liberè pœnas sustineat. At negare hoc non debet Christianus homo. Quemadmodum in naturalibus pes non sua tantum; sed oculorum quoque causa, munere suo fungitur: nec rursus, quod oculi vident, id ad illorum propriam, sed ad communem membrorum omnium vtilitatem referendum est, nec denique quod in familia ritè instituta vnusquisque industria sua conficit; istud velut peculium in proprium commodum seorsum seponit; sed in communem omnium vsum, in medium adducit; ita in Ecclesia quoque mystica membra sibi inuicem deseruiunt, mutuasque sibi inuicem operas præstant.

14. Agnuit hoc optimè Sanctissimus Paulus. Vnde ad Rom. 15. bona à Iudæis conuersis facta docet profuisse Gentibus. Si, inquit, *Spiritualium eorum Participes facta sunt gentes; debent & in carnalibus ministrare ijs.* Et ipse, veluti communis omnium fidelium præceptor, & Doctor Gentium, per peccationes suas docet aliis prodesse. *Gaudeo, inquit ad Coloss. 1. in passionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ defunxi passionibus Christi in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia.* Denique ad similia studia hortatur Ephesios, & in Ephesijs Christianos omnes. *Estote, inquit cap. 5. imitatores Dei sicut filij obæ ijs mi. & ambulate in dilectione, sicut Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis.* Vult dicere: Quemadmodum mystici corporis caput, Christus Iesus, ardenti charitate motus, pro membris suis semetipsum tradidit; ita vnumquodque eiusdem membrum, pro altero sese tradat, oportet.

15. Pronior est Deus ad miserandum, & pro merito pœnam condonandum; quàm ad condemnandum, vel puniendum. *Misericordia eius super omnia opera eius.* Psal. 144. *Magnificata est, inquit idem Propheta, Psal. 56 vsq. ad cælos misericordia tua & vsq. ad nubes (quæ infra cælum sunt) veritas (& iustitia) tua.* Sed exploratum est eundem non ob propria tantum, sed etiam ob aliena flagitia, multos sæpe calamitatibus inuoluisse, & inuolueret quotidie. Ob pecca-

eum *Dauid*, septuaginta Iudæorum milia pestilentia extinxit; 2. *Reg.* 24. Ob vnus *Acham* sacrilegium tria eiusdem populi milia in fœdam fugam conuertit; *Iosue* 7. Ob vnus *Iona* fugam nautas cū cæteris vectoribus multum diuque tempestate iactauit; *Ionæ* 1. Ob *Pharisaorum* in Christum peccatum, totam Iudæorum gentem innumeris cladibus oppressit, &c. Si ergo Deus Opt. Max. hæc atque similia mala irrogat infanti propter alterius scelera; cur poenam temporariam iusto, vel etiam iniusto propter vltionem alterius satisfactionem non condonet?

Ob insignem *Abrahæ* pietatem pepercit Deus *Loth* & *Abimelech*; *Genes.* 19. & 20 paratumque se declarat ob decem tantum iustos, omnibus *Sodomitis* & *Gomorrhæis*, eorumque vicinis parcere: *Genes.* 18. Ob insignem *Dauidis* religionem pepercit *Salomoni*; 3. *Reg.* 11. Propter *Apostoli Pauli* charitatem ducentis naufragis animabus; *Actuum* 28. Propter *Moyſi* intercessionem toti *Israëli*; *Exodi* 32. Propter offerentium fidem *Paralytico* vtriusque hominis sanitatem præstitit; *Matth.* 9. Denique, ipse inquit, *Ezech.* 22. quaſui virum, quæ interponeret sepem, & staret oppositus contra me, pro terra, ne dissiparet eam. Cū hæc igitur Dei beneficia admittantur; cur negatur eius beneuolentia, in temporalium poenarum, quas alij pro aliis in se suscipiunt, condonatione? Cur negatur piæ defunctorum viuentes posse in se onera suscipere? pro iisdemque satisfacere? Quantum possint proborum, sanctorumque hominum meritis, pulchrè ostendit *B. Chrysostomus* homilia 2. in *Psal.* 50. Sanctus *Dauid*, inquit, non solum cū in corpore esset, placuit Deo; sed & post mortem suam viuus inuenitur præstitisse solarium. Contigit namque *Ezechia* Regi, inimicas in temporibus Iudæorum gentes circumuallasse *Hierosolymam*. Et cū esset *Ezechias* iustus vir rogauit Deum: & prostratus lachrymis deprecabatur, vltionem de aduersarij postulans. Venit ad eum *Isaias* Propheeta & dicit: Ne putaret ille, quia iustitia sua exauditus est. Et certè iam defecerat *Dauid*, & habebat multos annos requiescens. Quid ergo dicit ei? Protegam hanc ciuitatem propter me, & propter *Dauid* seruum meum. *Dauid* mortuus est, & merita eius vigent. Ita *Chrysostomus*. Hinc optimè Sanctissimus Pontifex *Leo*, *Sermo.* 3. de ieiunio septimi mensis: *Apostolorum*, inquit, meritis & orationibus confidimus nobis per omnia misericordiam Dei nostri esse præstandam.

Quid igitur est, quæret aliquis, quod ab *Apostolo* dicitur, ad *Galat.* 6. vnusquisq; onus suum portabit? Quæro ego quid sit quod idè *Apostolo.*

Apostolus, eodem loco; velit alterum alterius onera portare? Forfitan sibi contrarius Apostolus? aut est apud ipsum, Est & non? *Fidelis Deus* (.i. testor Deum) inquit 2. Corinth. 1. *Sermo u. ster*, qui fit ad vos, non est in ipso Est, & Non. Sunt igitur, qui dicant, de iis loqui Apostolum; qui sine pœnitentia ex hac vita discedunt, quorum onus aliorum nullus in se suscipiet, sed ipsi quas meruerunt pœnas æternas persoluent. *Vnusquisque*, inquit in hunc locum Anselmus. *grauabitur propria conscientia peccatorum. Sed & illi, qui purgatoriis pœnis expiantur, onus suum portant; quia nihil recipiunt, quod non gesserunt in corpore. Id enim meruerunt perseuerando in fide & charitate usque ad mortem, ut etiam post mortem aliorum opera possent iuari. Eodem modo responsum fit illi, ad Rom. 2. Reddet unicuique iuxta opera sua. Et illi ad Galat. 6. Quae seminauerit homo, hac & metet.*

18. Hæc D. Augustini sententia est, lib. de Cura pro mortuis gerenda cap. 1. ubi sic loquitur: *Cum hæc ita sint (quod scilicet mortui per alios iuuentur) quomodo huic opinioni contrarium non sit, quod dicit Apostolus (2. Corinth. 5. omnes enim astabimus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea, quæ per corpus gessit, siue bonum, siue malum, non te satius videre significas. Hæc quidem Apostolica sententia ante mortem admonet fieri, quod post prodesse post mortem: non tunc, quando iam recipiendum est, quod quisque gesserit ante mortem. Verum hæc ita soluitur quaestio. quoniam quodam vitæ genere acquiratur, dum in hoc corpore uiuitur; ut aliquid adiuuent ista defunctos: ac per hoc secundum ea, quæ per corpus gesserunt, eis quæ post corpus religiose, pro illis facta fuerunt, adiuuantur. Sunt enim quos nihil omnino adiuuant ista; siue pro his fiant, quorum tam mala sunt merita, ut neq. talibus digni sint adiuuari: siue pro his fiant, quorum tam bona; ut talibus non indigeant adiumentis. Genere igitur vitæ, quod gessit quisque per corpus, efficitur, ut profint, vel non profint, quæcumq. pro illis piè fiunt, cum reliquerit corpus. Nam meritum, per quod ista profint, si nullum comparatum est in hac vitæ, frustra quaritur post hanc vitæ. Ita fit, ut neque inaniter Ecclesia, vel suorum cura pro defunctis, quod potuerit religionis impendat: & tamen ferat unusquisque secundum ea, quæ per corpus gessit.*

Hactenus Augustinus.

CAP

CAP. LXXIII.

Modos, quibus à molestia Daemonum infesta loca liberantur, non prodesse ad illas molestias tollendas, quæ à bonis hominum Spiritibus afferuntur.

Demonstratum est esse Spiritus purgandos, & posse iuari, & merito esse viventium opera iuandos. sequitur doceamus, quo modo iuuentur. Et si generatim loquamur, hic duplex esse videtur, quemadmodum duplex est, quo à pauperum & mendicorum (ad quorum conditionem hos Spiritus accedere diximus) molestia contingit liberari. Vnus durus est, & inhumanus: alter humanus, & Christiano homine dignus. Ille apud pauperes accidit, nunc simplici eleemosynæ negatione; nunc verbis asperioribus; nunc etiam inflictis & intentatis verberibus: hic eleemosynæ erogatione, aut condolentis, & iuare desiderantis animi significatione.

Vtroque horum, contra Purgandorum Spirituum molestias, agi potest: sed priori agere inhumanum; posteriori ut agatur, postulat, ut diximus, officium hominis Christiani. Quis probet, ut cum amicis agatur durius? amicis, inquam, quibus quod petitur, sine nostro detrimento, imò cum magno emolumento, præstare possumus?

Hinc est, quod *ratio*, qua nos ab horum Spirituum molestia liberamus hoc primum, à priori illa differat; quod cum his Spiritibus *amicè*; non, ut cum illis, hostiliter agendum sit.

Differt deinde, quod *quibus* præfidiis contra molestias infestantium Dæmonum agimus; illis *contra molestias*, quæ ab his Spiritibus afferuntur, depugnandum non sit. hostilia illa atque aduersaria sunt arma. contra hostes & aduersarios, illorum proprius est vsus: at hostes non sunt hi, qui apparent Spiritus, & quamuis molesti sint, non tamen molesti esse cupiunt: Molestia, quæ afferri videtur, solum subsidij est humilis postulatio.

Et quo, ex omnibus iam dictis, armorum genere cum iis agendum? Crucene; an Reliquiis? Rebus consecratis, an Exorcismis? an Oratione, quali oppugnantur, & ædibus, aliisque locis proscribuntur Demones?

6. Adhibentur contra malignos Spiritus *Cruces*, quòd illas ferre nequeant. at *Cruces* hi Spiritus non horrent. in illis gloriatur cum sanctissimo Paulo: per illas se, à peccatis, Dæmonumque potestate sciunt ereptos: per illas habere ingressum in vitam æternam.
7. Adhibentur contra illos *Reliquia*. An his terrentur purgandi Spiritus? has fugiunt? pignora sociorum? qui sub iisdem, cum ipsis, vexillis militârunt? quorum mox sperant se posse perfrui consortio?
8. Adhibentur contra eosdem *Res consecrata*. Nec has reformidant nostri Spiritus. Benedictis rebus recreantur, qui gratissimam illam aliquando vocem; *Venite benedicti Patris &c. Matth. 25.* cum summa sua audituri sunt voluptate?
9. *Exorcismos* fortè, quos ferre nequeunt Dæmones, ipsi reformidant? Non reformidant: propterea, quòd exorcismi iis rebus consent, quæ nec his Spiritibus exosæ sunt; nec Spiritus hos molestia afficere possunt.
10. *Oratio* denique, qua *Domus*; siue loca consecrantur, & qua Spiritibus accessus interdicitur, hos Spiritus non attingit. Ipsa hoc docet *Orationis* forma; vt quæ non bonorum, sed malorum Spirituum meminit. Quòd si alia aliqua ad Deum dirigitur; vel solùm malorum Spirituum petit, vel solùm petere debet exitium.
11. Quæ cum ita sint, probari non debet eorum consuetudo, qui, vbi ad Spiritibus infestas ædes liberandas vocantur, mox ad *Exorcismos* confugiunt: Spiritus adiurant; & in Christi sanctissimæque Trinitatis nomine discessum imperant. Quid si hominum purgandi sint Spiritus, qui molesti sunt? hos contra quid hæc arma, atque machinæ? Quemadmodum imprudenter agunt, qui pro quibusvis Spiritibus orationes Deo offerunt; ita, qui quosvis *Exorcismis* aggrediuntur. Cognoscendi prius Spiritus antequam de modis, quibus ab ipsorum molestia liberemur, cogitemus. Verùm de hoc aliàs.
12. Quòd si quando Spiritus purgandi, post hos adhibitos infestis locis *modos*, molestare desinunt: non hoc ipsis *modis* tribuendum est, sed Spirituum voluntati: qui cum subsidium ex molestia nullum sperent, frustra molesti esse nolunt: quemadmodum nec diuitibus illis molesti sunt pauperes, à quibus stipem nullam expectant. Sed *modos*, quibus non tam profligantur, quam iunguntur, inquiramus, & discutiamus.

PARS TERTIA.
CAP. LXXIIII.

De variis modis, quibus à molestia purgandorum
Spirituum contingit liberari: Et de mul-
tiplici modorum differentia.

Sanctissimus Ecclesie Doctor Augustinus, Sermone 34. de verbis Apostoli, triam meminit, quibus, ut à purgatoriiis pœnis Spiritus, ita à purgandorum Spirituum molestia viuentes liberantur. *Orationibus*, inquit, *Sanctorum Ecclesia, salutaris sacrificio. & eleemosynis, quæ pro eorum Spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adiuuari, ut cum ijs misericordius agatur à Domino, quàm eorum peccata meruerunt. Hoc enim à Patribus, id est, Apostolis traditum vniuersa obseruat Ecclesia.*

Tribus his quartum adiungit B. Gregorius, *ieiunium* scilicet, quemadmodum sacri docent Canones (13. q. 2.) *Anima*, inquit, *defunctorum quatuor modis soluntur: aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus sanctorum, aut charorum eleemosynis, aut ieiunio cognatorum.* Eadem ad verbum repetit Iuo Carnotensis Episcopus, lib. 5. cap. 124. Eorundem quoq; mentio fit in vita Remigij Episcopi Rhemenfis per Hincmarum scripta.

Dicitis adiungit *alieni Restitutionem* S. Brigida, libro 6. Reuelationum. fortè idcirco, quod defunctorum quidam ad viuos dicantur rediisse, ipsosque admonuisse; ut quæ habuerunt viui, & non restituerant, veris Dominis restituerent. fortè etiam, quod ex Sancto Augustino didicisset, *non dimitti peccatum, nisi restituatur ablatum.* Sunt qui etiam *Peregrinationes* postulant, quod hæ à quibusdam Spiritibus expetite legantur. Et in vita Rhemenfis Episcopi Remigij adduntur *Lachryme.* Et à Beato Athanasio *Oleum* atque *Cera*, quemadmodum videre est in oratione de his, qui dormierunt.

Alij alios modos adiungunt. & quidam omnia, in vniuersum, *pietatis officia.* Nec malè forsitan. Cùm enim viuorum opera quæcunque viuis prodesse possint, propter coniunctionem, quæ inter ipsos est, tanquam diuersorum sub vno Capite membrorum; quidni viuorum etiam mortuis prodesse; cùm & illi, B. August. teste, *eiusdem corporis viua sint membra?*

Sed siue tres modi sint, siue 4. siue etiam plures; dubium non est à molestia Spirituum liberari viuentes illis ipsis, si leuamen pœnarum Spiritibus in sua miseria, his afferri potest. Quæcunque enim

enim hisce Spiritibus ad leuamen peenarum proficiunt; eadem molestias, quæ à Spiritibus afferuntur, tollunt.

6. Vtrum verò leuamen adferant, posterius discutiendum est, cum singulos persequemur; id certum est egregiarum ipsos virtutum esse exercitia. *Oratio* actus religionis est, quemadmodum & *Sacrificium Missæ*, & usus *cereorum*. *Eleemosyna* misericordiæ. *Ieiunium* cum *fletu* temporantiæ. *alieni Restitutio* iustitiæ, quemadmodum & *Peregrinationum* persolutio. Omnes, quatenus ob miseriam Spirituum subleuandam suscipiuntur, officia præstantissimæ charitatis.

7. Itaque magnum est inter ipsos discrimen. Quamuis enim ab vna Charitate omnes possint imperari; in se tamen propriarum virtutum sunt officia. Sed & præter hanc, aliæ sunt inter ipsos differentiæ, quas vbi breuiter iudicauerimus, caput hoc erit concludendum.

8. Quidam igitur tales sunt, vt intermitteri sine crimine non possint: in quorū genere est *alieni Restitutio*, & quæ ex voto suscipienda est *Peregrinatio*. Alij, quemadmodum cum laude suscipiuntur, ita sine culpa ferè omittuntur, quocirca hi ad opera *Supererogationis*, quæ vocantur, referuntur; *alieni Restitutio* non item, quemadmodum nec persolutio *voti Peregrinationis*.

9. Rursus inter priores illos alij immiditatè tendunt in Deum vt *Oratio*, *Cerei* atque *Sacrificium*. Alij faciunt ad proximi miseriam subleuandam; vt *Eleemosyna*. Alij ad corpus spiritui subiiciendum; vt *Ieiunium*, atque *lachryma*, quæ in carnis afflictione posita sunt.

10. Ex hoc quarta differentia petitur, quæ ad triplicia hominis bona ordinem dicit. *Eleemosyna* liquidem cum usu *luminum*, bonorum externorum est. *Ieiunium* cum *fletu* corporis. *Oratio* animæ. *Sacrificium* ferè omnium.

11. Præterea quidam ex dictis modis, sunt communes pluribus; quidam paucioribus. *Eleemosynam* soli, quibus bona sunt fortunæ, possunt præstare, quemadmodum & *Cereos* accendere. *Sacrificium* *Missæ* soli sacerdotes. *Ieiunium* est difficile afflictis viribus. *Oratio* cum *lachrymis* communis omnibus.

12. Denique, quidam horum modorum postulant operantium probitatem: quidam non item. Prioris generis sunt *Eleemosyna*, atque *Ieiunium*; posterioris *Sacrificium* *Missæ*, atque *Oratio*; illa maxime, quæ non privato studio, sed in Ecclesiæ persona offertur. Sed de his suis locis plura.

CAP.

Oratione iuuari pie defunctorum Spiritus, qui uiuentibus quandoque sunt molesti: uerumtamen aliter iustorum, aliter improborum oratione.

 Ratione purgandos Spiritus iuuari, Catholicorum omnium sensus est, & consensus quem etsi non uerbis testarentur; rebus ipsis tamen frequentissime declarant. Quoties pro defunctis orant? Tremenda mysteria in Ecclesia nunquam celebrantur; nisi defunctorum quoque, qui nos precesserunt, & cum signo fidei in Domino obierunt, fiat commemoratio. Horæ Canonice nunquam à personis Ecclesiasticis recitantur, aut decantantur; nisi & fidelium animabus defunctorum pax à Deo petatur. Nunquam è mensa surgitur; nisi & Deus rogetur, ut requiem aeternam uelit dare defunctis. Cemiteria si quando transire contingit; pia fidelium defunctorum est memoria. Si sermo de defunctis incidat; diuinam simul ipsis consolationem optamus. Si quem ex uita migrasse audiamus; ut anima ipsius bene uelit Deus, precamur. omitto his similia plurima.

Et hæc quidem Catholici faciunt quotidie. Quid olim Maiores? Idem prorsus. Pro omnibus, inquit Cyrillus Hierosolymitanus, Catechesi 5. Mystag. oramus, qui inter nos uita functi sunt. Procubuit Theodosius Iunior ad Reliquias S. Ioannis Chrylostomi, & pro animabus parentum suorum Archadij & Eudoxie, iam defunctorum supplicauit, teste Theodoro, lib. 5. histor. cap. 26. Constantinus Magnus, ut habet Eusebius lib. 4. in uita eius, uoluit sepeliri in celebri templo; ut multarum mortuus Orationum fieret particeps. Iosaphat, ut Damascenus habet, in eius uita, in hunc modum, pro patre suo orauit: Colloca eum in locum refrigerij, in loco quietis, & ne memineris iniquitatum eius antiquarum. De Macario sic scribit Palladius. Pro consuetudine sua, pro defunctis Preces fundebat Macarius. De Theodoro Siceorum Archimandrita refert, in eius uita, Gregorius Presbyter, quod pro defuncta matris salute Deo supplicarit. apud Surium, Tomo 2. Seruiunt pro hoc argumento nobis illi, qui uiuorum Orationes pro defunctis expetiuerunt. ut sunt Ephrem Syrus, qui pro se mortuo expetiijt fieri preces: quemadmodum ex eius Testamento clarum est, apud Surium, Tom. 1. Eduardus Rex Anglorum;

qui testis Alredo, in eius vita *easdem sibi mortuo cupiuit impendi* S. Eusebia; quæ *has sibi voluit præstari à suæ professionis sacris Virginitibus*; vt in eius vita refert Metaphrastes. Euphrasia vxor Antigoni, viri diuissimi Constantinopolis, tempore Theodosij; quæ *se & maritum defunctum voluit esse commendatos precibus Euphrasia iunioris, filia*; sicut clarum est in eius vita, apud Surium Tom. 2. s. Kune Gundis Imperatrix; quæ Congregationi in Contugia scripsit, *vt animam mariti defuncti, Henrici Imperatoris Deo commendarent, & Orationis alimonia reficerent*. Surius Tom. 2. in eius vita. B. Paulinus Nolanus, Epist. 5. ad Delphinum Episcopum; *cuius Orationibus animam fratris sui commendat*. Eandem commendat Epist. 6. ad Aman dum, eidem Amando Episcopo.

3. Ethi tempore legis gratiæ vixerunt. Quid illi, qui hanc præcesserunt? Et illi idem præstiterunt; & tam Maioribus nostris, quàm nobis exemplum, quod sequamur, præbuerunt. Id vel solus egregiè demonstrat Iudas ille Machabæus, quem hoc nomine cõmendant sacre literæ. cuius post factum, hæc oratio subiungitur: *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*. 2. Machab. 12.

4. Nec exemplo Maiorum tantum hæc mouentur Catholici; etiam sequuntur eorundem doctrinam. Clemens Apostolorum discipulus sic habet, Epist. 1. *Oportet diligenter Orare pro mortuis. Si voluerimus*, inquit B. Chrysostomus, Hom. 21. in Acta, *mortuo leue facere, Preces pro illo faciamus continuas*. Et Hom. 41. in priorem ad Corinth. *Iuuetur mortuus non lachrymis, sed Precibus, supplicationibus, elemosynis*. Et infra: *Ne fatigemur mortuis auxilium ferre, Preces pro illis offerentes*. Ambrosij hæc est sententia, lib. 2. Epist. 8. ad Faustinum, de obitu sororis: *Non tam deplorandam, quàm prosequendam Orationibus reor; nec mœstificandam lachrymis, sed oblationibus animam eius Domino commendandam*.

5. Sed neque si vel Exemplis essent destituti, vel Maiorum vocem non audiissent, dubitare possent, *Oratione purgandos Spiritus iuuari? Quid non potest Oratio? apud Deum præsertim, in cuius potestate sunt, de quibus nostra Disputatio est, spiritus? pro cuius voluntate expiantur?*

6. Dubium igitur non est, *Oratione Spiritus purgandos iuuari posse*. Quid si adiutos doceamus? Seruiunt hæc nobis superius recensiti Germanus atque Martinus Episcopi; Malachias atque Bernardus Abbates: quorum primus animam Paschasij teste Greg. lib. 4. Dial.

Dial. cap. 40. alter Vitalianam Virginem, vt habet Greg. Turon. lib. de Gloria Conf. cap. 15. tertius sororem, quemadmodum de eodem scribens refert Bernardus, quartus Monachum, vt in eius vita cap. 10. VVilhelmus Abbas ex purgatoriis pœnis *Oratione* liberauit.

Adiicimus dictis S. Elisabetham Regis Hungariæ filiam. Huic dormienti (vt in eius vita scribit Iacobus Montanus, apud Surium Tom. 6.) matris umbra visa est obuerfari, lugubriq; vultu, & flexis poplitibus orare, sui quamprimum miseretur. ob vitam enim negligentius actam igne se pœnas soluere: moxq; hoc viso expurgatæ, ac post effusas ad Deum *Preces*, lachrymasq; denuò in soporem depressæ, iterum apparere, ac immortales gratias agere, pro matura liberatione: dicereq; tanti apud Deum *Preces* eius reputari, vt tam vita functis, quàm iis, qui adhuc superessent, subuenire auxilio possit. Ita Montanus. Addimus Anglorum Regis sororem virginem integerrimam, Tettam: quæ virgini sorori defunctæ, & ob nonnullas peccatorum labeculas, pœnas adhuc luenti, veniã *oratione* obtinuit. Argumento fuit ipsius tumuli terra, quæ subsederat; & rursus assurrexerat, hiatumque inanem replebat. Hoc Rudolphus Rabani discipulus, lib. de S. Charitate.

Cæterum, quamuis *Oratio* his Spiritibus proficit, non *omnis* tamen æquales habet vires. Alia alia est præstantior. Vna alia plus iuuat, Quæ enim ab iis, qui in Christi sunt gratia, proficiscitur, longè est præstantissima; propterea, quod non solum vim habeat *impetrandi*, verùm etiam *satisfaciendi*. Ab hac longè distat illa peccatorum hominum, quæ solum vim *impetrandi* obtinet.

Hinc est, vt vno modo tantum *Oratio* peccatorum defunctis dicatur suffragari: duobus iustorum. Possunt peccatores impetrare defunctis requiem: iusti possunt & requiẽ iis impetrare, & pro iisdem satisfacere, quod nequeunt peccatores: Hoc attendisse videtur Imperatrix Kunegundis, cùm animam defuncti mariti maluit *Religiosorum hominum Orationibus* esse commendatam; quod iustorum, vt dicebat, *Preces plurimum valeant apud Deum*. Habetur in vita eius, apud Surium, Tom. 2.

Quod, & quomodo Missæ sacrificium iuuet piè defunctorum Spiritus, qui post mortem viuentium subsidia postulant.

1. **A**lium subsidium, quo à purgandorum Spirituum molestia viuentes, & ipsi à tormentis liberantur, *sacrosanctum altaris est Sacrificium*, de quo sic post alios, concilium Tridentinum, Cap. 6. Sess. 22. *Si quis dixerit Missæ Sacrificium esse tantum laudis, & gratiarum actionis; aut nudam commemorationem Sacrificij in Cruce peracti; non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumentibus; neque pro viuibus & defunctis; pro peccatis, pœnis satisfactionibus, & alijs necessitatibus offerri debeat; anathema sit.*

2. Hoc grauissimos insultus sustinet à veteris religionis hostibus. Sed tantò constantius tenetur & defenditur à Catholicis; quantò maioribus præliis munitum est. Nullum hîc eorum desideratur, quæ pro se habet. Oratio; de qua præcedenti Capite.

3. Primùm hic est omnium, qui nunc sunt, Catholicorum consensus; non tam verbis, quàm rebus ipsis confirmatus. Nullum Missæ Sacrificium peragitur, in quo non defunctorum fiat commemoratio. Sunt præterea Missæ pro defunctis, vt vocamus; partim anniuersaria, partim quæ primo, septimo, atque trigesimo depositionis die celebrantur, &c.

4. Consensum hunc confirmant exempla Maiorum. Pro anima fratris Saturi Sacrificium obtulit B. Ambrosius, quemadmodum ex Oratione funebri constat, quam in obitu eiusdem habuit. Pro matre B. Augustini idem Sacrificium fuisse oblatum, idem testatur Augustinus lib. 9. Confessionum. Sic D. Bernardus, cum Verduini in Gallia ægeret, Sacrificium altaris obtulit pro Episcopo Ostiensi recens defuncto. vt patet cap. 4. libro 4. Vitæ eius. S. Gallus Abbas pro Columbaño, capite 23. eius vitæ. Pro Gallo Ioannes Episcopus Constantiensis; in eiusdem Galli vita, capite 29. S. Seuerus Rauennensis Episcopus pro Geminiano Præsule; in vita ipsius apud Surium Tomo 1. Anselmus pro anima O. berti, qui alieniori animò aliquando ab ipso fuerat; in vita ipsius ab E. diuero Anglo conscripta. apud Surium, Tomo 2. Præterea Hugo Episcopus Gratianopolitanus diem obitus patris atque matris dicitur celebrem fecisse.

brem fecisse tremendo Sacrificio, quod pro ipsorum salute offerebat, quemadmodum testatur Guigo V. Prior primæ Carthuliæ, dum vitæ ipsius describit cursum. Et Vdalricus Episcopus Augustanus, Acúm delbertum in prælio intellexisset occubuisse, primum quidē corpus Augustam defert, & honestæ sepulturæ mandat; mox deinde Spiritum per *sacra immolationis hostiam* Deo rogat esse commendatum. Ita Bernardus Agiensis in ipsius vita. qui eundem, Romæ aliquando agentem, cū nondum Episcopus esset, testatur Senioris animam Deo inter *sacra orationum libamina* commendasse. Et Episcopus Herbipolensis Embrichus, quemadmodum in vita dilexit Babonem Bambergensem Episcopum, ita mortuum egregiis Christianæ pietatis officiis prosecutus est. Humeros funeri subiecit: pro anima defuncti publicè *Missa Sacrificium* obtulit: & cathedram conscendens ad præsentem maximo numero auditores, egregiam habuit orationem funebrem. Vide vitam Babonis apud Surium, Tomo 4. Refert quoque Venerabilis Beda libro 3. Hist. angl. de gestis Regis Osvaldi, fratres Ecclesiæ Hagulstaldensis singulis annis, pridie quàm Rex Osvaldus fuit occisus, conuenire solitos, ad locum; vbi Crucē aliquando orationis causa erexerat: ibiq; preces p̄ salute animæ ipsius, & *victimam sacra Oblationis offerre*. Habent hic locum desideria viuorum, qui pro se defunctis idem *Missa sacrificium* offerre esflagitarunt: vt sunt Ephrem Syrus in suo Testamento: Venerabilis Beda in prælatione vitæ S. Cuthberti, Episcopi Lindisfarnensis. apud Surium Tomo 2. Margareta regina Scotiæ; in eius vita apud Surium, & alij quam plurimi. Et ne pluribus recensendis molesti simus, vnica oratione Beati Augustini concludimus, qui sermone trigesimo quarto de verbis Apostoli, *docet Ecclesiam vniuersam, pro defunctis, in sacrificio Missa orare solere*. Nec est, quod de sancti Doctoris testimonio dubitemus. Extant Iacobi, & Clementis, aliorumq; Liturgiæ, quæ hanc rem egregiè confirmant. Extant Concilia omnium Prouinciarum, quæ *Sacrificiū* pro defunctis meminerunt. Vide caput 82

In veteri lege, *hoc Sacrificio*, defunctorum animæ adiutæ non fuerunt. Nec mirum. Nouæ, non veteris legis est *sacrificium*. Sed tamen *sacrificiorum* virtutē animæ non fuerunt destitutæ. Illa ipsa *Sacrificia* veteris legis ipsis præfuerūt, quemadmodū probat *Sacrificiū*, quod pro interfectis in bello obtulit Dux Iudas Machabeus, 2. Mach. 12. ex quo etiam B. August. libro de Cura pro mortuis, cap. 1. probat nostrum mortuis prodesse.

Ll 2

Cūm

Cum exemplis consentit veteris Ecclesie doctrina. Grauis-
sima est oratio B. Chrysostomi, hom. 69. ad Pop. non temere, inquit,
hæc ab Apostolis sancita fuerunt; vt in tremendis mysterijs defunctorum a-
gatur commemoratio. Sciunt enim illis inde multum coningere lucrum,
multam vilitatem. In eandem sententiam loquitur B. Augustinus,
de Verbis Apostoli, Serm. 32. Hoc, inquit, à Patribus traditum vniuer-
sa obseruat Ecclesia vt pro ijs, qui corporis & sanguinis Christi commu-
ne defuncti sunt, cum ad ipsum Sacrificium suo loco commemorantur, ore-
tur ac pro illis quoque id offerri commemoretur.

6. Sed & Sacrificij huius dignitas magnum hæc præbet argumen-
tum. Neque enim duodecim tantum talenta argenti à Iuda Macha-
bæo offeruntur; sed infinitus gratiarum omnium thesaurus; vide-
licet vnigenitus Dei filius; idque per Ecclesiam, cuius charitas &
deuotio Deo gratissima; vel per ipsum, verius, vnigenitum Dei
filium. Idem enim hic offerens & res oblata; & eadem quoque ob-
latio. Qui enim semel pro peccatis Deo se obtulit, nunquam se of-
ferre desistit, quamuis vnà cum ipso, ipsa quoque Ecclesia per suos
ministros ipsum offerat, suasque preces & vota cum hoc Sacrificio
coniungat.

Hinc quoque est, vt Sacrificium hoc pro defunctis oblatum
vires magnas habuerit, quamuis reuera defuncti non essent, pro
quibus offerretur. Id insigni exempli ostendit Ioannes Eleemosy-
narius, Episcopus Alexandrinus, quemadmodum in vita eius do-
cet Leontius Neapoleos Episcopus. A Persis quidam abductus cap-
tiuus, aiebat, in custodia, que appellatur Lethe, asservabatur vinctus. Lex
autem erat apud Persas, vt qui coniecti essent in eam, custodiam, nunquam
reuocarentur (& ea ratione consentaneum est, eam fuisse vocatam Lethen,
& obliuionem). Illinc autem cum quidam affugissent, & in Cyprum venis-
sent; affu marunt parentibus adolescentis, eum in custodia mortuum esse. Illi
igitur tres, quotannis Synaxes celebrabant, tanquam eo mortuo. Quatuor
anni præterierant: & ecce filius illinc aufugiens, redit domum. Quem cum
parentes non tanquam qui fugisset è custodia, sed tanquam qui surrexisset
è mortuis cum magno stupore aspexissent; & fuissent ineffabili voluptate
repleti reuerunt, quemadmodum ei mortuo, que sunt mortuis, fecerint,
Iusta; indicantes quoque dies sanctorum Epiphaniarum, scilicet Pascha &
sancta Pentecostes, quibus eade per fecerunt. Hac cum ille audisset, et in me-

mortiam reuocasset: parentibus affirmabat, quod his ipsis diebus fuerit relaxatus à vinculis, aduentu cuiusdam, qui gestabat lampadem, & omni securitate perfundus: diebus autem sequentibus rursus vinculis, sicut prius, confectus. Hæc Leontius. Simile exemplum apud Gregorium Magnum homilia 37. in Euangelia est videre. Affert quoque pro eodem argumento aliud non minus prodigiosum, Venerabilis Beda libro 4. Hist. Angl. capite 20. quod ipsius verbis referimus. In præsato, inquit, prælio, quo occisus est Rex Elbuinus, memorabile quoddam factum esse constat, quod nequaquam silentio prætereundum arbitror; sed multorum saluti, si referatur, fore proficuum. Occisus est ibi inter alios de militia eius iuuenis, vocabulo imma. Qui cum die illo, & nocte sequente, inter caduera occisorum, similis mortuo, iaceret: tandem recepto spiritu reuixit, ac residens sua vulnera, ut potuit, ipse alligauit. Quod dum faceret, inuentus est, & captus à viri hostilis exercitus, & ad Dominum ipsorum, Comitem videlicet Edlredi Regis adductus. Ille suscipiens eum, curam vulneribus egit. Et ubi sanari cœpit, noctu eum, ne aufugeret, vinciri præcepit. Nec tamen vinciri potuit. Nam mox, ut abiēre, quō vincierant; eadem sunt eius vincula soluta. Habebat enim germanum fratrem, cui nomen erat turna, presbyterum & Abbatem: quō cum eum in pugna peremptum audisset, venit querere, si fortē corpus eius inueniri posset, inuentum quē alium, illi per omnia similitimum, putauit ipsum esse, quem ad Monasterium suum deferens, honorificè sepeliuit: & pro absolutione animæ eius, sæpe Missas facere curauit: quarum celebratione factum est, quod dixi, ut nullus eum vincire posset, quin continuò solueretur. Interea Comes, qui eum tenebat, mirari & interrogare cœpit: quare ligari non posset: an fortē literas solutorias, de quibus fabula ferunt, apud se haberet, propter quas ligari non posset. At ille respondit. Nihil secretarum artium nosse: sed habeo fratrem, inquit, presbyterum in mea Prouincia: & scio, quia ille, me interfectum putans, pro me Missas celebras facit: & si nunc in alia vita essem, ibi anima mea per intercessionem eius solueretur à pœnis. Multi itaque accensi sunt in fide ac deuotione pietatis ad orandum, vel elemosynas faciendas; & offerendas Domino vitimas sacre Oblationis, pro ereptione suorum, qui de seculo migrauerant. Intellexerunt enim, quod Sacrificium salutare ad redemptionem valeret, & animæ & corporis sempiternam.

Beda

Beda. Tertium refert ex Petro Cluniacensi Thomas Bozius lib. 15. cap. 2. de Notis Ecclesiæ. Et hoc Petri Cluniacensis verbis ascribimus: Est in Gratianopolitano Episcopatu locus in venis subterraneis, plurimum ferri habens; quod multo incolarum & rusticorum sudore assidue eruitur, ac fossaibus coctum & expurgatum per circumiacentes terras fabris ferrarijs, vel quibuslibet, pro lucro venditur. Inde & villa, quam iidem homines iuxta incolunt, Ferraria nuncupatur. Solent autem huiusmodi homines, dum terra abdit a fodeo per scrutantur, spe maioris lucri longius procedere, & per subterraneos specus pertinaciter maiorem ferri materiam perscrutari. Huic operi, dum quodam tempore quidam rusticus indefessus instaret; & intima terra fodiendo longius procederet, repente maxima moles terra delapsa, aditum, per quem ingressus fuerat, obrutavit. Quia tamen fodiendo longius processerat; ac multum post se spatium exhausta terra inane reliquerat, mortem evasit; & velut in domo clausus, a validis munitionibus undique circumseptus, egredi quidem non potuit, inolumis tamen permansit. Sed tenebræ tam tenebrosæ, ac cæcis circumseptus, spe omni evadendi sublata, ac velut in amplo sepulchro sepultus, mortem ipsam adhuc vivens, iam se cernere existimabat. Hunc iam per aliquot dies non apparentem vxor sua mortuum credens, ad animam eius spiritualibus beneficijs adiuvandam conuersa est. Vnde per annum integrum omni hebdomada vnâ ei Missam à Sacerdotibus celebrari faciens; & pro eo Panem, & Candelam offerens, salutari sacramento, vi mos est Ecclesiæ, animæ defuncti mariti subuenire satagebat. Vna tamen, anni, hebdomada exstitit, qua mulier, alijs intenta negotijs, Missam, vt proposuerat, marito providere neglexit. Ecce verò totius anni penè emenso spatio, rursus fossores, metalli officio assueti, irrequieti instantes ad locum, in quo iam dictus rusticus adhuc vivens latebat, paulatim fodiendo perueniunt. Quorum dum voces, & malleorum sonitus iam appropinquantium rusticus inclusus audisset; quantis potuit visibus vociferari cepit. Cuius illi vocem audientes, & (vix arte illius periti) hominis subterranei esse cognoscentes; sese inuicem cohortati sunt: & ad eum tandem, post multum fossionis laborem peruenerunt. Quem accensis luminibus curiosè circumspicientes; illum esse, quem anno iam præterito ibidem obrutum esse sciebant, agnouerunt. Admirati & vi parerant, tanta rei nouitate stupefacti, quomodo illic viuere potuisset, instantissimè inquirebant. At ille respondit; Iste, quem modo remouistis, terra obice foraminis per quod intraueram, obiecto; cum hoc carcere, quem videtis, retentus fuisset, atque aliquantis diebus sine cibo & lumine permansissem; subito mihi iam pene deficiente cum Pane simul, & lumine quidam astiuit; qui me confortatus, & ad cibum capiendum admonens, tetras tenebras illa Candela, quam ferebat, clarissimè illustrabat. Eo Pane, per spatium septem aut octo dierum

dierum (vt mihi videbatur) refectus, totidem diebus illa Candela illustra-
 tus, & famis periculum euadebam; & huius fosse tenebras euitabam. Post
 septem dies uero uel octo, rursus ille, qui prius cum recenti Pane, & renoua-
 to Lumine adueniebat, eaq; mihi dimittens recedebat. Hoc per unius (vt mi-
 hi videbatur) anni excursum, a quo pene temporis interuallo nunquam fa-
 cere destitit: excepto vnus hebdomadae spatio, quo mihi praesentiam suam,
 munusq; solitum, nescio quae causa subtraxit. Hoc illi ab eo audientes;
 & quod pro illo uxor eius, per totum illum annum fecerat, in memo-iam re-
 uocantes, cuncta ei protinus exposuerunt: deinde hominem de cauernis illis
 subterraneis educentes, uoxi propria vicinis omnibus & populo ad tantum
 spectaculum concurrenti, mirum dictu, post annuam sepulturam, in columem
 reddiderunt. Qui simul congregati, & quod pro eo mulier fecerat, & quod
 ille de se narrabat, examinantes, eisdem diebus Panem, quo reficiebatur, &
 Candelam, qua illustrabatur, & in illo specu oblata fuisse inuenerunt, qui-
 bus mulier pro eius reque, & Missam celebrari faciebat, & sacerdoti mis-
 sam celebranti Panem simul & Candelam offererat. Haec Cluniacensis
 & ex Cluniacensi, Bozins.

Sunt & hic exempla illorum, qui Missae Sacrificio adiuti fuerunt.
 Produximus primo capite hominem quendam, pro quo verissi-
 mile est salutarem hostiam esse oblata, qui, vt B. Gregorij ver-
 bis utar (lib. 4. Dialog. cap. 39) reuersus ad balneum eum minime in-
 uenit. Huic addimus, quod in uita B. Anselmi legitur, ipsum inte-
 gro anno instituisse Sacrificijs quotidianis, pro amico defuncto; qui
 tandem apprensus se Sancti precibus adiutum esse testatus est. Ter-
 tium ex B. Gregorij lib. 4. Dialogor. cap. 54. licet adiungere, Ius-
 titie 30. diebus continuis Sacrificium altaris offerri pro Iusto Mo-
 nacho, & hic postea apprensus euidam eiusdem professionis homi-
 ni, illud sibi profuisse ad libertatem a poenis, est testatus. Quar-
 tum praebet S. Bernardus, qui & ipse pro quodam ex suis, quem
 cognouerit in alia uita expiari, Sacrificium altaris obtulit, & vt alij
 offerrent praecipit: eundemque post aliquot dies a poenis purga-
 toris intellexit esse absolutum. Ita in uita eius, lib. 1. cap. 10. V Vil-
 helmus Abbas. Quintum suppeditat Malachias Hyberniae Episco-
 pus, qui cum in somno percepisset per dies quadraginta sororem
 defunctam nihil gustasse, intellexit cuius esca inedia laboraret: &
 diligenter discusso numero, cognouit illo triginta dierum spatio
 se pro sorore non obtulisse hostiam altaris incruentam. Repetit igitur
 sacrificia, & post uisa est eidem soror in pulla veste solum per-
 uenire ad limen Ecclesiae, nec ulterius esse. Intelligit ergo uir
 sanctus, necdum pro defuncta satisfactum. Rursus igitur priori-
 bus

bus pietatis exercitiis insistit & post illa rursus apparet furor; sed iam in candida veste, & in Ecclesiam introire. Quia tamen altare prohibebatur accedere; necdum sibi iudicabat à Sacrificio cessandum. Quid ergo? Reuertitur ad eadem officia iam quarto; & ab omni cognouit pœna sororem tandem liberatam; postquam eandem cœtui Sanctorum vidit associatam: Bernardus hæc in vita Malachiæ. Pluribus opus non est. *Nisi Catholica Ecclesia*, inquit Ildorus lib. 1. de Officiis, cap. 18. *crederet fidelibus defunctis dimitti peccata, non pro eorum Spiritibus vel Eleemosynam faceret, vel Deo Sacrificium offerret.*

IO. Ex dictis manifestum est, non frustra hoc Sacrificium pro defunctis peragi. Verùm hoc non de illo tantum dictum volumus; quod à Sacerdotibus, integræ & probatæ vitæ perficitur; verùm etiam illis, quorum mores minus probantur. Non officit hic Ministrorum indignitas: propterea, quod principale agens in Sacrificio hoc Deus sit, aut Ecclesia; ipsumque Sacrificium ex opere operato, vt in scholis loquimur, suum habeat valorem.

M. Sed tamen vt hoc certum: ita certum dignitatem Ministri hic plurimum valere: & efficere, vt quod ex se, & opere operato meritorium est, & satisfactorium; etiam ratione personæ offerentis, & ministrantis fiat meritorium & satisfactorium.

CAP. LXXVII.

*Qua ratione Eleemosyna liberant à molestijs,
quas purgandi Spiritus quandoque
afferunt.*

1. Nam rationem tenuimus, vt probaremus piè defunctorum Spiritus iuari oratione, & saluari sacrificio; eandem in Eleemosyna, pro hac re, virtute demonstranda sequimur.

2. Pro ipsa est primùm Catholicorum consensus. Videmus plerumque, si quando pinguioris fortunæ homines ex hac vita discedunt, mox largas à defunctorum amicis, pro defunctorum salute, fieri Eleemosynas; easdemque repeti primo, tertio, septimo, trigesimo, atque anniuersario depositionis die. Sed & ipsi defuncti, antequam ex hac vita discedant, illud (Lucæ 16) *facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis &c.* ad se putant pertinere; & ob id pauperum haud postremam in extremis habent curam.

Est se.

Est secundò pro eadem re studium Maiorum; quinos præ-
 cefferunt, eandemque nobiscum Christianam legem sunt profes-
 si. Rem, quamvis certa est, paucis tamen exemplis illustrasse non
 oberit. Primùm sit Pammachij, cui testimonium dat S. Hierony-
 mus, ad eundem; quod vxoris suæ sanctam fauillam, oss. que ve-
 neranda, *Eleemosynarum balsamū rigārit*; sciens scriptum: *Sicut aqua*
extinguit ignem, ita Eleemosyna peccatum, Eccles. 3. Alterum est Hu-
 gonis Gratianopolitani Episcopi; qui diem obitus matris atque
 patris *Eleemosynis*, quo ad vixit, celebrem duxit. In vita eius Gui-
 go V. Prior primæ Carthusiæ. Tertium est coniugis Ottho-
 nis II. quæ Romæ agens; in Apostolorum templo mariti animam,
 & orationibus, & *Eleemosynis*, quas faciebat, Deo cupiebat esse com-
 mendatam. Ita in vita S. Adalberti Martyris & Episcopi Pragen-
 sis, apud Surium Tomo 2. Quartum est Henrici Imperatoris;
 qui cum in vita molestior fuisset Herberto Archiepiscopo Colo-
 nienti, ipsum defunctum voluit prosequi largis *Eleemosynis*, aliis-
 que Christianæ pietatis exercitiis. Hoc Rupertus Tuitiensis in
 vita eius apud Surium, Tomo 4. Quintum est Bambergensis po-
 puli; qui pro Præfule suo Babone orationes ad Deum fudit, & in
 pauperes insignes *Eleemosynas* profudit, quemadmodum legere est
 in actis eius Babonis apud Surium, Tom. 4.

Est tertio pro *Eleemosyna* eorum exemplum, qui in veteri le-
 ge claruerunt lubetur Tobias, à patre, *panem & vinum super sepultu-
 ram iusti constituere* cap. 4. Quam quæso ob curam? An fortè in de-
 functorum gratiam, vt habeant, quo se reficiant? cui hoc, vel per
 somnium, in mentem venit? Voluit pater filium instruere con-
 iuiuium, atq; pauperes vocare; vt illi post acceptam *Eleemosyna* gra-
 tiam, defunctorum animas Deo commendarent, & pro ipsorum
 salute orarent.

Sunt quoque Sanctissimorum Ecclesiæ Præfulum, pro hac re
 tabulæ, & codices. Oportet, inquit Clemens Apostolorum discipu-
 lus, Epist. 1. ad Iacob. fratrem Domini, *pro mortuis Eleemosynas dare*.
 Et B. Chrysostomus, Hom. 20. *Si velue inus*, inquit, *mortui olemus a-*
cere, Eleemosynas demus. Et Hom. 41. in priorem ad Corinth. *iuue-*
sur, inquit, *mortuus non lacrymis sed precibus & Eleemosynis* Et H. m.
 3 in Epist. ad Philip. *Pauperibus*, inquit, *pro ijs indefinente Eleemo-*
ynas demus Et Hom. 21. in Acta *Non frustra Eleemosyna sunt pro defun-*
ctis. Et B. Ambrosius lib. 2. de Excessu fratris Salyri, hortatur pa-
 rentes, vt portionem hæreditatis, quæ ad filios mortuos pertine-
 bat, spiritibus ipsorum, per *Eleemosynas* pauperum transmittant.

Mm 2

Ll.emo-

6. Eleemosynę quoque præstantis; & quam in Scripturis habet commédationem, facile ostendit, quod probamus, sed duo maxime. Alterum, quod Dominus docet nos recipi in æterna tabernacula per eos, quibus eleemosynas conferimus. Lucæ 16. Alterum, quod illa ita peccatum dicatur extinguere, quem admodum ignem aqua, Eccles. 3. Vtroque enim indigent hi Spiritus; ut scilicet, & in æterna tabernacula recipiantur: & à peccato, id est, pœnis peccatorum, absoluantur. Quocirca optimè Theophilactus in 12. Lucæ Distributiones, inquit, & oblationes, quæ pro defunctis fiunt, non parum conducunt etiam ijs, qui in grauioribus delictis mortui sunt.

7. Exempla eorum, qui eleemosynis ad iuti sunt, nulla proferimus: quia res clara est. An frustra panem & vinum super sepulturam iusti posuit Tobias? Frustra Pammachius ossa vxoris Eleemosynarum balsamis rigauit? Frustra ad Eleemosynas pro defunctorum ialute faciendas hortati Clemens, Ambrosius, Chrysostomus? Frustra easdem fecerunt Hugo Episcopus Gratianopolitanus? Henricus imperator? Coniux Otthonis II? Ciuitas Bambergensis? Optimè dixisse credendum est Isidorum lib. I. de Officiis capite 18. quando sic loquitur. Nisi Catholica Ecclesia crederet fidelibus defunctis dimitti peccata, non pro eorum Spiritibus vel Eleemosynam faceret, vel Deo sacrificium offerret.

8. Porro, quemadmodum non vna ratio orationum omnium, quæ pro defunctis fiunt: ita neque vna Eleemosyna. Alia illius est conditio, quæ priuato nomine suscipitur, citra vllam notitiam & voluntatem eius, pro quo offertur: alia illius, quæ ex commissione fit defuncti; qui in viuis constitutus, salutis suæ causa, pecuniã aliquam assignat, quæ pœnam purgatoriam per ministros redimat. Eleemosyna primo modo suscepta, nisi ab eo fiat, qui in gratia est, parum pro defuncto efficit. Deo enim, quod ex gratia & charitate ortum non est, absolutè gratum nõ est: tamen si ex liberalitate merita; opera moraliter tantùm bona mirificè interdum remuneret. At quæ secundo modo fit, nihil de valore perdit, quamuis etiam in grauissimis peccatis sit, qui ex voluntate defuncti Eleemosynas largitur. Eleemosyna enim hæc non tam est illorum, qui proximè erogant; quàm domitorum, qui donant.

CAP.

CAP. LXXVIII.

Ieiunium etiam prodesse purgandis Spiritibus: & ab eorum molestia liberare viuentes.

Quas haecenus profecuti sumus rationes; eas peruulgata D. Augustini sententia, ad defunctorum Spiritus iuuantos & ab eorum molestia se expediendi valere, iam probatum est. Solet his addi *Ieiunium* atq; alienorum bonorum Restitutio, quæ apud defunctorum sunt hæredes. quàm bene sequentibus exponendum est.

De *Ieiunio* hoc certum, *magnas eius in Sacris Litteris esse commendationes*. Neque enim consulitur solum; sed etiam præcipitur: & ad mala quæcunque depellenda: bona huius atque futuræ vitæ promerenda valere, tam sunt multa, quæ probant; vt oleum atque operam perdere sit, in his percipiendis occupari.

Atque vt hoc certum, ita dubium non est, *per se, ob corporis afflictionem & refrenandum carnis sensum suscipi*. Quocirca licet Paulus, Antonius, Hilarion, cæteri que eremi cultores, qui carni bellum indixerant: non negligenter vigilias, asperum vestitum, extremum corporis laborem: *Ieiunium* tamen, tanquam validissimum, aduersus carnis insultum, præsidium, in prima semper acie collocabant; nihilq; perinde atque *Ieiunium* ad Monachi professionem pertinere, prædicabant, viue que exemplo confirmabant: Imò vero, qui assidue *Ieiunio* se non macerarent, eos Monachi appellatione vix dignoscensabant.

Nihilominus, quemadmodum ad alia plurima vires habet magnas; ita ad purgandorum spirituum penas redimendas valere qui negat; ignorat. quæ Maiorum de *Ieiunio* sententia fuerit atque opinio. Certè defunctos ipso iuuari Angeli testimonium confirmat, apud Bedam libro 5. Hist. c. 13. *Multos*; inquit *preces viuentium, & elemosynæ, & Ieiunia, & maxima celebratio, vt ante diem iudicij liberentur, iuuant*. Confirmat Sicæorum Archimandrita Theodorus; qui non oratione contentus, vnus hebdomadis *Ieiunium* pro defuncta matre suscepit; teste Gregorio presbytero, in eius vita, apud Surium Tomo 2. Confirmat Hincmarus in vita Sancti Remigij, Archiepiscopi Rhememensis; qui defunctos ex purgatoriis pœnis docuit liberari fidelium precibus, elemosynis, *Ieiunijs*, fletibus, & hostiæ salutaris oblationibus. Omitto alios, quorum posterius mentionem faciemus.

Mm 3

Hoc.

5. Hoc forsitan prisca Iudæorum consuetudo confirmat; quos non solum pro defunctis orasse, eleemosynas erogasse, sacrificia obtulisse; verum longa quoque *ieiunia* celebrasse, certum est. Primo Regum ultimo, habitatores labes Galaad, propter mortem Sauli & filiorum eius, septem diebus *ieiunio* se leguntur macerasse. Secundo Reg. c. 3. David *idem* præstitit, cum manipularibus suis; postquam de morte Abner factus est certior.

6. Eodem pertinere videtur Veterum *fletus*, & *plandus*, ad plures sæpe dies productus. Nullum siquidem dubium, quin eiusmodi *luctui* alias quoque, quæ rei præsentis conuenirent, afflictiones adiunxerint. Imò verò Christus Dominus ipsum formasse *Ieiunium*, *Luctus* nomine, & appellatione designat. Nam cum discipuli Ioannis cum eo exoptularent atque dicerent: *Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant?* respondit illis Iesus, Matthæi 9. *Nunquid possunt filij sponsi lugere* (hoc est *ieiunare*) *quandiu cum illis est sponsus?*

7. Nec exempla hinc desiderantur eorum, qui *ieiunijs* viuorum à purgatorijs pœnis sunt liberati. Petierat quadraginta dierum *Ieiunium* presbyter quidam Arnolphus à S. Remberto Bremensi Archiepiscopo, cui post mortem apparuerat, necessitates suas ipsi exponens; & absoluto dierum *ieiunio* grati animi significatione, eidem Remberto se omni pœna solutum esse significauit. Surius Tom. 1. in vita Sancti Remperti. Sic *Ieiunio*, quod Sancta Lutgardis virgo, pro defuncto Simone, nobili quodam viro, suscepit; intellexit eundem quieti Sanctorum donatum, & ab omni molestia purgatorijs ignis liberatum. Ita Thomas Cantipratensis in vita eius apud Surius, Tom. 3. Sic Lioba, & ipsa sanctissima Virgo, intellexit præfuisse *Ieiunium* triduanum, cum precibus coniunctum, quod pro virgine quadam indixerat, postquam à pœnis intellexit eandem esse absolutam. Hoc in vita eius Rudolphus, Rabani discipulus, cap. 4.

8. Cæterum quod de Oratione priuata diximus; videlicet, non nisi ex mera liberalitate illam, apud Deum satisfacere & valere; si ab eo pro defunctis suscipiatur, qui extra Dei gratiam est; idem de *ieiunio* censendum est; ex Dei, scilicet, liberalitate solum illud defunctis prodesse.

9. Atque hoc non de illo solum intelligimus, quod sponte à viuentibus suscipitur; verum etiam illo quod ex defunctorum suscipitur commissione. Neque enim huius *ieiunij*, quod ex commissione suscipitur

sione suscipitur; eadem ratio, quæ Eleemosynæ; quàm seruus nequam pro Domino facit. Dum seruus de pecunia Domini sui facit eleemosynam; opus illud propriè domini est, non serui: quocirca malitia ministri non vitiat opus. At dum subditus *ieiunat*; opus subditi est; non domini.

CAP. LXXIX.

An, & quomodo, alieni restitutio, piè defunctorum Spiritus iuuat: & viuentes ab ipsorum infestatione liberet.

Inter suffragia, quibus defunctorum Spiritus illi, qui purgantur, iuuantur, etiam *alieni Restitutionem* posuit S. Brigitta Virgo. Sed si rem exactius discutiamus, inuenimus quidem illam omnino ad salutem esse necessariam, veruntamen inter Suffragiorum genera, quibus defuncti iuuantur, propriè reponendam non esse.

Prius illud primò B. Augustini sententia manifestum est; *asferentis Peccatum, nisi restituatur ablatum, remitti non posse.* Tum etià inde colligitur, quod aliena restituere, non est pro peccato. quod iniqua oblatione in Deum admissum est, Deo satisfacere; sed à peccandi libidine desistere. quousque enim, quod possum, & iure restituere debeo, non restituo; in Dei & proximi offensa semper persisto. Quocirca quemadmodum ad vitam æternam omnino necessum est, vt à peccato desistamus; ita, vt aliena dominis suis restituamus.

Inter Suffragia verò defunctorum illam numerari non debere, vel ex iam dictis manifestum est. Quis idcirco animas defunctorum à pœnis, quas iustissimas sustinent, eripi dixerit, quod à consuetudine peccandi cessent viuentes?

Alia Suffragiorum genera hoc nomine mortuos iuuare videmus; quia pietatis quædam sunt opera, quæ ex commiserationis affectu, liberè à viuentibus in defunctorum gratiam suscipiuntur. At *Restitutio* non liberè suscipitur. prorsus est necessaria. Et suscipitur, non commiserationis affectu erga pauperes; sed ne ipsi viuentes, si sibi hac in parte desint, dispendium salutis irreparabile patiantur.

Et quid est, ob quod defunctis illam prodesse, dici debeat? Vel enim ipsi, cum viuerent, *aliena restituere* non potuerunt

potuerunt: & omni culpa, atque reprehensione vacant. Vel potuerunt; sed *estituere* noluerunt; & salutis iacturam fecerunt. Vel hæredibus suis, quantum in ipsis fuit vt p. & mortem restitueret, mandauerunt: atque hic si *estitutio* secuta non est, omnis hæredum, non defunctorum culpa est. Quod si negligentius tandem hæredibus mandauerunt; & negligentia mortis fera non fuit; ipsa non *restitutione alieni*, quæ per hæredes fit; sed purgatorio igne expiabitur.

6. Si *alieni Restitutio* illos, vt dicitur, à purgatoris pœnis liberaret; nonne omnino tam diu purgatoris pœnis detineri dicendum est, quam diu *Restitutio alieni* facta non fuerit? Quid verò, si nunquam fiat? semper propter aliorum negligentiam infelices erunt, piè in Christo defunctorum Spiritus? Quis credat?
7. Rursus, si *alieni Restitutio* iuuat; nonne statim, vt illa facta fuerit, à pœnis eripientur? Quid verò, si negligentia maiorem pœnam mereatur? Etenim pro ratione peccatorum atque negligentia; purgatorias pœnas, à defunctis exigere dubium nullum est.
8. Est hæc purgandorum Spirituum conditio, vt quas sustinent, pro suis delictis & erratis, pœnas sustineant iam vero, quòd *aliena* post ipsorum mortem non restituantur; non ipsorum, sed hæredum; & quorum est extremam voluntatem exequi, delictum est, & peccatum.
9. Sed ad viuos dicuntur quidam rediisse, & *alieni Restitutionem*, que ipsorum culpa contracta fuit, persuasisse. Sit hoc ita, veruntamen persuaserunt non tanquam sibi profuturam; sed tanquam viuentium bonum.
10. Neque hoc mirum videri debet. Cùm enim boni sint Spiritus, & viuentium salutis amantes, qui redeunt; vt viuentibus bene fit, & vt malum non patiantur, omnino petere credendum est; Quocirca & inter alia *alieni* possunt *Restitutionem* vrgeri; præsertim apud eos, quibus viuentibus peccati occasionem aliquam se dedisse iudicauerint.
11. Interim tamen, nec hæc eorum admonitio, quemadmodum nec ipsa *alieni Restitutio*, pœnarum aliquod subleuamen est. Nihil eorum, quæ defunctorum Spiritus agunt, ipsos releuat. Bene pati possunt: bene agere, quo vel sibi, vel aliis quippiam mereantur non possunt. Quemadmodum nec pro se, nec pro aliis facere possunt satis.
12. Vnum in *alieni Restitutione* fortassis est, quod ipsos iuuat: hoc tali.

scilicet, si ipsa pietatis studio ab hæredibus fiat, atque cum desiderio, ut iis, quorum nomine fit, bene fiat; & à miseria, in qua sunt, eripiantur. Hic pietatis affectus, quædam quasi viuorum pro defunctis Oratio est; cuius magnas ad Spiritus subleuandos esse vires, superius demonstratum est Capite 75.

CAP. LXXX.

An & quomodo inuentur purgandi Spiritus peregrinationibus, quas viuentes ipsorum causa persoluunt.

Equitur, ut quid de Peregrinationibus, quas defunctorum Spiritus aliquando postulant; & quibus ipsi dum viuerent, se obligarunt, sentiendum sit, definiamus: atque, Vtrum ita illæ necessario à viuis, in defunctorum gratiam suscipiendæ sint, ut nisi persoluantur, optata requie perfrui nequeant, ostendamus.

Primum hic certum est *Peregrinationum usum antiquissimum esse.* Nam & Apostolorum temporibus (ne ulterius progrediamur) viguerunt: & Apostolorum exemplo confirmantur. Sanctissimus Martyr Ignatius, ad B. Ioannem Euangelistam scribens, ipsum plurimum obtestatur, ut sibi liceat petere Hierosolymam, visendorum Sanctorum causa. Clemens Romanus, tertius post B. Petrum Pontifex, & eiusdem egregius discipulus, (lib. 7. Recognit.) testatur se, unà cum Sanctissimo Petro, Sancto um sepulchra v. s. i. s. s. Et iter D. Pauli, quod Hierosolymam suscepit, ut ibidem Pentecosten celebraret, (Act. 20) egregie, si D. Hieronymo fides habenda (Epist. 7. ad Marcellam) Peregrinationum usum commendat.

Deinde certum est, & celeberrimum earundem usum existisse. Probant hoc iam dicta; sed in primis Christi exemplum, qui unà cum parentibus, secundum consuetudinem, Hierosolymam dicitur ascendisse, cum annorum esset duodecim: & eorum, qui omnibus temporibus floruerunt. Neque enim vlla ætas fuit, quæ Peregrinantium exempla non suppeditat. Nos in singulis, vnum proferimus, aut alterum. Prima suppeditat, quos iam recensuimus, Petrum, Paulum, Clementem, atque Ignatium. Secunda Origenem, qui teste Eusebio, lib. 6. cap. 11. Romam, & D. Alexandrum, qui Hierosolymam est peregrinatus, ut habet Hieronymus de Viris illustribus in Alexandro. Tertia Constantinum, atque eiusdem matrem Helenam, quorum

rum *haec loca sancta inuisit*, ille Christianos, vt *eadem inuiserem*, templo egregio Hierosolymis in monte Caluarie exstructo, inuitauit, teste Nicephoro lib. 8. cap. 50. & lib. 9. cap. 32 *Quarta* Eudoxiam, atque Hieronymum. Et vterque quidem Palestinam religionis causa perlustrauit: Illa verò hoc non contenta, decies millies sextarios olei ad vsu lucernarum templo sacro contulit, quem admodum Zonaras testatur, Tom. 3. de Theodosio. *Quinta* vniuersum prope modum Christianum orbem, quem pietas Iustiniani Imperatoris exstructis plurimis templis & eisdem sanctorum Reliquiis exornatis attraxit. *Sexta* ætas præter alios offert Christianissimos Galliarum Reges, Clodouæum atq; Childericum. hic vnà cum aliis multis inuisit sepulchrum S. Germani, postquam paralyticum ibidem intellexit sanitati restitutum; vt scribit Gregorius Turonensis lib. 5. cap. 32. ille pugnaturus contra Gothos, victoriam sperauit certior, si *Peregrinatione*, suo nomine, ad Reliquias D. Martini suscepta, eius patrocinium postulasset. Et hoc Gregorius Turonensis, lib. 2. cap. 37.

4. Certum est tertio, non fuisse infructuosas. Nonne Theodosius Imperator victoriam contra Eugenium obtinuit, postquam prius Sanctorum sepulchris aduolutus iacuisset? Habet hoc Eusebius, lib. 11. cap. 33. Nonne Sidonius Apollinarius Aruernensis Episcopus, ad B. Hieronymum scribens, (lib. 1. Epist. 5.) ingenuè fatetur se ad limina Apostolorum spe sanitatis obtinenda profectum & voti compotem esse factum? Infinita sunt pro hoc argumento exempla apud Augustinum, lib. 22. de Ciuit. Dei, cap. 8. De iis qui Reliquias SS. Gernualij & Prothasij visitarunt, sic scribit B. Ambros. (Epist. 85.) *Cognouistis*, inquit, *indè vidistis ipsi multos à Damonis vexatos purgatos: plurimos etiam, ubi vestes Sanctorum manibus contigerunt, quibus laborabant, debilitatibus absolutos.* Domestica & quotidiana exempla omittimus.

5. Sic dubium non est cum egregijs virtutibus esse coniunctas. Hanc ob causam Maiores nostri illas susceperunt; ad easque suscipiendas alios inuitarunt; & eos, qui religiosè suscepissent, commendarunt. Quid quod minus pietatis atq; religionis se habere existimarent, nisi in his locis Christum adorassent, in quibus primum (vt B. Hieronymus loquitur) Euangelium de patibulo coruscavit?

6. Quinò dubium non est, culpa carere eos quinimò rem Deo gratam prestare, qui voto ad has Peregrinationes suscipiendas Deo se obstringunt. An quod per se bonum est prestare, vt id faciamus, voto nos obstringere nequimus? Quodcunque tandem bonum est, si ad id præstandū voto se mortales obstringant; & melius redditur, & Deo sit gratius atque acceptabilius.

Faci

Facit verò votum, vt quod per se liberum est, necessariò præstandum sit, postquam Deo fuerit promissum. quocirca & iis, qui ex voto *Peregrinationes* suscipiunt, summa incumbit necessitas, vt illas persoluant. Hinc optimè Beatus Hieronymus Rusticum hortatur (Epist. 45.) vt *Peregrinationem*, quam ad Sancta Palestina loca vouerat, persolueret. Redde, inquit, quod præsentè Domino v. iusti, vt ante rapiaris, quàm tuam sponsionem impleas. Atq; hoc 6. loco constitutum sit.

Hinc iam clarum est, crimine eos non vacare, qui quas Deo promiserunt, non persoluant *Peregrinationes*. Displicet Deo infidelis & stulta promissio; Eccles. 5. & damnationem quædam dicuntur habere, quæ primam fidem irritam fecerunt, id est, non præstiterunt, quæ Deo vota fecerunt. i. Timoth. 5. Hæc omnia certa.

Sed quid, si ex hac vita quidam discessissent, nondum persolutis, quas vouissent, *Peregrinationibus*, detrimentumne aliquod salutis, ob hoc, paterentur? Et si ipsorum salus desperata nondum est: possuntne viuentes ipsorum nomine *Peregrinationes*, cum defunctorum fructu, suscipere, atque ipsorum votis satisfacere? Denique itane necessaria est hæc votorum persolutio, vt quamdiu reddita non fuerint, à cælorum regno exclusi sint miseri? Hæc præcipua præsentis argumenti capita.

Primum caput distinguendum est. Vel enim viuentium quadam culpa accidit, cur minus *Peregrinatio* promissa persoluta sit; vel nulla ipsorum hic est culpa. Si nulla viuentium interuenit culpa; nec iacturam salutis faciunt, cum ex hac vita discedunt: nec dispendium aliquod huius nomine patiuntur. Si culpa interuenit: pro qualitate ipsius, reatus est poenæ. Etenim si mortifera est, desperata est salus: Si venialis, purgatoria poena expiatur.

Atq; vt purgatoria poena defunctorum expiari potest culpa hæc; ita potest viuorum subsidio tolli. Quidni in hac re viuorum Suffragia proderunt defunctorum Spiritibus; quæ in quibuscunq; aliis leuamen afferre possunt? An deterior hic mortuorum, quàm in aliis conditio?

Possunt in hoc negotio iuari piè defuncti fideles. Et quidè iuari possunt *Peregrinationibus* etiã iustorū, quas defunctorū nomine viui suscipiunt; nō propterea solūm, quod sic votis suis per amicos defuncti dicantur satisfacere; verūm etiã, quia *Peregrinationis* hoc officium sine corporis molestia non suscipitur, & cum oratione semper coniunctum est: quæ vtraque, quam defunctis proliat, ex supra dictis manifestum est. Atque ita secundo Capiti responsum sit.

Ceterū, Quid si *Peregrinatio* nulla suscipiatur, miseri ne semper erunt.

erunt defunctorum Spiritus, qui easdem promiserunt? Hoc tertio loco explicandum est. Respondetur verò breuiter, quod res est, *Non semper fore miseros*. Nam cum pro qualitate delicti poena purgatorij sustineatur, tum demum ipsius erit finis, quando pro negligentia satisfactum erit, ex qua *Peregrinatio* debita intermissa est.

24. Quam misera esset Spirituum conditio, qui ex hac vita discedunt; si requiem habere ante non possunt; quam persoluerunt vota, ad quæ sese, cum viuerent, obstrinxerunt? Nonne aut perpetuò Purgatorij illis poenæ sunt subeundæ; aut omnibus facultas facienda, vt ad viuos redeant, & viuorum patrocinia implorent? Quis hæc credat?

25. Præterea nec iustitiæ leges seruantur, si mox vt *Peregrinatio* debita, à viuis, defunctorum nomine perfecta est, defuncti poena liberarentur. Etenim fieri potest, vt leui negotio *Peregrinatio* perficiatur; negligentia verò, propter quam intermissa est, maiorem mereatur poenam. Et rursum, laboriosa admodum sit *Peregrinatio*, negligentia autem, ex qua intermissa est, sit admodum leuis, leuique poena expianda. At iniquum est, vt grauis negligentia leui poena; & leuis negligentia graui expiatur supplicio.

26. Quocirca quemadmodum *Peregrinatione* viuorum votis horum Spirituum fieri potest satis; ita potest quibusque operibus pietatis, quorum sæpius mentionem fecimus. Quod si tamen quidam sint Spiritus, qui *Peregrinationes* pro se fieri postulant; non ita postulare credendum est; quasi alias ad optatam requiem peruenire nequeant: sed quod hinc plures rationes, quibus iuuentur, aliquando concurrant.

CAP. LXXXI.

An, & qua ratione purgandi Spiritus iuuentur cereis & accensis luminibus.

27. Purgandos Spiritus accensis cereis & luminibus iuari ex ipsorum circa mortuos usu, non immeritò quis suspicabitur. Neque enim hinc paruum est, neque simplex. Nam mox, vt animam exspirarunt, cadaueri nunc plures, nunc pauciores pro viuorum facultatibus apponuntur. Ornant deinde pompam funebrem. Superponuntur ipsorum sepulchris. Adhibentur sacrificijs, & orationibus, quæ pro ipsis, in Ecclesia diuersimodò, septimo, trigésimo, & anniuersario peraguntur. Sæpè etiam

extra

extrahat in defunctorum memoriam, nunc pro viuientium pietate: nunc ex defunctorum vltima voluntate, in templis, ad Dei honorem accenduntur.

Nec nostris tantum temporibus hæc obseruantur. obseruata quoque fuerunt præcis, & temporibus Maiorum: & quidem apud homines pietate, doctrina, sapiëntia atque nobilitate illustres. In funere B. Virginis *Cereos ardentesq; Faces*, prælatos fuisse, testatur Nicephorui lib. 2. capite 22. Refert Theodoretus, lib. 5. cap. 35. cucurrisse per pelagus, quasi per terram, populum Christianum: *Lampadibus & Cereis* omnia impleuisse; vbi que lætitiæ argumenta reliquisse; quando Beati Chrysostomi corpus translatum est. Gregorius Nazianenus, Oratione de laudibus Cæsarij, ad piam pompam, qua corpus fratris elatū fuit, putat pertinere, quod mater *Faces* gestarit *incensas*. Centurio, quem Diuus Petrus conuertit, moriens congregatis omnibus Christianis, cum presbytero Eunomio, cum *Cereis accensis* sepelitur; vt narrat in eius vita Metaphrastes, apud Laurentium Surium, die 13. Septemb. Meminit *Lampadum* atque *Cereorum* Beatus Hieronymus: dum illustrem Paulæ his verbis describit pompam, Tom. 1. Epist. 22. capite 13. ad Eustochium: *Paula*, inquit, *translata Episcoporum manibus & ceruicem feretro subiicientibus, cum alij Pontifices Lampades Cereosq; proferrent; alij choros psallentium ducerent &c.* De Constantino Imperatore hæc scribit Eusebius in eius vita lib. 4. *Cadaver*, inquit, *in capsula collocatum, & purpureo tegmine coopertum, Constantinopolim delatum est, & in basilicæ sub altissimis gradibus depositum, Luminibus super candelabris aureis circum circa accensis.* In sepultura Danielis Stylitæ (quem Zeno Imperator sui Imperij *Oraculum* dicere solebat) etsi in ipsa basi, & pede suæ columnæ sepeliretur, nec vsquam funus efferretur; tamen præsentente Euphemio Episcopo, stabant ex vtraque parte tumuli, clerici, qui *Faces* ferrent, & *Lampades* tenerent manibus; & ea canerent, quæ cani solent in decessu. Hæc in eius vita Simeon Metaphrastes. Sic cum *Cereis* terræ mandatū esse corpus Crotildis, Reginæ Francorum, testatur Gregorius Turonensis, lib. 1. cap. 4. *Historiæ*: quemadmodum cum *ysdem* corpus Regis Clodouei, eodem Gregorio teste, lib. 8.

Et si in hac re D. Augustini sententia locum habet, qua ad traditionem apostolicam illa refert, *qua in Ecclesia obseruantur: & à Concilijs definita & constituta non sunt, nec sacrarum Scripturarū auctoritate confirmata;* profectò hunc *Cereorum* usum ab Apostolis esse profectum

profectum, aut probatum, vel possumus credere, vel suspicari debemus. Quem enim alium horum primum authorem constituemus?

4. Sed profuntne purgandorum Spiritus? Existimo persæpe viuorum esse solatia, & quemadmodum pleraque alia pompam funebrem ornare. Esse etiam egregia monumenta, quæ viuentes de magnis rebus admonent. Esse pietatis argumenta, quibus viui amorem suum erga defunctos testantur. Denique purgandorum Spirituum aliquando grata subsidia & subleuamina.
5. Quando verò? Ex fine hoc eorum, qui Lumina constituunt, & Cereos accendunt, definiendum est; non ex ipsis cereis aut luminibus. Cerei per se ad propulsandas tenebras faciunt, quoscumque alios fines habent; pro hominum, nunc viuorum, nunc defunctorum voluntate sortiuntur: qui quemadmodum rebus adiaphoris omnibus, ita Cereis atq; Luminibus fines dare possunt.
6. Atque vt ad varias fines Cereos seruire velle possunt, variasq; ob causas accendere: ita possunt velle prodesse purgandis Spiritibus iis, qui hominum suffragiis iuari possunt. Quidni in pietatis studio proderunt piè in Christo defunctis; si cum viuentium sæpe graui detrimento seruiunt in rebus profanis?
7. Veruntamen non quæcunq; hinc viuorum intentio sufficere videtur. Quid si simpliciter, vt defunctis profint, nulla alterius habita ratione accendantur? Cultus diuini hic rationem habendam existimamus, si prodesse illis debeant. vt quemadmodum Eleemosyna pro defunctis erogata, tunc defunctis prodest, cum in vsum cedit pauperum: ita tunc defunctis profint accensi Cerei, quando pro defunctorum incolumitate ad Dei cultum obseruandum, atque amplificandum accendantur.
8. Hinc est vt optime dixerit B. Athanasius, Sermone in eos, qui obdormierunt (citatus à Damasceno in sermone, Quod qui in fide hinc migrarunt, sacris operationibus, & viuorum beneficiis multum iuuentur) tum plurimam retributionem habere, & defunctis prodesse Oleum & Ceram; quando holocausti rationem induunt. Verba eius hæc sunt: Si quis, inquit, diem obierit, licet in aerem deponatur inhumatus, ne omiseris Oleum & Ceram, inuocato Christo Deo, ad sepulchrum accendere. Accepta enim sunt Deo, plurimamq; secum referunt retributionem Oleum enim & Cera holocaustum est. inuenta autem hostiæ oblatio propitiatio est: quod verò in pauperes collocatur beneficium, omnis bonæ retributionis argumentum est.
9. Atque hoc fine accensos Cereos purgandis Spiritibus prodesse
Christianus.

Christianus homo dubitare non potest. Si enim *Stipes* in pauperes erogata, prodest hisce Spiritibus, quando pro ipsorum incolunitate, à viuentibus erogatur; quidni iisdem prodesse *Cerei* ad Dei altissimi honorem atq; cultum accensi?

Orationem plurimum his defunctis Spiritibus prodesse, aliàs docuimus. At vel Oratio quædam sunt à Christianis accensi in defunctorum gratiam *Cerei*; vel certè non sunt sine Oratione, Proderant igitur ipsis. 10.

Omnino, quemadmodum Ieiunium, quod ad carnis afflictionem facit per se non defunctis, sed viuis prodest: prodest autem defunctis, si viui hoc ipsis prodesse per modum Suffragij velint: ita quæ à viuis accenduntur *Lumina* & *Cerei*, quamuis non per se: pro viuorum tamen voluntate atq; intentione, in defunctorum utilitatem atque emolumentum cedere possunt. 11.

Bonum à Christianis nullum suscipi potest, quod non, si velint, & peccatum nullum obstat, in proximorum & defunctorum possint conferre emolumentum. At Bonum quoddam est, ad Dei gloriam, diuiniq; nominis cultum *Cereos* accendere. Possunt igitur id, & non frustra ad defunctorum conferre subsidium atq; solatium. 12.

Ex dictis colligitur duobus modis purgandos Spiritus ex *Luminibus* & *Cereis* accensis fructum capere. Primo; si ad hunc finem ipsi, dum in viuis adhuc agerent, sumptus faciant, *Oleumq;*, *Ceram* atque *Lumina* procurent: Deinde, si hac ipsorum iam defunctorum nomine prætent alij. 13.

In hoc posteriori necesse est, vt qui defunctorum causa hæc faciunt, in gratia sint; nulliusq; mortalis criminis sibi conscij, si quidem Spiritibus ipsa velint proficere. In priori hoc necessarium non est. Eadè huius, quæ Eleemosynarum, quæ à diuersis conferri possunt, ratio. De qua capite 77. 14.

C A P. LXXXII.

In Missæ Sacrificio, præ reliquis, plurimum presidij adiuvandos pie defunctorum Spiritus possuisse Maiores.

Modes, quibus purgandi Spiritus à pœnis; & viuentes ab ipsorum molestia liberantur, explicauimus. Vnum dictis adiiciendum. Ostendendum, scilicet, præ reliquis principem 1.

quis principem locum obtinere Sacrificium in Missa. quamvis enim hoc Catholici facillè intelligant; quia tamen quidam, tantùm abest, ut credant, ut potius plurimum putent obesse; vel ut his os obstruamus, pro Missa, pauca adiiciendâ sunt.

2. Vno vero, vno quod à Maio un exemplo sumitur, contenti erimus argumento. Hi plurimis modis Missæ præstantiam atque dignitatem, præ reliquis, quibus piè defuncti iuuantur præsidis, declarant.

3. Principio hoc demonstrant, quod ipsa Apostolorum ætate Sacrificium Altaris, pro defunctis, obtulerint. Oblationem pro defunctis, annua die facimus, inquit Tertullianus, Scriptor antiquissimus, de Corona Militis. Similia habet lib. de Monogamia; & in exhortatione Castitatis; & in 2. lib. ad Vxorem. Sed clarius hoc probant Liturgiæ Iacobi Apostoli, atque Marci Euangelistæ; quæ & viuorum, & mortuorum necessitates Deo commendant.

4. Secundo, quod Sacrificium etiam pro defunctis docuerint offerendum. Licet hoc quidem ex receptâ à Maioribus consuetudine colligere; sed tamen diserta est hic etiam S. Clementis oratio, lib. 6. Constitutionum Apostolicarum, cap. 19. Pro fratribus, inquit ille, qui in Domino mortui sunt, offerte in Ecclesiis vestris. Accedit his Sanctus Ambrosius, qui lib. 2. Epistolæ ad Faustinum, de obitu Sororis, docet ipsam non tam deplorandam, quàm prosequendam orationibus, nec mœstificandam Faustini lachrymis, sed oblationibus animam eius Domino commendandam. Accedit Ioannes Eleemosynarius, qui Synaxes iubebat pro ijs celebrari, qui in Domino piè obdormissent; asserens defunctis plurimum prodesse; quæ pro ipsis fierent commemorationes, atque Sancta Ministeria; quemadmodum de ipso scribit Leonius Neapoleos Episcopus, in vita Ioannis.

5. Tertio, quod crediderint & docuerint. Hoc ex Apostolica traditione profectum esse. Sufficerent hic Liturgiæ Iacobi, atque Marci; sed placet ascribere, quod habet Dionysius, cap. 7. Eccles. Hierarch. De prece, inquit, pro defunctis faciendâ, ex diuinis Ducibus, id est Apostolis, Traditio peruenit ad nos. Chrysostomus in eandem sententiam loquitur. Non frustra inquit, ab Apostolis (Hom. 3. ad Philip.) sancitum est, ut in celebratione venerandorum Mysteriorum, memoria fiat eorum, qui hinc decesserunt. Hæc totidem verbis, Hom. 96 ad Populum Antiochenum. Cum Chrysostomo B. Augustinus consentire videtur. Sic enim habet, de Verbis Apostoli, 32. Ser. Hoc à Patribus traditum vniuersa obseruat Ecclesia, ut pro ijs, qui corporis & sanguinis Christi

Christi comunione defuncti sunt, cum ad ipsum Sacrificium suo loco commemorantur, oratur: ac pro illis quoque id offerri commemoratur.

Quarto, quod hoc beneficium nullo modo putarint differendum; sed 6.
Mox pro salute defunctorum peragendum. Etenim Missæ Sacrificium fiebat etiam pro defunctis, antequam ipsorum corpora tumulo mandarentur, presentibus corporibus, & orantes ad intentius orandum impellentibus. Docet hoc Dionysius Areopagita, quem admodum testatur lib. 1 capite 23 Durantus, de Ritibus Ecclesiæ. Sic Constantinum cum Liturgia sepultum esse testatur Eusebius, libro 4. de Vita Constantini, capite 71. D. Bernardus de Malachia, nondum sepulto, (cap. 18. vitæ eius) Interim, inquit, parantur exequia, offertur pro eo Sacrificium, consummantur ex more omnia, cum summa deuotione.

Quinto, quod Omnibus Temporibus, Omnibusque Locis, constanter ab 7.
ipsis celebratum sit. Pro hoc clarissimum est testimoniū Damasceni. Eius hæc oratio est (Oratione, quod qui in fide hæc migrarunt &c.) Diui autem Apostoli, inquit, discipuli Saluatoris, qui totum mundi circumulum unum, cepere predicandi verbo, quod suis oculis viderant intremendis, impollutis, vitalibusque sacramentis, memoriam eorum, qui fidei ter obdormuerunt, habendam edixerunt: quod adhuc firmiter, atque adeo sine contradictione obseruat Apostol. ca Ecclesia & Dei, à finibus vsque ad fines terrarum ab eorum tempore vsque in præsens, & in finem mundi usque. Ex eodem capite ostendit consuetudinem sacrificandi pro defunctis esse Apostolicam Traditionem, Isidorus his verbis (libro 1. de Ecclesiast. Officiis cap 18) Sacrificium pro fidelium defunctorum requie offerre, vel pro ipsis orare; quæ per Totum Orbem custoditur; credimus quod ab ipsis Apostolis Traditum sit. Sed & hæc seruiunt nobis Concilia, quæ in Omnibus propemodum Christiani Orbis Prouinciis celebrata sunt, & Sacrificij pro defunctis tanquam receptissimi & vsitatissimi præclaram faciunt mentionem. Pro Africa est Concilium III. Carthaginense, capite 29. & III. ca. 79. Pro Hispania Bracarense I. cap. 34 & 39. Pro Gallia Cabilonense, vthabet Canon: Visum est. de Consecrat. dist 1. Pro Germania, V Vormatiense cap. 10. Pro Italia Concilium VI. sub Symmacho. Pro Græcia c. 69. Capitulorum ex Græcis Synodis, collectorum à Martino Bracarenfi Episcopo.

Sexto, quod singulis annis ipso dormitionis anniuersario, Missa Sa- 3.
crificium pro defunctis repetuerint. Meminit huius consuetudinis Tertullianus, de corona Militis; Damascenus sermone de fidelibus defunctis. De eodem sic Gregorius Nazianzenus, Oratione 10.

in laudem Cæsarij. Atq; alia quidem persolvimus, inquit, alia verò dabitur, Anniversarios honores & commemorationes offerentes.

9. Septimò, quod non annuis solum dormitionis diebus, sed & tertio, & nono, & quadragesimo; hanc hostiam obtulerint: quemadmodum iam citatus testatur Damascenus. Præterea, Trigesimo die, pro se, Sacrificium hoc offerri petiit Ephrem, in suo Testamento. Pro quadragesimo sic loquitur B. Ambrosius, de Obitu Theodosij: Eius ergo Principis & proximè conclamauimus obitum, & nunc Quadragesimum celebramus. assistente sacris altaribus, Honorio Principe: qui, sicut Ioseph patri suo, Iacob, quadraginta diebus, humationis officia detulit, ita & hic Theodosio patri iusta persoluit. B. Remigius testamento suo, quod variis libris exaratum legimus (inquit Durantus lib. 2. de Ritibus Ecclesiæ Catholicæ cap. 43.) nepoti Agarimero vineam, & quædam alia legauit; ut à Patribus suis omnibus diebus Festis & Dominicis, pro commemoratione sua, sacris altaribus offeratur Oblatio.

10. Octauò, quòd non facile hoc beneficium putauerint defunctis esse negandum. Nam pœnitentibus, et si quædam alia negarentur, Sacrificium tamen Missa defunctis non negabatur. De his ita habet Cœcilium Arelatense II. Can. 12 Qui in pœnitentia positi vitam exceperunt, placuit nullum communionem vacuam debere dimitti, sed pro eo, quod honorauit pœnitentiam, Oblatio illius (id est pro illo) recipiatur. Conciliū Carthag. III. cap. 79. sic statuit: Pœnitentes, si casu in itinere, vel mari, mortui fuerint; memoria eorum orationibus & oblationibus commendetur. Ad e constitutum in Concilio Vasensi I. cap. 2. & Vasensi II. cap. 4.

11. Nonò, quod, si quando graui in aliquos pœna voluerunt animaduersum, huus sacrificij beneficio defunctum priuarint. Hoc B. Cyprianus lib. 1. Epist. 9. his verbis docet. Episcopi inquit, antecessores nostri salubriter censuerunt, ne quis frater excedens, ad tutelam, vel curam, clericum nominaret. Et si quis hoc fecisset, non offerretur pro ipso, nec pro dormitione eius Sacrificium celebraretur. Neq; enim, adiungit, ad altare Dei meretur nominari, in Sacerdotum prece, qui ab altari Sacerdotes, & ministros suos Leuitas auocare voluit. Sic Concilium Bracarense Can. 35. vetuit fieri Sacrificium, pro iis, qui sibi crudeles manus intulissent; aut Catechumeni ex hac vita discessissent.

12. Decimò, quod hoc singulariter, defunctis prodesse testati sint, B. Chrysostomus Homilia 21. in Acta Apost. Non frustra, inquit, ab Apostolis sancitum; ut & in celebratione venerandorum mysteriorum, memoria fiat eorum, qui hinc decesserunt. Nouerant illis Multum hinc emolumentum fieri, Multum vilitatis. Eadem habet totidem verbis Hom. 69. ad Populum Antiochenum. In eandem sententiam loquitur B.

Augustinus.

Augustinus, in Enchiridio, cap. 110. Neque, inquit, negandum est defunctorum animis pietate suorum viuentium iuuari, cum pro illis sacrificium Mediatoris offertur. In eadem Theophilactus, in cap. 12 Lucae: Oblationes, inquit, & distributiones, quæ sunt pro defunctis, Non parum conducunt etiam ijs, qui in grauibus delictis mortui sunt. In eadem B. Gregor lib. 4. Dial. g. cap. 55. Multum, inquit, scilicet animas, etiam post mortem sacra Oblatio hostiæ salutaris adiuuare; ita ut hanc nonnunquam ipsæ defunctorum anima experere videantur. In eadem Cyrillus Hierosol. Catecheli Mystag. 5. Maximum credimus animarum iuuamen pro quibus offertur obsecratio sancti illius, & tremendi, quod in altari positum est, sacrificij. In eadem Ioannes Eleemosynarius, Thesi 4. huius capituli.

Vndecimò, quod hoc singulariter pro sibi charissimis vel obtulerint, vel offerri desiderauerint. B. Ambrosius, oratione de morte Satyri fratris. Tibi nunc, ait, omnipotens Deus, innoxiam commendo animam: Tibi hostiam offero. Cape propitiis & serenis fraterne munus, Sacrificium sacerdotis. Idem Ambrosius in Orationibus de obitu Theodosij & Valentiniani, se pro ipsorum animabus sacrificaturum pollicetur. S. Augustinus, lib. 9. Confess. de matre Monica agens. Quot quot hæc, inquit, legerint, meminerint, ad altare tuum. Monica famulæ tuæ, cum Patritio quondam eius coniuge. Seruiunt hæc exempla quæ Thesi 4. Capituli 76 allata sunt. 13.

Duodecimò, quod hoc beneficium sacrificij sibi defunctis peruenire impendi. De matre sua eadem idem scribit Augustinus, lib. 9. Confess. Non ista mandauit nobis, ait, sed tantummodo memoriam sui, ad altare tuum fieri desiderauit, cui nullus diei pratermissione seruerat. Idem sacrificium pro se fieri petiit Ephrem Syrus; idem Venerabilis Beda; idem Regina Scotiae Margareta, quemadmodum demonstratum est Thesi 4. Cap. 76. 14.

Decimo tertio, quod dum Suffragiorum quibus defuncti iuuantur, mentionem faciunt, hoc reliquis proponant & præferant quemadmodum Chrysostomus atque Augustinus faciunt: ille Hom. 3. in Epist. ad Philipp. hic cap. 110. Enchiridij. Vtrumque sequitur Concilium Florentinum, in vnione Arm. ut ob id Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 5. Mystagoga, maximum iuuamen animarum dixerit esse, obsecrationem sancti illius, & tremendi, quod in altari positum est, sacrificij. 15.

Absolutis & examinatis modis duplicibus, quibus partim contra Dæmoniorum Spiritus pugnatur: partim liberamur à molestijs, quas afferunt purgandi Spiritus: reliquum est, ut discatiamus Quomodo infestantibus Spiritibus hominum damnatorum sit occurrendum. hoc sequentibus aliquot Capitibus examinamus. Primum verò hic, in ordine totius Disputationis est.

CAP. LXXIII.

Non deesse rationem uiuentibus, qua se liberent à molestia, quam afferunt damnatorum hominum Spiritus.

1. **S**unt, qui vel nullam, vel certè mortalibus ignotam existimant esse rationem, qua uiuentes se à Spirituum damnatorum hominum molestia liberare valeant. Et forsitan non temerè. Neque enim apud hos illi modi videntur seruire; quibus Dæmonum profligantur spiritus: neque alij, quibus purgandorum animæ iuuantur: propterea, quòd ut ab illis, ita ab his Spiritibus damnatorum, hominum Spectra plurimum differant.

2. Nec videntur hic superesse rationes alie. Quæ enim illæ sunt? Illæné, quarum initid mentionem fecimus? imprecationes? uerba? districti gladij? ignes? &c. Verùm cum hæ in nullos Spiritus vires habeant; apud damnatorum hominum Spiritus quid promouebunt?

3. Veruntamen ex tribus, ni fallimur, colligitur non deesse etiam uiuentibus, sua arma, quibus se ab horum Spirituum molestia tueantur, atq; defendant. Principid quidem, ex horum cum aliorum Spirituum collatione. Tum deinde, ex conditione societatis, quæ est inter Christianos. Tertid denique ex iis, qui ad molestias, quas damnatorum Spiritus afferunt, concurrere, & quouis modo operam suam conferre videntur.

4. *Medium inter purgandos hominum, & damnatos Dæmonum Spiritus.*

Spiritus, in hac molestandi ratione obtinent illi, de quibus nostra iam Disputatio est, Spiritus. Cùm igitur ab illorum molestia, nos charitatis, quæ pro illis sunt, officiis; ab horum Christianæ religionis præstantissimis præsidis liberemus; *horum molestias* excutere non valēbimus?

Sic licet studium molestandi horum multò maius, quàm purgandorum Spirituum: nō tamen maius Dæmonum. Et quamvis magnæ ipsorum vires: multò tamen inferiores sunt viribus Dæmonum. Quod igitur erga hos valemus, illud erga illos non poterimus?

Societatis Christianorum illa est conditio; vt Rempub. quandam constituat. Hoc cùm alia multa, tum in sacris literis sæpissimè *Regni calorum* compellatio, qua illam Dominus notat, indicat. quòd igitur vnaquæque Rempub. habet, vt se aduersus hostes tueatur atque defendat; hoc, optimè à Christo Domino constitutæ Republicæ, erit negatum? Sola hæc aduersus suos hostes se tueri; ab ipsorum molestia se liberare non poterit? An fortè hi Spiritus hostes non sunt? Cur igitur molesti sunt? cur pacem inuident? terriculamentis cruciant?

Nō sunt subiecti viuentibus hi Spiritus, dicit aliquis. extra Christi sunt Ecclesiam. Ita est. Et ob eam causam, cum ipsis non tanquam nobis subiectis agimus; sed tanquam cum hostibus: qui quamuis iure subiecti non sint; nobis tamē se subiiciunt, hoc ipso; quod nobis molesti sunt: faciuntque, vt naturæ iure liceat propulsare à ceruicibus nostris molestias; quas præter ius nobis afferunt.

Tres omninò esse videntur, qui ad molestias has concurrunt. Ipsæ defunctorum animæ; quæ excitatis tum multibus, & terriculamentis nos fatigant. Dæmones, quorum opera, corpora, quæ Spiritibus seruiunt, componuntur & formantur. & Deus; quo vel permitte, vel præcipiente hic omnia fiunt. Cuius verò ratione fieri negabimus, vt à molestia hac nos vindicemus?

Demonstratum est, iam nec tantas esse vires horum Spirituum; nec tantam malitiam, quanta ipsorum est Dæmonum. Omnino igitur, si à Dæmonum molestia possumus; vt possumus, ab horum infestatione atque insultibus expedire nos poterimus.

An fortè, contra Dæmones vires nobis defunt? At à Dæmonū, creaturarumque omnium Domino, sufficientissimæ in Dæmones sunt collatæ. Ecce, inquit Dominus, *dedit vobis potestatem calcandi super Dæmones.*

11. Neque nobis hic Deus ipse est impedimento. Quamuis enim ipse nunc permittente, nunc imperante tumultibus suis molesti sint, Spiritus: ita tamen molesti sunt; ut quemadmodum ab illius voluntate pendet, quod fiant; sic quod cessare debeant. & hoc quidem nostris precibus urgentibus potest clementer concedere; quæ admodum illud sua iustitia postulante permittere. Sed ad modos. Et primo falsos excludamus, tum veros probemus.

CAP. LXXXIII.

Non valere contra damnatos hominum Spiritus, eorumque molestias, quibus loca reddunt infesta, illas rationes, quibus viuentes se expediunt à molestiis, quæ à purgandis Spiritibus afferuntur.

1. **R**osse tolli molestias, quæ à damnatorum Spiritibus, certis locis excitantur, demonstratum est. Sequitur ostendamus, quibusnam rationibus tollantur: in fine, quibus contra infestantes Dæmones depugnamus: an quibus utimur contra illas purgandorum Spirituum; an aliis aliis quibus. Rem duabus Assertionibus includimus. Prior hoc Capite explicanda est.

2. Hæc est: *Rationibus, quibus contra molestias, quæ à purgandis Spiritibus afferuntur, utimur; contra damnatorum hominum spiritus nequaquam agendum est.* Causa Assertionis est, quia neque hoc nomine hi Spiritus molesti sunt, quo illi purgandi: neque si essent, hisce rationibus eos tentare, atque aggredi liceret.

3. *Quo nomine damnatorum hominum Spiritus molesti sint, superius capite decimo tertio demonstratum est. Quod verò, non idem ipsis atque purgandis propositum sit, dubitare nemo debet. Purgandi, ut viuentium opera iuuentur, importuni sunt: hi spem salutis nullam habent. Qui verò, quod iuari possint, desperant; ut iuentur petere possunt?*

4. *Quod si à morte, vel non ad poenas mox raperentur: vel si raperentur, iudicis sententiam non perciperent ante hi Spiritus, quam vniuersale omnium mortalium futurum est iudicium: vel etiam*

etiam, si post latam à morte sententiam sperarent ad ipsam mutandam aliquando, aut saltem mitigandam: possent forsitán ad viuos redire, tum ultaq; suo atque molestia viuentium operam implorare, vt vel ad supplicia, quæ meruerunt, non damnarentur; vel ab ijs, quæ sustinent, subleuantur: at horum nullum apud infelices locum habet.

Mox post mortem ipsos merita sequuntur supplicia, facile est coram Deo, dicitur Eccles. 11. in die obitus retribuere vnicuiq; secundum vias suas. Ducit in bonis dies suos, inquit Iob cap. 21. & in puncto ad inferos descendunt. Diues Epulo, mox, vbi mortuus, in inferno est sepultus, Lucæ 16. & mox in tormentis hanc edidit vocem: Crucior in hac flamma. Si mox beatos sua sequitur gloria; impiorum in longum tempus differrentur supplicia? Postquam diem tuum obieris, inquit Chrysostr. Hom. 37. in Mattheum, iudicium & pœna consequitur: Vide Franciscum Soarez Tomo 2. in tertiam partem Diui Thomæ, Disputat. 52.

Sic mox, post mortem, iudicis fertur sententia, & non ad communem vsq; carnis differtur resurrectionem, quidquid dicat Lactantius libro 7. diuinarum Inst. ca. 21. Pulchrè Apostolus Paulus, ad Hebræos 9. ca. statutum est, inquit, omnibus semel mori. post hoc autem iudicium, iam, inquit Beatus Augustinus libro 2. de Origine animæ, capite 4. illud salubriter credit, & rectissime; iudicari animas, cum de corporibus exierint; Antequam veniant ad illud iudicium, quo eas oportet iam redditis corporibus iudicari. Aiunt, inquit Damascenus Oratione de defunctis, vni diuinitus illustrati, quod cum exhalamus spiritum, quasi in libra, humana opera probantur. Et si ipsa mox mortem sequuntur supplicia; differripotest sententia, qua supplicia præcedit?

Nec spes miseris esse potest, quod vel tormentorum aliquando futurus sit finis; quia æternus est ignis, qui cruciat vel pœnarum acerbitas possit mitigari quia vt irreuocabilis; sententia, ita constans atque perpetuum supplicium. Alicuius mitigari eam, cui traditus est, pœnam; vel quibusdam interuallis habere aliquam pœusam, quis auderet dixerit? inquit B. Augustinus in Psal. 105. quandoquidem vnã stillam dines ille non meruit?

Fortè de iudicis voluntate dubitare possunt miseri. Possent, si per Angelos, siue bonos, siue malos, hæc ipsis innotesceret; ipsique iudices essent. At Angeli iudices non sunt. sententia per Angelos non fertur. fertur per ipsum, de cuius voluntate non debent ambigere; iudicem, aut Angelos; iudicis personam sustinentes. Scriptum est, (2. Corinthiorum 5.)

Omnes

Omnes nos manifestari oportet, ante tribunal Christi ut referat unusquisque, propria corporis prout gessit, siue bonum, siue malum. Et rursus (Rom. 14.) Omnes stabimus ante tribunal Christi. Et unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo.

9. Quæ cum ita sint; credi non debet auxiliij consequendi gratia ad viuos redire damnatorum hominum Spiritus; aut hanc ob causam esse molestos, ut viuentium opera iuuentur. Sed faciamus ita esse hoc sine esse molestos, ignorare etiam quæ status ipsorum sit conditio. Nobis tamen his rationibus, quibus purgandis spiritibus succurrimus, his subuenire nequaquam licitum est: propterea, quod citra salutis dispendium, hos damnatorum hominum spiritus nostris suffragijs iuuari posse, nequaquam credere possumus; tatum abest, quod iuuare debeamus.
10. Ea est damnatorum conditio, ut neque à pœnis quibus adiudicati sunt, possint liberari vnquam, neque in hisdem leuamen vnquam expectare. Hoc quàm sit certum, atque indubitatum; quàm firma consistantique fide tenendum atque defendendum, postquam probatam erit, finem capiti inponemus.
11. Ecclesiasticæ hic primùm sententia est, cap. 11. Si ceciderit, inquit ille, lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem; in quocunque loco ceciderit, ibi erit. Ad Austrum cadunt saluandi, ad Aquilonem damnandi. Manent singuli suis locis illi in æternum felices, hi in æternum miseri. Ibi vnumquemque, inquit D. Bernardus (Sermone 59. ex paruis) iudicabit Deus, vbi inuenerit, ibi, inquam, erit immutabiliter & irtractabiliter.
12. Secundò, hic seruit Regius Propheta, Psalm. 6. Conuertere, inquit, Domine; & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam, quoniam non est in morte, qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi? quasi dicat, Nullus sanè. Nulla ratione fieri potest, ut quis tibi aliquando confiteatur, ad te conuertatur, pœnas illius loci euadat.
13. Tertiò, dictis astipulatur Isaias Propheta, cap. vltimo. Vermis eorum (damnatorum) non moritur & ignis eorum non exstinguitur. Si eorum est vermis; si eorum est ignis; ipse autem vermis non moritur, & ignis non exstinguitur; omninò necesse est, & illos quorum est vermis, atque ignis, perpetuo in igne miserè viuere, & verme torqueri.
14. Audiamus Dominum: Bonum est tibi (inquit ille, Mar. 9.) claudum introire in vitam æternam; quàm duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inexstinguibilis: vbi vermis eorum non moritur, & ignis non exstinguitur. Idè clariùs, Matt. 25. Discedite à me maledicti, in ignem æternum, qui

qui paratus est Diabolo, & Angelis suis. Et ne quis crederet ignem æternum, & non æternum in igne cruciatum; subiungit. Et ibunt hi in Supplicium æternum; iusti autem in vitam æternam.

Cum Domino consentit discipulus, Domino dilectus; in reuelatione sibi diuinitus facta, edoctus, Apocal. 20. Diabolus inquit, qui seducebat eos, missus est in stagnū ignis, & sulphuris: vbi bestia & Pseudopropheta cruciantur die & nocte, in secula seculorum.

Hinc communis illa Ecclesiæ vniuersalis, cum B. Athanasio, confessio. Quicumque vult saluus esse, ante omnia opus est, vt teneat Catholicam fidem. Quam illam? Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui vero mala, in ignem æternum. Et pulchrè Innocentius III. lib. de Contemptu mundi, cap. 10. Iustum est, inquit, vt quod impijs in suo prauaricatur æterno, Deus vlciscatur in suo æterno.

Atque hinc esse dicam, vt oratio, quæ pro damnatis instituitur, frustra dicatur suscipi. Qui sine fide, inquit B. Augustinus ex sententia Magistri, in 4. d. 45. per dilectionem operante discesserunt: frustra illis à suis pietatis officia impenduntur. Idem 24. Moral. habet B. Gregorius.

Quid, quod ipsa etiam prohibita sit? Est peccatum ad mortem, inquit sanctissimus Theologus Ioannes, 1. cap. 5. non pro illo dico, vt roget quis. Et B. Gregorius Bonifacio (habetur 13. quæst. 2. cap. Pro obsecrantibus) non licet pro defunctis impijs, quamuis Christiani fuerint, oblationes offerre, &c.

Quocirca bene B. Augustinus, lib. 3. cap. 12. sic loquitur: Noli dicere, noli credere Suffragia Christianorum pro ijs, qui non baptizati de corpore exierunt, offerenda, si vis esse Christianus. Et apse: Si scirem, inquit, matrem meam esse in inferno, non magis pro illa orarem, quam pro Diabolo. teste Soto in 4. Sentent. d. 45. q. 2. art. 2.

Itaque, vt cum B. Gregorio loquar (4. Dialog. cap. 44.) Non orant sancti homines pro hominibus infidelibus, impijsq; defunctis: quia pro ijs utiq; quos æterno deputatos supplicio iam nouerunt; ante illum Iudicis iusti conspectum orationis sue meritum cassari refugiunt. Ita Gregorius.

Ex dictis non solum hoc colligimus, Suffragiis nostris damnatorum Spiritus non iuuari; sed frustra quoque esse, atque cum animæ nostræ detrimento his Spiritibus suffragari velle, atque suffragari.

Colligitur secundò, in graui eos versari errore; qui damnatorum Spiritus aliquando ex supplicijs, quæ grauissima perpetiuntur, putant eripiendos: quo nomine, cum quibusdam, non bene audit Origenes; qui nescio quos animarum itus & reditus, vt B.

Augustinus loquitur, excogitavit. Huius erroris originem notant Epiphanius, Epist. ad Ioannem Hierosolymitanum, Hieronymus in capite 3. Ionæ, Gregorius 9. Moralium capite 45 & 46. & libro 34. cap. 12. & 13.

33. Cum Origine coniunxero, quos idem B. Augustinus refutat, 21. de Ciuitate Dei, cap. 17. & sequentibus: qui in nouissimo iudicio propter intercessionem Sanctorum, *neminem hominum putat esse damnandum*: eos quoque, qui *impunitatem omnium peccatorum* promittunt aliquando, etiam Hæreticis, propter participationem corporis Christi; denique illos, qui non omnibus, sed iis tantum, qui *apud Catholicos sunt regenerati*, etiam si postea in multa crimina, erroresque proruperint, indulgentiam pollicentur, &c. de quibus plura loco citato Beatus Augustinus. *Nullis omnino damnatis spes salutis reliqua est.*

34. Nec assertioni nostræ repugnat, quod Psalmo 76. dicitur: *Nunquid obliuiscetur miseri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas*: De uiuis enim est sermo Prophete, qui quamdiu spirant, sperare possunt; sibi que Dei misericordiam promittere. Mortuorum longè alia est ratio: Misericordia illi profus indigni, qui misericordiam tempus turpiter neglexerunt. Quamquam B. Augustinus libro 21. de Ciuitate Dei, capite 24. ad probos solum uenit pertinere, quod à Propheta dicitur, *Deum misericordias suas in sua ira non contenturum.*

CAP. LXXXV.

Isdem rationibus proscribi Spiritus hominum damnatorum: eorumque infestationes atque molestias tolli, quibus Spiritus Demonum ipsorumque molestia proscribuntur

Et tolluntur.

Non prodesse damnatorum hominum Spiritus Suffragia, quibus purgandæ animæ iuuantur; nec hisce ab ipsorum molestiis, quas afferunt, uiuentes liberari demonstratum est. An illis machinis oppugnandi sunt, quibus contra demones depugnatur? *Ita omnino censurus*: licet ut assentiamur, hic tam firmis argumentis, ut ibi, non inducamur. Atque hæc secunda nostra assertio est; quam sequentibus, & explicamus & pro-

Et principio, haud obscurum est, pro nobis tam firma praesidia
bis

hie, vt ibi, non esse. Ibi exemplorum abundamus sylua; quibus probabamus & Reliquiarum; & Sanctę Crucis, & Rerum consecratarum vsu Dæmones profligari. Ecclesię præterea nitēbamur autoritate; quæ hoc ipso, probat rerum harum alias contra Dæmonum valere insultus; quod hoc nomine consecrentur, consecratæ verò Christiano populo in hunc finem offerantur; alias Dæmonibus per se esse molestas hinc utroq; videmur destituti. Neq; enim exempla obuia sunt. Orationes etiam atque Exorcismi, quibus contra Spirituum molestias Ecclesia vtitur, contra Dæmoniorum Spiritus tantum instituta videntur.

Nihilominus etiam his machinis, vel prorsus iisdem vel parum immutatatis contra damnatorum hominum Spiritus feliciter nos pugnare posse credimus: credetq; nobiscum, qui quæ & machinarum illarū ratio, & quæ Spirituum horū conditio sit, diligenter secum expendere velit.

Incredibile & Vatiniano odio Deum Opt. Max. prosequuntur damnatorum hominum animæ. Hæc ipsarum conditio. Machinas nostras quibus contra Dæmones pugnandum docuimus, Deo vehementer placent. Hęc ratio machinarum. Quid ex utroq;? Damnatorum hominum Spiritus illas fugere atque detestari. Quomodo vero? Quia ita natura comparatum est, vt quorum odio flagranus, quosue detestamur; eorum non solum non præsentiam terreamus, sed neque quidquam ipsorum, quæ ipsis vel chara, vel quomodocunq; coniuncta sint, sustineamus.

Quod inferimus, rectè inferri quiuis facillè intelligit. At non ita facillè, quod ponimus; Odio Vatiniano Deum prosequi damnatorum hominum Spiritus: Machinas item quibus contra Dæmones pugnamus, Deo vehementer placere, & gratas esse: At non minus virūq; certum est.

Pro impiorum Spirituum, erga Deum odio grauissima est sacrarum Scripturarum autoritas, omnium Patrum calculo confirmata. *Superbia* (dicitur Psal. 73.) *eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* Hanc enim sententiam, quamuis ad alios pertinere dubium non sit; in damnatos tamen hominum Spiritus, atq; item Angelicos conuenire maximè, constans omnium sensus est & consensus.

Sed & si ad voces, damnatorum attendamus, quod dicimus, facillè probabitur. Plenæ sunt damnatorum hominum voces blasphemiarum: plenæ irarum: plenæ conuictio. An blasphemiarum ab amico animo in eum, in quem inuoluuntur & expectantur, proficiuntur? Fortè in Deum blasphemii non sunt damnatorum hominum Spiritus? Sunt maximè. *Maledicent*, inquit Innocentius

III. libro 9. de Contemptu Mundi, cap. 10, altissimo. & blasphemabunt
 excelsum: conquerentes eum esse malignum qui creauit eos in pœnam: &
 nunquam inclinatur ad veniam. Audi Ioannem in Apocalypsi capite 16. di-
 centem: Grando magna descendit de celo in homines, & blasphemauerunt
 homines Deum propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehe-
 menter. Ita Innocentius.

8. Scrutemur odij causas. Multæ & magnæ in damnatis Spiritibus
 inueniuntur. Odium, inquit Gregorius Nissenus 8. in Ecclesiast.
 est auersio ab eo, quod molestia afficit. Quanta verò molestia miseros
 damnatorum Spiritus afficit Deus? Priuat bonis: grauat malis. quan-
 tis & quot?

9. Omnibus donis, quibus in hac vita frui potuerunt, priuati sunt
 damnati. Quod si quædam, quæ natura concessit, retinent, illa ipsa
 malorum & pœnarum sunt teges & materia. sed hoc maximum
 (pœnam damni vocant Theologi) quod Dei Opt. Max. conspectu
 frui ipsis negatum est. Quocirca Sanctus Augustinus, postquam
 plura damnatorum damna recensuisset: Absentia, inquit, presentia
 Christi, quoad visionem eius, sola omnia prædicta mala superat; & omnibus
 penis est intolerabilis. Ita ille de Triplici habitaculo, cap. 2.

10. Sic torrenta malorum omnium obruti sunt. quæ cum sacræ lite-
 ræ satis explicare nequirent; quibus potuerunt, vel huius vitæ
 grauibus pœnis, vel quæ grauium pœnarum essent inditia adum-
 brarunt: vt sunt exteriores tenebræ, dentium stridor, fletus, gemitus &
 eiulatus, stagnum ardens igne & sulphure, frigus auiuis, nimis calor, dese-
 derium mortis, tribulatio, qualis non fuit ab orbe condito. &c.

11. Eisdem quodam modo adumbrat Cassianus, in Confess. The-
 ologica, parte 3. Quis, inquit, dicere valeat, qua impijs, & malè viuenci-
 bus tormenta sint præparata? In ipso enim continuo mortu loco, qui infer-
 nus appellatur; quid aliud nisi iugis flamma, per se uexans tribulatio & per-
 petua pœna, atque insinua totius mali calamitas esse potest? ignem
 autem flauis, & sordida palis complet omnia. Ibi sanè atroces Angeli commo-
 rantur, quorum brachia sunt, vt capita draconum; quorum oculi igneas ex-
 se sagittas emittunt: quorum dentes, vt Elephantis, prominent; & stimu-
 lant ad tormentum, vt cauda scorpionum: quorum aspectus tremorem indu-
 cit & dolorem atque mortem. Atque utinam mors possit in his subuenire an-
 gustijs. Sed quod est horribilius ad hoc uiuit in tormentis positus, vt crucia-
 ribus gubernetur; ad hoc redintegratur, vt rosus serpentibus, & iteratis sub-
 inde iterumq; reperitis moribus atrectetur. Illic ululatus & planctus, gemit-
 us & mugitus continuè sonans, simulq; clamor confusus ubique attollitur,
 quem dura tormentorum vis exagitat, & incendij arsuræ extorquet. Et quæ
 sequatur.

Sed

Sed duo sunt, quæ hanc pœnam augent; *acerbitas*, atque *duratio*. *Intensissima* est, quam miseri patiuntur. Nihil est chiragra in manibus; nihil cholica in ventre; nihil podagra in pedibus; nihil dolor dentium in ore; calculi in renibus; si cum pœnis infernalibus, vel illorum malorum aliquod, vel omnia simul conferantur. Et his morbis vnum aliquod membrorum affligitur. Quid si omnes morbi iam dicti hominem crucient? quid si in omnibus membris crucient? nonne res propemodum intolerabilis. Rursus, cum hîc patiuntur, non desunt colloquia amicorum, commoditas lecti, aliaque vitæ solatia. At ibi nulla pars, vel membrum, à tortura vacabit: nulla vnquam consolatio. Pro lecto candens stratum: pro refrigerante aère, ignis; pro suavi odore, fœtor suffocans: pro amicorum solatio, irrisiones, contumeliæ, maledicta Dæmonum.

Augēt & miseriam eius duratio. Perpetua miserorum est pœna. *Cremabit*, inquit B. Cyprianus, lib. ad Demetrianum, *addictos ardens semper gehenna. & viuacibus flammis vorax pœna: nec erit vnde tormenta vel requiem possint habere aliquando, vel finem. Seruabuntur cum corporibus suis anime infinitis cruciatibus ad dolorem.* Et B. Bernardus lib. Meditationum cap. 3. *Procul*, inquit, à beata patria exulati, *cruciantur in gehenna Perpetua: Nunquam lucem visuri, nunquam refrigerium adepturi: sed per millia millium annorum, in inferno, cruciandi: nec modo nunquam liberandi: vbi nec qui torquet aliquando fatigatur; nec qui torquetur, aliquando moritur. Sic enim ignis ille consumit, ut semper referuet: sic tormenta aguntur, ut semper renouentur.*

Quantum verò huius æternitatis cogitatio cruciat? In hac vita, quidquid diuturnum est, molestum est, & graue. Et si grata quies; tamen si sano duos annos in lecto molli continenter cubandum esset, non ferret diurnæ quietis laborem. Quid si verò vnus anni graues calculi labores ferendi? quanta hæc miseria? At ad pœnas inferni nihil huius vitæ dolores: nihil feruens oleum: contractio ossium: scorpiones, & sexcenta grauissima mala. Quæ igitur *miseria*, in perpetuum, *infernaliter tolerare supplicia*? Nimum longū, quod æternum. Bona esset cōditio miserorum; si tot millibus annorū infernales pœnæ essent sustinendæ, quot vnquā fuerūt folia in arboribus; quot sunt arenæ in littore maris; quot guttæ in vastissimo mari. Sed *in æternū pati, nullis annorū miriadibus absolvitur.*

Neque ex his odiis damnatorum Spirituum erga Creatorem suum, tantum crescit; verum etiam ex omnibus, quæ ipsis diuinitus collata sunt, beneficiis; qualiacunque etiam illa sint. Præbent ma-

teriam maioris odij erga Deum *bona fortune*, quibus dum corpora fouerent, abundarunt quoniam hæc ad maiora ipsis feruiunt supplicia. Præbent *bona corporis, atq; animæ*; quæ dolent se à Deo, iam malè expensorum rationem exigente, accepisse. Præbent *beneficia omnia*, quæcunq; in vniuersum genus Filius Dei triginta, & pluribus, quibus nobiscum annis versatus est, contulit. quoniam & hæc pœnarum augent acerbiter.

16. Magnum igitur odium damnatorum hominum erga Deum. Et poterunt hi Deum æquo animo ferre? poterunt quicquam, quod Deo clarum, gratumq; sit, probare? poterit placere, quod ille probat? Sed fortè *arma* quibus contra Dæmones pugnatur, Deo grata non sunt. Fortè non placent. *Sunt gratissima*. placent vehementissimè. Docemus de singulis; sed, pro instituti ratione, breuissimè.
17. Pro *Crucis signo* sunt infinita, quæ per illud Deus Opt. Max operari dignatus est, omnibus omnino temporibus. quæ quàm sint vera; quam magna, docet de *Dæmoniacis* Disputatio. Addo & hoc nomine placere, quod memoriam refricet amarissimæ Filij eius passionis; quàm cupit ille, apud nos, iugem esse, atque perpetuam: quod de diuinis rebus mentem admoneat, quæ non potest ipsi non placere, qui mortalium cogitationes cupit esse abstractissimas à rebus terrenis, & coniunctissimas diuinis. Quid, quod *Crux* Filij Dei triumphum, vel maximè sit exornatura? Quando enim cum maiestate magna atq; potestate venturus est, rationem cum mortalium genere vniuerso positurus. Tunc, inquit Dominus, *patebit signum Filij hominis in celo*. Matth. 24.
18. Similia pro *Reliquijs* afferre possumus. Neq; enim quemquam clam est, quàm sint omnem propemodum fidem humanam superantia, quæ ad Sanctorum *Reliquias* Deus fieri voluerit. Docet & hæc de *Dæmoniacis* Disputatio. Potestné Deus non eorum magni facere pignora; quos promisit se benedicturos? glorificaturos? omnibus malis erepturos? quibus virtutem miracula patranda in hac vita contulit? & quidem tot, ac tanta; quæta Filius eius non patrauit? quos vniuersus mundus Iudices in extrema vltima expectat die? quibus datum accumbere in Regno cælorum, vbi ministrum agit Filius Dei?
19. Placere Deo *Orationem* dubitat nemo. Ipse illam consulit, ipse præcipit, ipse modum orandi præscribit, sed & ad orandum inuitat studiosissimè. Quibus verò rationibus? suo exëplo, maxima promissione. rebus maximis oratione vel confectis, vel impetratis, vt interim pulcherrimarum virtutum cumulum omnittam, quæ cum oratione coniunctæ sunt, & Deo plurimum placent. Fortè

que etiam sint Spiritus, qui expetant; siue illa sint digni, siue indigni. Tum solum prohibentur, quando eadem quidam, iustas ob causas, per Magistratum sunt priuati. vt sunt per Ecclesiasticam censuram excommunicati; & qui ob flagitia in escam cedunt volucris cœli, piscibus maris, aut feris animantibus terræ.

Ex his manifestum est, quid ad exemplum Spectri, quod post exhibitam honestiorem Sepulturam Plinius docet non rediisse ad viuos, nec, vt solebat antea, molestiam eis attulisse, respondendum sit. Velenim priuatum est, & singulare; quod non probet omnes, quibus Sepultura negata est, illam excitatis tumultibus, apud viuentes, urgere: vel, quod verisimilius est, non humanus fuit Spiritus, sed Diabolicus: qui quamuis post Sepulturam honestiorem molestus esse desit; non tamen Sepultura officium à viuentibus, sed aliud quippiam quæsiuisse credendus est. Sed exemplum Plinij verbis hic libet ascribere. Erat, inquit, Athenis spatiosa & capax domus, sed infamis & pestilens. Per silentium noctis sonus ferri, & si attenderes acrimus, strepitus vinculorum longius primò, deinde proximo reddebatur: mox apparebat Idolum, senex macie & squalore confectus promissa barba, horrendus capillo, cruribus compe des, manibus catenas gerebat, quætiebatq; Inde inhabitantibus tristes diræq; noctes per metum vigilabantur. Vigiliam morbus, & crescente formidine mors sequebatur. Nam interdum quoque, quamuis abscesserat Imago, memoria imaginis oculis inerrabat: longioriq; timoris causa timor erat. Deserta inde & damnata solitudine domus, totaq; illi Monstrò relicta; proscribatur tamen, seu quis emere, aut quis conducere, ignarus tanti mali, vellat. Venit Athenas Philosophus Athetodorus, legit titulum, auditq; pretio, quia suspecta vilitas, percontatus, omnia docetur: ac nihilominus, imò tantò magis conducit. Vbi cœpit aduerserascere, iubet sterni sibi in prima parte domus. Poscit pugillares stilum, lumen. Suos omnes in interiora dimittit, ipse ad scribendum animum, oculòs, manum intendit, ne vacua mens audita simulachra, & inanes sibi metus fingeret. Inuiso, quale vbiq; silentium noctis, deinde concuti ferrum: vincula moueri. Ille non tollere oculos, non remouere stilum; sed obfirmare animum, auribusq; manum pratendere. Tum crebrescere fragor, aduentare etiam, ac iam vt in limine; iam vt intra limen audiri. Respicit, videt, agnoscitque narrat am sibi efficiens. Stabat; innuebatq; digito similis vocanti: hic cœtra vt paululura expectaret, manu significat, rursusq; ceris & stilo incumbit. Illa scribentis capiti catenis insonabat. respicit rursus idem quod prius inuenientem: nec moratus tollit lumen, & sequitur. Ibat illa lento gradu, quasi grauis vinculis. Postquam deflexit in aream domus, repente dilapsa deserit: sonitum; desertus herbas & folia concepta signum loco ponit. Postera die

adit Magistratus; monet ut illum locum effodi iubeant. Inveniuntur ossa in
ferta carenis & implicita; qua corpus eius terraque pure factum, nuda &
exosa reliquerat vinculis. collecta publice sepeliuntur. domus postea rudi
condita manibus caruit. Hæc Plinius lib. 7. Epistolarum, Epist. 27.

CAP. LXXXVII.

An ob censuram excommunicationis Ecclesiasti-
ca, quidam Spiritus errent inter viuentes, & siquæ
molesti sint: & ab ipsorum molestia liber-
tas non ante speranda sit, quam ipsi
à censura fuerint absoluti.

DE vita & miraculis S. Benedicti scribens B. Gregorius li.
2. Dialog. cap. 23. refert fuisse duas foeminas, genere no-
biles, religionem professas; quibus ob incontinentiorem
linguam Excommunicationem minatus sit vir sanctus: cum
verò illæ à pristinis moribus non recederent; post breue tempus
mortuas, atque in Ecclesia sepultas, diuina ultio sequuta est,
quam his verbis refert Sanctus Gregorius. Cum in Ecclesia, inquit,
Missarum solemnia celebrarentur, atque ex more Diaconus clamaret: qui
non communicat, det locum: Nutrix earum, qua pro ijs Oblationem Domi-
no offerre consueuerat, eas de Sepulchris suis progredi, & exire videbat.
Quod dum sepius cerneret ad memoriam reduxit, qua vir Dei illis adhuc
viuentibus inuidauit. Eas quippe communionem se priuare dixerat, nisi mo-
res suos & verba corrigerent. Tum serus Dei (Benedicto) cum graui
mœrore indicatum est, qui manu sua protinus Oblationem dedit, dicens:
Ite & hanc oblationem pro ijs offerri Domino facite, & ulterius Excom-
municate non erunt. Que dum oblatio pro ijs fuisset immolata, & à Dia-
cono iuxta morem clamaum est, ut non communicantes ab Ecclesia
exirent, illa exire ab Ecclesia ulterius visa non sunt. Hactenus Gre-
gorius.

2. Simile quid apud Ioannem Petrum Massium Bergomatem
legitur, lib. 5. Historiarum Indicarum, quod ipsius verbis ascri-
bimus. Per eosdem, inquit, dies, vel ex intemperie cæli, vel ex insalubri-
um ciborum succo atrox morbus naualem turbam inuasit. Vulgo inter lu-
sum, atque quotidiana ministeria repente exspirabant. In ijs virles unus in
mare proiectus, & gentem terrorem omnibus attulit. Noctu quippe infra
semanam, pulvis frequentis ex aëre cæpti. Quem ad strepitum, cum ar-

repta: apha vigiles descendissent, implexum carina sub ipso gubernaculo defuncti militis corpus offenderunt. scilicet pilus cunctis inhorruit. Vbi ex pauore collegere sese, res ad Nauarchum delata. nec dubium fuit, quin caudauer ir. nslatum in litus humo conegerent. quo facto, postridie super ipsam sepulchrum rursus inhumatus apparuit. Ea re attoniti cuncti, cum apud se causam exquirerent, Franciscus demque, incertum ex qua familia, Monachus, qui concionatoris munere fungebatur: sagaci coniectura suspicatus est, hominem aliquo Interdicti vel Anathematis vinculo constrictum à vita excessisse. Itaque in terram egressus, sanctissimi viri Benedicti Abbatis exemplo è Pontificia Formula conceptis verbis, animum demortui rite expiauit, ei veniam precatus est. Mirum dictu ab eo mysterio reddita mortuo pax, & vaga ossa tandè in suo tumulo, quievere. Hæc Maffei.

Ex his similibusque exemplis quidam, vt videtur, non sine ratione in illam suspensionem veniunt; vt credat eos, qui cum excommunicationis sententia, ex hac vita discedunt, quietem nullam habere, & inter mortales versari; donec ab eadem per legitimum Magistratum absoluantur. Quæ sententia quid probabilitatis habeat, ex quatuor quæstionum resolutione clarum erit. Prima quæritur, Vtrum excommunicationis censura in viuentes prolata, iis oblit mortuis. Secunda, Vtrum ita oblit, vt errare ipsos inter mortales sit necesse, in quos prolata est. Tertia, Vtrum beneficium absolutionis ipsis possit impendi. Quarta, Vtrum quamdiu illud impensum non fuerit, quiete optata frui nequeant. Singulas breuissimè expeditimus.

Initio verò id constitutum sit censuram excommunicationis plurimum viuentibus obesse. Nihil sic, inquit B. Augustinus Tractatu 27. in S. Ioannem, debet formidare Christianus, quàm separari à corpore Christi. Si enim separatur à corpore Christi, non est membrum eius. Si non est membrum eius, non regitur Spiritu eius. Quisquis autem, inquit Apostolus Rom. 8. Spiritum Dei non habet hic non est eius.

Sed obestne defunctis? Hoc primum eorum, quæ in quaestione proposita sunt. Obest omnino, & quidem in corpore. in honore, in anima. In corpore; quia honesta illud priuatur Sepultura. In honore; quia hic haut parū læditur, In anima; quia viuorū ipsi subsidia atq; suffragia, quorum haud parux vires, subtrahuntur.

Vtrum quoq; sic obest, vt defunctos inter viuentes errare sit necess. Hoc secundò explicandū. Respondetur vero hoc necesse non esse. Possunt qui hoc Anathematis vinculo constricti, ex hac vita discedunt, meritis suis ita exigentibus mox ad ciuium supernorū consortia admitti. Possunt infernalibus carcerib; aut purgatoriis locis

locis concludi, & omnis ipse ad viuos reditus prohiberi. Habeat magnas vires etiam in mortuos *excommunicatio*; vt à propriis, & que quis meretur, locis excludat, non habet.

7. Veruntamen negandum non est, quin iidem post fata quandoque viuentibus appareant, molestiamq; pariant. Persuadent hoc primùm allata iam à nobis exempla. deinde diuinæ prouidentie dispositio, quæ cum aliis rationibus, tum etiam his demonstrare potest, non contemnendam esse, qua in contumaces atq; rebelles Ecclesia vitur, *anathematis* sententiam.

8. Hinc iam ad tertiam quæstionem facilis responsio. *Posse*, scilicet, *ipsius beneficium absolutionis impendi*. Vtroque enim Ecclesiasticæ censuræ potestas demonstratur: & hoc, quod cum ea sepulchri requie videantur carere: & illo, quod absolutio requie optata perfruantur.

9. Interim tamen absolutionis beneficium non hoc per se præstat defunctis, vt quiete fruantur, & errare desinant, sed vt suffragiis viuorum iuuentur; & à pœnis citius eripiantur, quæ alioquin diuturniori tempore persoluendæ essent. Quod ad quartam quæstionem responsum volumus. Hæc breuiter omnia.

CAP. LXXXVIII.

Quenam ratio seruanda sit in locis, à Spirituum infestationibus vindicandis, quando, per quos Spiritus loca sint infesta, ignoratur.

1. **Q**Uæ hæctenus rationes à Spirituum infestatione loca liberandi assignatæ sunt, illæ tum locum habent, quando, contra quos Spiritus pugna suscipienda est, non ignoratur. Quoniam verò haud rarò vsu venit, vt *conditis molestiantium Spirituum lateat*; quomodo ab horum molestia se expedire viuentes possint, explicandum est.

2. Sunt qui prædictas rationes etiam hic valere volunt; propterea, quod quicumque molesti sunt, illi vel Dæmonum sint Spiritus, vel hominum, partim damnatorum, partim purgandorum. Veruntamen non rectè hi sentire videntur. Quid enim, si iis modis vtaris, quibus prefligantur Dæmones; Spiritus verò, qui molesti sunt, sint hominum, qui purgatoriis ignibus expurgantur? Sic potest accidere, vt cum rationibus velis vtî, quibus iuuatur piæ de-
functo-

functorum animæ; Dæmones sint, qui molestiarum sint authores; quos contra rationes illæ nihil possunt.

Quocirca illorum sententiam non probarem; qui *mox*, ubi de locis infestis vindicandis consilium capitur, ad *Exorcismos* confugiunt, atque ita locis Spiritus putant proferibendos ut ipsis, præter infernum, locum relinquunt nullum. Quamuis enim hac ratione sæpe loca purgentur; suo tamen subsidio quidam Spiritus priuantur; quod cum viuentium magno emolumento, ipsis posset impendi, si aliis modis contra Spiritus ageretur.

Placet magis illorum studium, qui *suauioribus rationibus* rem aggrediuntur: iis scilicet, quibus piè defunctorum Spiritus iuantur. Est rationes hæ non omnibus Spiritibus prosint, possunt tamen quibusdam prodesse *defunctis*: viuos verò non minus, imò magis, quàm alia misericordiæ in proximos collata beneficia iuant.

Et *viuis illa prodesse* (etiamsi ad defunctos nullum emolumentum perueniat) nemo potest dubitare. Nunquid non magna vis Eleemosyna? nullo prauo fine, solum miseros iuandi studio, suscepta? A quocumque illa suscipiatur, eandem habet; Deumque propitium & facilem reddit: suscepta verò ab iis, qui Christi gratia sunt imbuti, maioribus arctioribusque rationibus Deum hominibus deuincit.

Sic *defunctis posse prodesse* clarum est. Quia potest eorum aliquis, qui purgatoriiis poenis expiatur, & ad cælorum regnum aptatur, viuentibus molestus esse: qui ut spe obtinendi subsidij molestus est; ita non frustra, sed magno suo lucro molestus est; si viuentium subsidio aliquo iuuatur.

Fortè crimen est, si pro damnatis Spiritibus, quales etiam hæc molesti esse possunt, hæc fiant & adhibeantur præsidia. Est crimen; si qui hæc subsidia Spiritibus impendunt, damnatorum credunt esse Spiritus, qui molestant, & pro quibus subsidia impendunt. At quamdiu hoc ignoratur; non crimen; sed officium charitatis est, quodcumque impenditur obsequium.

Hæc cum ita sint, ut quod hoc capite propositum est definiamus, in hac ignotos Spiritus profligandi ratione, principio ad orationem, ad Missæ sacrificium, ad eleemosynas, aliaque piæ artis opera, quibus piè defunctorum Spiritus iuantur, iudicarem animum cogitationeque conuertendas; & quidem, si peccat hæc vexatio atque mole-

stia cessaret, de quiete nobis congratulabimur: sin minus; de alio armorum genere consilium ineundum.

9. Verum non *statim* officium hoc deponendum; nec *mox* pietatis, quæ diximus, & misericordiæ præsidia relinquenda. Quid enim, si hæc admodum sint leuia? quid si pluribus, aut iisdem sæpius iteratis sit opus? Docet experientia, sæpe post tertio atq; sexto adhibita pietatis subsidia vexationem esse sublatam: quæ post prima, atque secunda tolli non potuit.

10. Non ea Spirituum, qui pro peccatis pœnas sustinent, est conditio, ut quibusuis, etiam *leuibus*, viuentium subsidiis iuuentur. Ratione peccatorum, quæ commiserunt, pœnas sustinent: quæ quemadmodum nunc sunt maiora, ita maioribus suppliciiis expianda; ita maioribus viuentium subsidiis redimenda. Si quibusuis viuentium suffragiis soluerentur defuncti; frustra aliquot annorum Suffragia fieri peterent, qui piè in Domino moriuntur. frustra Hagulstaldensis Ecclesiæ fratres, singulis annis pridie, quàm Osvaldus Anglorum Rex occisus est, pro eius anima ad Deum preces funderent: ut fundunt teste Beda, lib 3 Historiæ Anglicanæ, de gestis Osvaldi. frustra Ecclesiæ pro iis anniuersaria sacra celebraret; pro quibus, iam ante centum, & ducentos annos, illa celebrata sunt.

11. Quando deinde dicta pietatis subsidia non iuant; tum Rebus consecratis, erecta Cruce, suspensis Sanctorum Reliquiis, contra Spiritus pugnandum est. Hæc arma bonis Spiritibus non obsunt. Hæc malis, quales esse præsumuntur illi, qui prioribus rationibus non iuantur, horrore sunt, & detestationi. ut ob id spes sit, propter hæc, ipsos sedes suas mutaturos.

12. Quid si ne his pellantur? Adhibeantur exorcismorum machinæ; Adiurationes atque Execrationes; & quæcunque Dei ordinatione contra Spiritus vim aut potestatem habent. Nihil nimis inhumanum, nihil nimis crudele, contra hos Spiritus potest adhiberi.

13. Neque *mox* abiiciendus est animus, si quod petimus, non statim consequamur. Sæpius tentandi Spiritus. sæpius impressio facienda. Quemadmodum non ex hominum corporibus vno atque altero Exorcismo, ita neq; ex locis deturbantur. Quædam non relinquunt, nisi importunis viuentium Exorcismis & cõiurationibus fatigati.

CAP.

De efficacia omnium prædictorum modorum,
& quas ob causas non semper speratos fi-
nes consequantur.

Magnas esse vires *Modorum omnium*, quibus contra quos-
libet spiritus, Spirituumque, quas afferunt, molestias
repugnatur, ex dictis utique manifestum est. Sorti-
untur quoque suos, quos viuentes sperant, effectus, haud rarò. V-
trum verò *semper*? Hoc inquiramus. Nec ad solum, verùm etiam,
quibus *de causis*, ne semper consequantur, accidat, exponamus.

In priori opus est distinctione Spirituum. Neque enim hinc
eadem videtur esse bonorum, siue purgandorum ratio, & impio-
rum, atque in primis *Dæmonum*. Pro illis non *frustra*, à viuenti-
bus suscipiuntur pietatis officia. apud hos aliquando *parum* effici-
unt, quæ aliòquin per se efficaces sunt, rationes.

Prius ut dicamus, ipsæ nos inducunt molestiæ, ab *his Spiritibus*,
viuentibus allatæ. Cùm enim singulari *Dei* prouidentia, atque bo-
nitate fiat, ut ad viuos hi Spiritus redeant; & hoc ferè nomine sem-
per rediunt, ut viuorum subsidiis iuuentur, quis dubitabit adiu-
tum iri miseris, si quæ ipsi potius sustinere debent, in se viuentes
suscipiant? & Christianæ pietatis officiis pro ipsis, veluti vnus
corporis membra, satisfaciant?

Quocirca horum Spirituum quosdam ita certis locis esse affi-
xos, ut ad extremum iudicij diem, aut etiam ad aliquot secula ibi-
dem debeant expiari, & nullo possint viuentium subsidio iuuari,
vix credi potest. Quamuis enim quidam, ut quàm diutissimè cru-
cientur, meruerint; nulli tamen à Christi corpore exciderunt:
quapropter ut membra membrorum, ita mortui viuorum pos-
sunt opera iuuari, illi præsertim, qui locis, vbi expiantur, morta-
libus sunt molesti.

Apud *postiores*, damnatos inquam Spiritus, expurgandi loca
designatæ rationes, quandoque, fallunt. Nec nouum hoc. Etiam
Apostoli, quibus plena super *Dæmones* potestas fuit collata; pote-
state sua quandoque nihil profecerunt, de illis quidam, quod *filij*
desiderantem per ipsos consequi nequiverit, apud Dominum
conqueritur. *Marci 9*

Neque in presenti negotio hinc exempla desiderantur. Scimus
quædam loca nec post plurimas grauissimasque machinas potuisse

R. 2

expugna-

expugnari. Scimus quibusdam mortalibus perpetuum cum infestantibus Spiritibus fuisse bellum. Desperatae forsitan illi fuerunt salutis. fuerunt aliqui. sed quidam etiam integerrimorum morum, vitæ probatæ, & qui Deo, ob insignem virtutem, chari essent.

7. Sed quæ huius rei *Causa*? Non eadem apud damnatorum hominum Spiritus; & apud Dæmoniorum. Nec mirum, quia nec eodem modo utriusque rebus viventium inter sunt, ipsosque molestant. Inter sunt damnatorum hominum Spiritus inuiti & coacti. inter sunt Spiritus Dæmoniorum lubentes & spontanei. Quapropter illi, si possent, mox fugam capescerent, ad primam vim, vel Adiurationis vocem: hi si possent, discederent nunquam.
8. Hinc fit, ut non ex voluntate damnatorum hominum *Causæ* petendæ sint, cur adiurati loca infesta non deserant, & viventibus pacem permittant; sed illius, cuius imperio ipsi ad viuos coguntur redire. Contrà, quod Dæmones adiurati non cedant, hoc ex ipsorum, atque eius, cuius permissu vexant, voluntate pendeat.
9. Non cedunt adiurati damnatorum hominum Spiritus *semper* locis infestis; non pacem concedunt viuis. *Cur?* Quia non semper eosdem cedere vult Deus. Non cedunt, nec infestare desinunt *semper* adiurati Dæmones. *Cur?* Quia cedere recusant, nec ut cedant permittit Deus. Sola igitur *Dei voluntate* fit, quod affectus suos machinæ, quibus contra molestias infestantium Spirituum pugnatur, fines suos non consequantur apud damnatorum hominum Spiritus: *Dei & Dæmonum voluntate* fit, quod non consequantur apud Spiritus Dæmoniorum.
10. Et quæ *causæ* DEVM hinc possunt mouere? Duæ potissimum. Altera ex Spirituum infestantium culpa altera ex hominum, qui ipsorum molestias perpetuantur, delicto sumitur. Cum enim nunc viuorum delicta has molestias mereantur; nunc defunctorum Spiritus digni sint, ut contra suam voluntatem, ad maiorem ipsorum contumeliam, has inferant; quis non intelligit, etiam post legitimas machinas adhibitas, quibus alioqui tolli solent, easdem non oportere tolli; si nec viuorum hominum, nec defunctorum horum Spirituum peccata sint æquis molestiis vindicata?
11. Cæterum quod Dæmones iisdem machinis non semper vincuntur nec cedant; partim ex ipsorum pendet *voluntate*; partim ex *diuina prudentia* iustis rationibus. Quemadmodum ipsorum propria, & Dei voluntate fit, quod viventibus molesti sint, locaque infestent; ita ex Dei atque propria voluntate est, quod adiurati à molestiis non desistant.

Ipsi difficulter cedunt; quia malis atque miseris mortalium plurimum recreantur. quæ cum his molestiis crescant, quascunque possunt, malunt potius sustinere impressiones, quam aut loca, quæ infestant, deserere, aut hominibus, quos molestant, pacem concedere. 12.

At *diuina prouidentia* aliis rationibus mouetur. Ipsi vel *malum* eorum, qui molestias sustinent; vel *bonum*, quod ex molestia infestantium Spirituum tam hi, quam alij, possunt colligere, propositum est. Malum cedit ad vindictam peccatorum; bonum ad augmentum ferè coronæ immortalitatis & gloriæ. 13.

Vindex est *Deus scelerum*, & non futuro tantum sæculo, ubi vindictæ proprius locus; verum etiam in præsentia. Neque hinc vna ipsi ratio vindictæ suppetit; sed multiplex. Interque eas, illa quoque locum habet, qua per Dæmonum carnificinam pœnas scelerum exigit. Quod si igitur per infestantes Spiritus scelera vindicare decreuit; à viuentibus quidem machinæ contra infestationes adhibebuntur; sed quæste optata illi minimè perfruentur, Deo hac Dæmonum carnificina mortalium delicta vindicante. 14.

Eoque minus machinæ hæc promouebunt, quò *iustus* his rationibus peccata vindicabuntur. Iustissimè verò vindicari, cui dubium esse potest? Quamuis enim quæuis peccata, quibusuis suppliciis vindicare valeat; quædam tamen sunt, quæ vt per Dæmonum molestias vindicentur, magnæ rationes moueret. Vide cap. 17. huius Disputationis. 15.

Quod si peccata eorum, qui molestias sustinēt, causa non sunt, cur suos fines non velit consequi adhibitas machinas; nihilominus iniustitiæ redargui non debet *Deus Opt. Max.* Sæpe in mortales animaduertit, nullis ipsorum meritis exigentibus. quemadmodū, vt alios omittam, & suo exemplo, & sua oratione copiosissimè docet sanctissimus *Iob*, vir iustus & simplex, & diuino oraculo commendatus. 16.

Atque tam *bonum* egregium propositum est Deo, in primis quidem *illius*, in quem animaduertit; tum *aliorum*; qui huius exemplo instrui possunt. *Illius* quidem: quoniam vexati hæc ad cumulum cedit maioris gratiæ, & gloriæ: vt tacet, quod à peccato auocet, & Deo magis coniungat. *Aliorum* verò; quia hoc proborum exercitio ad mentem redeunt; de futura vita cogitant; à peccatis desistere discunt; colliguntque grauissimè aliquando in se, nisi re-

R r 3

sispiscant:

spiciant, vindicanda delicta: quando etiam in amicos suos graui-
ter animaduertere Deum cognoscunt.

18. Adde dictis, aliquando nec malum eorum, qui in bestias su-
stinent, nec tam horum quàm aliorum, quod expectari potest
bonum, sed *Ministorum delicta*, qui Dæmones sedibus his proseri-
bere tentant, in causa esse, cur frustra hæc machinæ adhibeantur. Qui
in oppido Schiltach sibi molesto fuit, oppidumque tandem in-
cendit (de quo Thes. cap. 19.) Exorcismos contemnat; quod a Ex-
cistæ furti, sacrilegiique criminibus essent infames. (Vide Carda-
num lib. 19. de subtilitate) (Quemadmodum in rebus aliis; ita in hoc
et duo dæmoniorum Spiritus exigendi negotio, haud parum posi-
tum est in causis agentibus.

NOTATIO IN SEQUEN-

tia Cavita.

Hætenuſ proſecuti ſumus Modos, quibus Loca
per ſe infeſta, ut vocauimus, ſecundo capite no-
ſtra Diſputationis, à Spirituum moleſtia & infeſta-
tione liberari valeant: diſcutiendum in poſterum erit,
quibus rationibus homines inuenimus, qui ubique ſuos
perſequentes patiuntur Spiritus: Sed initio definien-
dum, Aliene hæc ſint à prioribus illis modis. Sit igitur

CAP. LXXX.

An iisdem rationibus, contra Spiritus, qui certos ho-
mines, ubicumque etiam degant, perſequentur,
agendum ſit: quibus oppugnantur illi,
qui loca certa infeſtant.

1. D propositam Quæſtionem breuis eſt reſponſio. Quæri-
tur, An ad liberandos à moleſtia homines, eos, qui ubiq;
patiuntur perſequentes Spiritus, eadem rationes ſuffi-
cies ſint, atque ſufficient; quas plurimum valere in Locis
per ſe infeſtis hæc tenuſ docuimus. Reſpondetur non ſufficere. Ra-
tio in promptu eſt, quia longè alia illorum locorum, quàm horum
conſtitio. In per ſe infeſtis Spiritus ſua quaſi domicilia habent; &
locorum

locorum quidam quasi sunt Domini, & possessores. In his, *propter homines*, infestis, veluti hospites versantur; & ob id cum ipsis hominibus; quos persequuntur, sedes suas mutant; quas in prioribus illis retinent.

Itaque contingit, ut quamuis fortè hoc, vel illo loco proscribantur Spiritus *ijs rationibus*, quas superius, ad profligandos Dæmones valere diximus, atque *hoc vel illo* loco viuentes, qui eos ferre debent; tuti sint, & à molestia liberi, rursus tamen in easdem molestias incidant, quam primùm aliis locis quibus Spiritus proscripti non sunt, inueniuntur.

Omnino in posterioribus his locis propositum esse debet, ut Spiritibus non tam ad *loca*, quàm ad *homines*, quos persequuntur, accessus prohibeatur. Nec enim tam *loca* hinc, quàm *hominum* rationem habent Spiritus. Nec nobis igitur tam cogitandum, qua ratione *loca* reddamus tuta; quàm qua ratione, ne *hominibus*, quibuscunque etiam locis degant, detrimentum afferatur, cautum sit.

Porrò *vna* & simplex ratio hæc non est. Et quid mirum? *Vna* non est hominum, qui molestias Spirituum sustinent, conditio. Pro conditione hominum alia atque alia ratio instituenda videtur.

Quotuplex igitur est? Duplex omnino. Quia duo hominum sunt genera, qui persequentes Spiritus sustinent. Vnum *improborum*, qui ob peccata, in quibus degunt, hanc Spirituum sustinent carnificinam: alterum *proborum*, qui nullis suis meritis exigentibus pro Spirituum libidine, magno diuinæ prouidentiae cõsilio ipsorum insultibus expositi sunt. Alia hi, alia illi ratione iuuantur. & *qua* vtrique? Hoc sequentibus examinandum. si tamen id dixerimus prius, rationes quas hinc præscribimus, contra *malos* Dæmonum præcipuè Spiritus (qui maximè infesti esse solent) valere.

CAP. XCI.

Qua ratione à molestia Spirituum liberi esse possunt, qui propter peccata, quæ commiserunt, ipsorum infestationes sustinent.

Hacillima videtur illa esse ratio; qua, qui propter peccata Spirituum infestationes patiuntur, ab ipsorum se molestia vindictam expediunt se à peccatis, & de liberalitate sibi gratulentur. Si enim hoc solo nomine molestias Spiritus ferre necesse

neceſſe eſt, quia peccatis ſunt impliciti; nonne ſi à peccatorum laqueis ſe expediuerint, ſoluti erunt Spirituum moleſtias? & ceſſabit effectus ceſſante cauſa, à qua ille dependet?

2. Principio igitur omnino hi inducendi ſunt, vt à peccandi conſuetudine deſiſtant, vitamque in melius commutent: ſintque ſeduli in virtutum ſtudio, qui in cœno volutati ſunt vitiorum, quibus in miſeram ſeruitutem Spirituum peruenerunt.

3. Veruntamen ſatis hoc non eſt. Non ſufficit à peccandi conſuetudine deſiſtere ipſum etiam peccatum (quod in anima ſua quaſi ſedem habet) radicitus extirpandum eſt. Non enim infeſtantibus Spiritibus nos ſubiiciunt ipſa tantùm, dum perpetrantur, peccata; verùm etiam habitus, quos poſtquam perpetrata ſunt, in anima relinquunt: à quibus tam neceſſe eſt animam expurgari, quàm ab ipſa peccandi conſuetudine deſiſtere.

4. Hi iam requiritur, & valet dolor de peccatis perpetratis conceptus, vitæque in melius commutande propoſitum: & poſt hæc ſacramentalis Confèſſio atque abſolutio; quam ſolam ſecundam tabulam reſapiſ Deus voluit eſſe. Et priora illa quemadmodum neceſſaria ſunt; ita, poſteriora ſi deſint, fruſtra exſpectatur peccatorum venia; fruſtra à Dæmonum infeſtationibus libertas. Prætermittendum nullum, aſſumenda omnia, & ſingula.

5. Et hæc quidem omnia ad Spirituum horum moleſtias tollendas omnino ſunt neceſſaria. ſi ad ipſa accedat Corporis & Sanguinis Domini, in venerabili ſacramento perceptio, maior vis Spiritibus affertur: eoque liſſi illos iis videtur fieri ad homines accessus, quo pluribus maioribusque præſidiis iam ſunt armati. An fortè aut contra Dæmones arma non ſunt corporis & ſanguinis Chriſti ſacramenta? aut leuia ſunt?

6. Suaderem & horum ſacramentorum frequentioreſ uſum his, qui moleſtias Spirituum ob peccata expoſiti fuerunt, propterea, quod Nequam, quam fortiti ſunt ſemel, viuentes vexandi prouinciam, difficulter relinquunt: vt ob id neceſſarium videatur iisdem mortales armis ſæpius inſtrui; quibus maiori victoriæ ſpe contra hoſtes depugnatur. His rationibus contra infeſtantem Spiritum pugnavit infelix mulier, cuius ſequenti Capite mentionem faciemus.

7. Ad hæc, virtutum ſtadium poſtulare. Digniſſimum hoc; quoniam & nobis dictum illud à poſtoli, Rom 6 Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ & iniquitati, ad iniquitatem: nunc exhibete

betete membra vestra seruire iustitia in sanctificationem. Sed & virtutum studium vehementer exhorrescunt Dæmons. Credite mihi fratres, dicebat B. Antonius teste Athanasio in eius vita, pertimescit Salanas piorum vigilas, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, misericordiam, humilitatem, maximè autem ardentem amorem in Christum Dominum. Quid quod fortè hoc etiam sit necessarium? Cum immundus Spiritus exierit ab homine, inquit Dominus, Lucæ II. per amè ulat per loca inaquosa, quærens requiem. Et non inueniens dicit: Reuertar in domum meam, vnde exiui. Et cum venerit, inuenit scopis mundatam, & ornata. Tunc vadit, & assumit septem alios Spiritus nequiores se, & ingressi habitant ibi; & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Quid hac parabola Dominus? significat ex duobus Diabolum accipere causam, vt reuertatur in domum, vnde expulsus est: videlicet, si aut inueniat vacuam, aut scopis mundatam. Vacua est domus eorum, qui contenti tantùm sunt peccata deposuisse, & destudio virtutum solliciti non sunt. Scopis purgata eorum, qui exterius tantùm virtutem colunt, & radicitus peccata non extirpant.

Hanc rationem contra Spiritus purgandi non frustra assumi, pluribus exemplis doceri posset: nos vno contenti sumus Catharinæ Virginis & Viduæ Suevicæ, filiæ S. Brigittæ. quæ cum Neapoliagens, à quadam muliere, quæ nocturnas molestias graues à Dæmonio patiebatur, interrogaretur, quibus rationibus se ab iisdem expedire posset: primum fualit puram peccatorum confessionem. aiebat enim ob peccata in confessione celata plerunque id genus illusiones accidere. deinde peregrinationem ad S. Crucis templum; quæ nudis pedibus, & depositio lineo indusio, cum humilitate, cæto continuis diebus perageretur. tertio orationem dominicam atq; salutationem Angelicam, coram Crucifixi imagine in eodem templo septies repetitam. Complect mulier iussa, & vexatio cessat. Vide Surius Tomo 2. in eius vita, fol. 354.

Probarem quoque vehementer; cum sanctorum omnium, tum præcipuè proprij Angelj, cui quisque ab ortu natiuitatis, commendatus est, inuocationem atque tutelam. Huius enim inter alia haud postremum hoc officium est, vt contra inferorum potestates mortalibus sit præsidio. Nec obstat quod, si naturæ vires attendas, quibusdam Dæmonibus hic sit inferior. quoniam quod natura negauit; gratia supplet: qua fit, vt omnibus omnino malis, etiam potentissimis, minimus inter bonos sit superior. quemadmodum alicubi post B. Augustinum docet S. Thomas.

Quòd si his machinis aduersaria potestas Dæmonum non frangitur, nec à molestando & infestando his rationibus prohibentur,

bentur, alijs armis tentandi essent; iisdem, quibus bonos & probos homines, qui eorundem insultus sustinent, vtiliter posse instrui confidimus. Et quæ illa? sequens Caput hæc explicabit.

CAP. XCII.

Explicantur rationes, quibus à molestia & persequentium Dæmonum infestatione, liberari possunt homines probi.

1. Via ignorant mortales, adione an amore dignisint, quamdiu in corpore à Deo peregrinantur; idcirco etiam iis, quos conscientia sceleris non arguit, si quando persequentes Dæmones patiuntur, illis ante omnia rationibus vtendum existimarem, quibus diximus eos iuari, qui ob sua delicta Dæmonum carnificinam patiuntur. Neque enim nocet, si in peccatorū numero nos habeamus, quoniā *beatus homo, qui semper est pauidus*: nocet autē plurimū, si cū Pharisæo nos pro *iustis* vètitemus.
2. Addo quod, quamuis etiam esset probabile, nos in Dei esse gratia, & peccati mortalis nulla grauari mole; hæc arma assumi possent, quoniam non ob grauia solum, verū etiam ob leuia peccata, & persequentes & obsidentes Dæmones aliquando sustinent viuentes. Docet hoc clarè de Dæmoniacis, à nobis data Disputatio: vt idcirco, quemadmodum necesse est impios sua peccata deponere, si à Dæmonum infestationibus volunt esse liberi; ita necesse sit iustos, suos veniales relinquere defectus, atq; naves, propter quos molestias Dæmonum sustinent.
3. Quemadmodum illis igitur, ita his à peccatis otium, Confessionis sacramentum, vsum venerabilis Eucharistiæ, virtutum studium, tutelaris Angeli inuocationem, atque alia his similia sedulo commendarem. *Quid si horum nihil iuuat? Ad alia præsidia confugiendum. quæ illa?*
4. Primum est *oratio communis Ecclesiæ*, hoc nomine instituta. valet illa à priuato quocunq; suscepta plurimum: quantum valeret ab vniuersa suscepta Ecclesiæ? & suscepta ex fraterna, quæ summo opere Deo placet, charitate? suscepta verò, pro homine, vt creditur iusto? & quem maxima necessitas, cum summa humilitate coniuncta, ad communes preces implorandas cogit?
5. Deinde est vsum *Rerū consecratarū*: in primis cereæ illius Imaginis quam *Agnus Dei* dicimus; quàm contra Dæmonū insultus valere & forma, qua consecratur, demonstrat, & his versibus confirmat *Andreas Frusius*:

lib.

Ille (Pontifex) preces recitat: mira pietate refertæ.

Quas veteris ritus formula certa tenet.

Postulat in primis sacrati aspectus ut agni

Agnum ad cælestem comita corda leuet.

Vtq; salutifera memores vitæque necisque,

Criminis & vitij noxia vincla terant.

Hostis ut insidias stygij ac certamina vincant,

Discipulas mundi, carnis & illecebras.

Aeternæ & fugiant discrimina huncta salutis,

Et supera nunquam destituantur ope.

Sunt tertio Reliquia. Quos illæ certis locis Dæmones proscribere possunt; omnibus non possent? An minor harum hoc, quam quocunq; alio loco vis atq; potestas? Si verò omnibus locis proscribunt; nonne omnibus locis liberum constituunt, & reliquunt hominem, qui alias ubiq; persequentes Dæmones patitur?

Postremum præsidium in exorcismis ponerem. Quod aliis rationibus non potuit, id fortè, hoc conficietur. Pro hoc mirabile exemplum est, quod ex vita S. Bernardi hic ad longum placet ascribere: In muliere accidit, quæ miserimè à Diabolo vexabatur, sed iusta sua culpa. Apparuit illi Diabolus in specie militis valde pulchri aspectu, & in amorè suum intus suggestione latenti, extra locutione blandienti animû eius fallaciter inclinavit. Cumq; assensum mulieris obtinuisset, expâsis brachijs, pedes eius supra vnam manû suarum posuit. altera verò manu caput eius operuit sibiq; eam huius fæderis signo dotavit. Illa quidem virû habebat strenuum militè, sed huius execrabilis cõmercij penitus ignarû. Abutebatur ergo illa, etiam in eodem loco cubante marito, inuisibiliter, impurissimus ille adulter, & incredibili vexabat libidine. Sex annis tantum latuit malum, nec detexit mulier perditæ tanti criminis probrum. septimo verò anno confusa est in seipsa & expauit, tum propter colluionem tam continua turpitudinis, tum propter timorem Dei, cuius iudicio singulis momentis timebat intercepti & damnari. Confugit ad sacerdotes, & piaculum confitetur. Per agrat loca sancta, & Sanctorum implorat suffragia. sed nulla ei confessio, nulla oratio, nulla elemosinarum largitio suffragatur. Quotidie, ut prius & importunus à Dæmone infestatur. Deniq; in publicum initium scelus effusum est. Quo audito & cognito maritus eius contubernia excutatur. Interea ad locum prædictum Vir Dei Bernardus cum comitatu suo venerat: cuius ut audiuit aduentum infelix mulier, se ad pedes eius tremebunda proiecit. Aperit ei lachrymis perfusa horribilem passionem, & ludificationem inueteratam & quod ei nihil profecissent, quacunque fecisset sibi à presbyteris imperata. Addit sibi ab oppressore suo aduentum eius prædictum

& minaciter interdictum, ne ante eius veniret presentiam: quia nihil ei pro-
 desset & ipse recedente Abbate, qui fuerat amator, crudelissimus eius fieret
 persecutor. Audiens hac Vir Dei, blandis verbis consolatur mulierem, & de
 calo promitti. auxilium: praecepitq; ut die altera (tam enim nox instabat),
 confidens in Domino reuertatur: Reuersa mane, cum viro Domini blasphemias
 & minas, quas eadem nocte ab incubo suo audierat, retulisset. Ne cures,
 inquit vir Dei, minas eius: sed tolle baculum hunc nostrum, & pone in lecto
 tuo: & si quid potest, agat. Egit mulier: quod iussum fuerat, & recubans
 in lectu suo signo Crucis munita, iuxta se baculum ponit. Adest ille conti-
 nud: sed nec ad consuetum opus, nec ad cubile ipsum praesumpsit accedere:
 tamen minatur acerrime, quod discedente viro Dei, ipse in eius supplicia re-
 uerteretur. Instabat dies Dominica, & voluit vir Dei per edictum Episcopi
 pupulum in Ecclesiam accersiri. Cumq; ipsa die populus maximus ad Ec-
 clesiam conuenisset: inter Missarum solennia, comitantibus Episcopis Gansfredo
 Carnotensi, & Britio Nannetensi, ipse ad ambonem conscendit, & ut omnes,
 qui in Ecclesia erant, candelas accensas in manibus teneant, locutus edi-
 cit. Quod & ipse cum Episcopis & Clericis faciens, inauditos Diaboli ausus
 publice apperuit: & fornicatorem Spiritum, qui in tam horrenda inquina-
 menta, etiam contra naturam suam, exarserat, cum omnium fidelium, qui
 aderant, subscriptione anathematizat, & auctoritate Christi, tam ad illam;
 quam ad omnes mulieres deinceps interdicit accessum. Exinctis itaque sa-
 cramentalibus illis luminibus, extincta est deinceps tota virtus Diaboli: &
 mulieri post confessionem communicati, nunquam postea apparuit inimicus,
 sed irregressibiliter eliminatus aufugit. Haec ex vita D. Bernardi.

Magna haec virtus Exorcismi: sed cuius ex sanctitate viri Dei
 vires non parum auctae fuerunt. quo nos utimur, etiam magna vir-
 tus, sed non tanta, semper, quanta illius: quod in sanctitate, Exorci-
 sta nostri multum S. Bernardo cedant: quod fit, ut noster optatum
 effectum non semper consequatur. quod dum fit, persecutio Spi-
 rituum patienter sustinenda: & ferendum, quod emendari non
 potest. & ex necessitate facienda virtus.

CAP. LXXXI.

*Communis quaedam ratio, qua a persequentium dam-
 natorum Spirituum molestia, tam probi, quam
 improbi liberantur.*

Reter bipartitam iam, duobus praecedentibus capitibus,
 explicatam rationem, qua improbitatem Spirituum de-
 clinant tam mali, qui in peccati vindictam. Illam susti-
 nent; quam pii, qui ob virtutis exercitium, alia quaedam

datur, quæ utrisque ex æquo feruit. cuius licet vires tantæ non sint, quantæ priorum; hic tamen quid possit, explicandum est.

Tribus videtur illa modis constare. Vnus à loco petitur. alter ab hominum societate; tertius à lumine. Certa quædam sunt loca (templa puto) quibus si, qui persequentes sustinent Spiritus, inueniantur, ut plurimum sunt tuti: Sunt ut plurimum tuti, si soli non agant, sed societate gaudeant aliorum. Denique si tenebras fugiant, & in luce versentur.

Quod dicimus, eorum confessione didicimus, qui molestatis Spiritus sunt passi. Hi requiem se in locis Deo consecratis; in hominum societate; & clara luce habuisse, non semel professi sunt. Sed nec horum nobis testimonio destitutis; rationes desunt atque argumenta.

Declinant hi Spiritus templa, quia morum & omnis pietatis sunt scholæ, quia Imaginibus; atq; Reliquiis instructa sunt: quia Christi venerabile corpus, sub speciebus panis continent: denique quia per consecrationem ab Episcopo factam omnis ipsis aditus ad illa est præclusus.

Et multitudinem declinant. ferè tentant & molesti sunt solitariis. plurima pro hac re sunt exempla. Clarissima verò duo; Eux, primæ omnium parentis: atque Christi saluatoris: quorum hunc in deserto, illa in paradiso aggressi. Vtrumque cum solus ageret.

Fugiunt quoque lucem. quid mirum? principes sunt tenebrarum à Deo, qui lucem inhabitat inaccessibilem, longè recesserunt. g. utent operibus tenebrarum ad exteriores inferni tenebras destinati.

Veruntamen, ut diximus, non tantæ vires harum machinarum, quantæ illarum, quarum superius mentionem fecimus. duobus modis hæ ab illis differre videntur. primò, quod ad tempus tantum libertatem à molestia tribuant. deinde, quod non ita, ut prioris illæ sint certæ.

In prioribus hoc propositum; ut Spiritibus accessus prohibitus sit, atque ab omni molestia liberi sint viuentes. In his neque hoc est propositum; neq; si propositum esset; aut sperare, aut expectare possunt viuentes.

Fallunt quoque posteriores hi modi. Sunt Spiritus quidam, qui etiam in luce meridiana sunt molesti. Sunt qui nec quantumvis magnam hominum verentur multitudinem. Sunt qui templis vix absinent. Exempla omnium aliàs dedimus.

Finis Tertia partis de Infestis Locis.

84-3

DISPV-